

De brief aan de Kolossenzen

(een “keukentafel” commentaar)

Aren van Waarde

Afzenders, adres en groet

1. *“Paulus, een apostel van Christus Jezus door de wil van God, en Timotheüs, de broeder”*

Naar de Griekse gewoonte begint Paulus zijn brief met de naam van de afzender. Van hoogmoed of eigendunk, waardoor hij zichzelf op de voorgrond zou stellen, is hierbij geen sprake. Het woord “Paulus” betekent immers: de kleine, of de geringe. Zó beschouwde de afzender zich: als “de geringste van alle heiligen” (Efe.3:8). De naam die zijn ouders hem hadden gegeven, was “Saul” of “Saulus” (Hand.9:1). Hij droeg dezelfde naam als de eerste koning van Israël en was ook uit dezelfde stam afkomstig, de stam Benjamin (Fil.3:5).

In het opschrift noemt Paulus zich een apostel van Christus Jezus. Hij schreef vanuit zijn functie als afgezant van de Messias met een bepaalde volmacht. *Van Christus Jezus wil in dit verband zeggen: door Hem gezonden en Hem geheel en al toebehorend.* De ontvangers van de brief werden er meteen op gewezen, dat de inhoud gezaghebbend was. Ze kenden Paulus niet persoonlijk, want de apostel was nog nooit in Kolosse geweest (Kol.2:1). Hij had van Epafras vernomen dat de Kolossenzen gekenmerkt werden door geloof in Christus en liefde tot alle heiligen (Kol.1:4-8). Blijkbaar had Epafras in zijn woonplaats het evangelie gepredikt en door de kracht van Gods woord was er een gemeente ontstaan (Kol.1:8, vgl. 4:12).

Paulus was een apostel van Christus Jezus door de wil van *God*. Niet door zijn eigen wil. Van oorsprong was hij immers een “godslasteraar en een vervolger en een geweldenaar” (1 Tim. 1:13), “een vervolger van de gemeente” (Fil.3:6) die “had getracht haar uit te roeien”, een “hartstochtelijk ijveraar voor zijn voorvaderlijke overleveringen” (Gal.1:13-14). Als het aan Paulus had gelegen was hij dit tot aan zijn dood gebleven. Maar het had God behaagd om zijn Zoon in hem te openbaren (Gal.1:16). En de wil van God was sterker gebleken dan de krachtigste mensenwil. Van die dag af “had Saulus het geloof verkondigd, dat hij tevoren trachtte uit te roeien” (Gal.2:23).

Medeafzender is “Timotheüs, de broeder”. De trouwste medewerker van de apostel, waarover Paulus eens opmerkte: “ik heb niemand, die zózeer één van ziel [met mij] is” (Fil.2:20, grondtekst). Uit het slot van de brief zou men kunnen afleiden, dat Timotheüs de tekst die Paulus hem dicteerde, op schrift heeft gesteld terwijl de apostel er als waarmerk eigenhandig een korte groet aan toegevoegd heeft.

Aangezien Paulus daarbij zinspeelde op zijn gevangenschap en om voorbede van de gemeente vroeg (Kol.4:18), is de brief waarschijnlijk vanuit Rome geschreven.

In latere tijden heeft men dan ook als voetnoot aan Kol.4:18 toegevoegd: "Aan de Kolossenzen, geschreven vanuit Rome en gezonden door Tychicus en Onésimus". Hoewel deze woorden niet tot de grondtekst behoren zou deze overlevering beslist op waarheid kunnen berusten (vgl. Kol.4:7-9).

2. *"Aan de heilige en gelovige broeders in Christus te Kolosse: genade en vrede zij u van God, onze Vader"*

Het woord "heilig" kan men als een bijvoeglijk of een zelfstandig naamwoord opvatten. Voor de betekenis van het adres maakt dit weinig verschil. Paulus heeft òfwel geschreven: "aan de heiligen te Kolosse, d.w.z. de gelovige broeders in Christus", óf zoals in de NBG vertaling staat: "aan de heilige en gelovige broeders in Christus te Kolosse". In het Grieks staan de woorden "te Kolosse" vooraan in de zin. De ontvangers van de brief waren "heilig", d.w.z. van de wereld afgezonderd, omdat ze het evangelie hadden aangenomen en tot geloof waren gekomen. God had hen "verlost uit de macht der duisternis en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon zijner liefde" (Kol.1:13). Zij waren nu "in Christus".

Minder juist lijkt het mij, om het woord "*pistis*" niet als "gelovig", maar als "getrouw" te vertalen (Voorhoeve, Leidse vertaling e.a.). Wie het woord aldus weergeven, gaan ervan uit dat Paulus zich richtte tot een partij in Kolosse die zich niet door dwaalleer had laten meeslepen (vgl. Kol.2:8), de "trouwe broeders" binnen de gemeente. Uit Kol.2:2 blijkt echter, dat Paulus zich beijverde om de héle gemeente tot het juiste inzicht betreffende "het geheimenis Gods" te brengen.

De uitdrukking "broeders" heeft niet de betekenis van "mannelijke personen", alsof de apostel zich uitsluitend tot mannen zou richten. Het is een aanduiding van leden van hetzelfde gezin of van mensen met dezelfde nationaliteit. Het Duits kent hiervoor de term "Geschwister", maar in het Nederlands is er geen geschikt woord voorhanden. Vrouwen zijn evengoed inbegrepen als mannen, kinderen evengoed als volwassenen, en Joden evengoed als Grieken of barbaren. In zijn vermaningen richt de apostel zich zelfs het eerst tot de vrouwen om pas daarna de overige groepen in de gemeente toe te spreken (Kol.3:18). Door het kruis van Christus waren gelovige Joden en

gelovige heidenen tot één Lichaam samengevoegd en beide kinderen van God geworden.

“Genade” is in Paulus’ groet geen aanduiding van wegneming van schuld, of vergeving van zonden. Die genade had de Vader immers al aan de Kolossenzen geschonken (Kol.1:14). Met genade bedoelt Paulus in dit verband: *alle* gaven, die gelovigen op basis van Gods onverdiende goedheid kunnen ontvangen. We zouden de heilwens van de apostel als volgt kunnen omschrijven: “Moge God, onze Vader, jullie alles geven wat je voor het tijdelijke en geestelijke leven nodig hebt, mogen jullie de innerlijke rust en reinheid ervaren die uit Zijn trouwe zorg voortkomt”.

Paulus’ dankzegging

3. *“Wij danken God, de Vader van onze Here Jezus Christus, te allen tijde bij ons bidden voor u”*

Betreffende de voorbede van Paulus lopen de meningen van bijbelvertalers uiteen. Het is niet eenvoudig om vast te stellen, of het woord “altijd” op het “danken” of op het “bidden” betrekking heeft. De Statenvertalers gingen ervan uit dat het op het bidden sloeg. Zij gaven de woorden van de apostel als volgt weer: “Wij danken de God en Vader van onze Here.... altijd voor u biddende”. Voorhoeve, de Leidse vertaling en het Nederlands Bijbelgenootschap meenden echter dat “altijd” met “danken” moest worden verbonden. Daarom schreef Voorhoeve: “Wij danken de God en Vader van onze Here Jezus Christus altijd, als wij voor u bidden”.

De laatste opvatting geniet om drie redenen de voorkeur: (i) in andere brieven laat Paulus weten, dat hij voortdurend voor de ontvangers dankt (vgl. 1 Kor.1:4, Efe.1:16, 1 Thess. 1:2, 2 Thess.1:3, Filemon:4); (ii) het is niet aannemelijk, dat Paulus uitsluitend voor de gemeente van Kolosse heeft gebeden. De zorg voor *alle* gemeenten was hem immers op het hart gebonden (2 Kor.11:28), en (iii) het goede nieuws betreffende de Kolossenzen, dat Paulus had bereikt, was niet de reden van zijn gebed, maar wel van zijn dankzegging. Het ligt dus voor de hand om aan te nemen, dat de apostel altijd voor de Kolossenzen dankte, wanneer hij voor hen bad. En dat laatste deed hij ongetwijfeld regelmatig.

Dat Paulus de “wij” vorm gebruikt, houdt verband met het feit, dat hij niet in zijn eentje voor de Kolossenzen bad, maar samen met zijn

medewerkers, waaronder Timotheüs de eerste plaats innam (vgl. Kol.1:1).

In het Grieks is er verband tussen het zelfstandig naamwoord *charis* (genade) en het werkwoord *eucharistein* (dankzeggen). Paulus dankte de Here vanwege de genade die Hij de Kolossenzen had bewezen: dat ze het woord der waarheid niet alleen hadden mogen horen, maar het ook hadden mogen aannemen, zodat het in hun levens vrucht had voortgebracht: de vrucht van geloof en liefde die in het volgende vers wordt genoemd (vs.4). En Paulus dankte God tevens vanwege de geweldige toekomst die Hij voor de Kolossenzen had weggelegd (vs.5a). Daarop zou de apostel in zijn brief nog nader ingaan.

De dankzegging van Paulus laat zien, dat het initiatief om ons te behouden van de Vader is uitgegaan (vgl. Joh.3:16, Rom.5:10, 2 Kor.5:19, Kol.1:20-22, 1 Tim.2:3). *Hij* was het, die het besluit nam om zijn Zoon naar de aarde te zenden. Eenmaal op aarde deed die Zoon wat zijn Vader Hem had opgedragen. Hij sprak niet Zijn eigen woorden, maar de woorden van zijn Vader. Het was "Zijn spijze om de wil te doen van Degene, die Hem had gezonden en Zijn werk te volbrengen" (Joh.4:34). Onze redding werd weliswaar *door* Jezus Christus bewerkt, maar zij is geheel en al *uit* God. We behoren God er dan ook in de naam van de Here Jezus voor te danken.

De trouw van de apostel blijkt uit het feit, dat hij in zijn gevangenschap niet alleen maar bezorgd was over zijn eigen lot, maar alle gemeenten in de voorbede bleef gedenken. En ook uit het feit, dat hij bereid was om gelovigen uit de volken, die zich niet aan Joodse gebruiken of aan de wet van Mozes hielden (vgl. Kol.2:16 e.v.), ten volle als "broeders" en "heiligen" te aanvaarden.

4. *"daar wij gehoord hebben van uw geloof in Christus Jezus en van de liefde, die gij al de heiligen toedraagt"*

Als Paulus de vraag had moeten beantwoorden: "Wat is een christen?" dan had hij daarop geantwoord: "Een mens die gelooft in de Messias – Jezus – en die al de heiligen liefde toedraagt". De apostel zei niet: een christen is een persoon, die zich op zus-of-zo'n manier heeft laten dopen, of: een christen is iemand, die na jarenlange studie zijn instemming met een bepaalde kerkelijke traditie in het openbaar heeft uitgesproken en op die manier "belijdenis heeft gedaan". Ook zei hij niet: christenen zijn mensen die uit de handen van een bisschop het vormsel hebben ontvangen en derhalve de bijstand genieten van de Heilige Geest.

PAULUS' DANKZEGGING

Uit Paulus' dankzegging blijkt dat niet de kerk en een door haar uitgevoerde handeling bepalen wie christen is, maar dat alleen God dat bepaalt. Want hoewel de definitie die Paulus van het christen-zijn geeft, in sommige opzichten verbluffend eenvoudig is, is ze in ander opzicht oneindig complex. Geloof in Christus kan geen enkel ritueel en geen enkel onderwijsprogramma ons geven: het is een geschenk van God (Efe.2:9). Zo is ook "liefde tot alle heiligen" geen liefde die uit onszelf voortkomt, maar een deugd die van Goddelijke oorsprong is (Rom.5:5). Wie haar bezit is uit God geboren (vgl. 1 Joh.3:14, 5:1). In het vervolg van zijn brief zal Paulus nog spreken over de krachteloosheid van inzetten en over de noodzaak om het Hoofd, Christus, vast te houden (Kol.2:16 e.v.).

Waarop hebben *wij* ons vertrouwen gesteld? Op kerkelijke organisaties, eerbiedwaardige tradities, weldoordachte programma's, gezonde financiële middelen, krachtige leiders en trouwe volgelingen? Of, zoals Paulus dat deed, op de God en Vader van onze Here Jezus Christus? Organisaties kunnen verdwijnen, tradities kunnen afbrokkelen, leiders stellen meestal teleur. In een tijd van vervolging blijft er van het kerkelijk instituut misschien niets over. Kerken kunnen worden platgebrand en op hun financiën kan beslag worden gelegd. Maar geloof dat God zélf aan mensen heeft geschonken, kan niemand hun afnemen. En de liefde kan door niets worden gedoofd, zelfs niet door de dood.

Geen wonder dat Paulus God voortdurend dankte vanwege het goede nieuws dat hij van Epafraas had vernomen. Door Gods genade hadden mensen, die vroeger ongelovig waren, een levende band met Christus gekregen, die ruimte en tijd oversteeg. En vanwege Gods ontferming hadden personen die vroeger niets met elkaar te maken wilden hebben – besnedenen en onbesnedenen, Grieken en barbaren, armen en rijken, vrije mensen en slaven – elkaar van harte lief gekregen (vgl. Kol.3:11).

5. *"om de hoop, die voor u is weggelegd in de hemelen. Daarvan hebt gij tevoren gehoord in het woord der waarheid"*

Uitleggers verschillen van mening over de vraag, hoe vers 5 met het voorafgaande moet worden verbonden. Sommigen denken, dat de door Paulus genoemde "hoop" het motief was van de in het vorige vers genoemde liefde. De Kolossenzen zouden liefde tot alle heiligen hebben gekoesterd vanuit het besef dat God hen tot een blijvende eenheid had geroepen en voor hen allen dezelfde toekomst had weggelegd.

Anderen veronderstellen, dat "hoop" de grond was voor Paulus' dankzegging. De apostel zou God hebben gedankt voor wat Hij in het heden al in de Kolossenzen had bewerkt – geloof in de Here Jezus en liefde tot alle heiligen – en voor de zegen die Hij hun in de toekomst nog zou schenken – de hoop die voor hen was weggelegd in de hemelen. Beide opvattingen zijn mogelijk, en voor de strekking van Paulus' betoog maakt het weinig verschil.

In vers 5 heeft het woord "hoop" een andere betekenis dan in het dagelijks spraakgebruik. Bijbelse hoop heeft betrekking op toekomstige feiten die nog onzichtbaar zijn (vgl. Rom.8:24-25). Er is echter niets twijfelachtigs of onzeker aan, want hoop rust op Gods beloften. "Zou Hij zeggen, en niet doen, of spreken en niet volbrengen?" (Num.23:19). Hij zal niet nalaten om te doen wat Hij beloofd heeft (vgl. Rom.8:29-30). De "hoop" die voor de Kolossenzen was weggelegd was een zekerheid waaraan ze zich mochten vastklampen, een "anker voor de ziel" (Heb.6:19). Hij was veilig bewaard "in de hemelen", waarvan de Here Jezus heeft gezegd, dat "geen dief erbij komt en geen mot er schaadt" (Luk.12:33). Over die vaste hoop schreef Paulus verderop in zijn brief: "Wanneer Christus verschijnt, die ons leven is, zult ook gij met Hem verschijnen in heerlijkheid" (Kol.3:4). Bij de wederkomst van Christus zal onze hoop in vervulling gaan: gelovigen zullen in Zijn onvergankelijke heerlijkheid mogen delen en blijvend met Hem worden verbonden (vgl. Rom.8:11, 1 Kor.15:42-57, 1 Thess.4:13-17, 2 Tim.4:8, 1 Pet.1:3-7, 1 Pet. 5:4, 1 Joh.3:1-3).

Gezien het vervolg van Paulus' betoog is het niet juist om het woord *logos* met "prediking" te vertalen. Niet de prediking van Epafras droeg immers in de hele wereld vrucht, maar het evangelie dat behalve door Epafras ook door andere gelovigen verkondigd werd. Het woord der waarheid is de evangelieboodschap. Die draagt vrucht omdat zij van God afkomstig is. Gods woord keert niet ledig tot Hem weder, maar het volbrengt waartoe Hij het zendt (Jes.55:11).

Dat Paulus het evangelie aanduidt als het woord der *waarheid*, houdt hoogstwaarschijnlijk verband met het onderwerp van zijn brief. Sommige mensen hadden twijfel gezaaid aan de evangelieboodschap; ze hadden beweerd dat geloof in Christus niet voldoende was om te worden behouden. Gelovigen behoorden ook in ceremoniële zin rein te zijn, door zich te onthouden van het eten van bepaalde spijzen, door bepaalde contacten te mijden en door op bepaalde dagen te rusten (Kol.2:4, 8-9,16-19,21-23). Paulus' antwoord (Kol.1:5) kan men op twee manieren opvatten: (i) Wie het heil afhankelijk maakt van het waarnemen van bepaalde godsdienstige inzettingen predikt de leugen;

PAULUS' DANKZEGGING

wie getuigt van de vaste hoop die God voor gelovigen heeft weggelegd, spreekt de waarheid; en (ii) Wie beweert dat God gemeenteleden oordeelt op basis van de vraag of ze bepaalde inzetten al dan niet onderhouden, kent de werkelijkheid niet die Christus door zijn kruisdood heeft geschapen; het evangelie dat getuigt van het feit dat God de "tussenmuur van inzetten heeft weggebroken" schetst de toestand, zoals die werkelijk is (vgl. Efe.2:15).

Uit Paulus' opmerking dat de Kolossenzen "tevorens" al hadden gehoord van de hoop, die voor hen was weggelegd in de hemelen, kunnen we afleiden dat de apostel in zijn brief opnieuw over dit onderwerp zou gaan spreken.

6. *"het evangelie dat tot u gekomen is. Immers in de gehele wereld draagt het vrucht en wast het op, zoals ook bij u, sedert de dag, dat gij het gehoord hebt en de genade Gods in waarheid hebt leren kennen"*

Vers 6 kan op verschillende manieren worden weergegeven. Volgens de Statenvertalers wilde Paulus benadrukken, dat het evangelie dat de Kolossenzen hadden gehoord, *hetzelfde* was als wat in de rest van de wereld had geklonken. Zij gaven Paulus' woorden als volgt weer: "het evangelie, dat tot u gekomen is, gelijk ook in de gehele wereld". Volgens anderen (Voorhoeve, Leidse vertaling, NBG) wilde Paulus benadrukken, dat het evangelie overal *vrucht draagt*. In de oorspronkelijke Griekse tekst is niet uit te maken waar de ene zin ophoudt en de volgende begint. Ook komt het woordje *kai* (en, namelijk, ook) in sommige versies van de grondtekst tweemaal en in andere slechts éénmaal voor.

Duidelijk is, dat Paulus zich met vers 6 opnieuw tegen de personen keert, die de Kolossenzen in verwarring hadden gebracht. De nieuwlichters hadden beweerd, dat Epafras de Kolossenzen niet Gods héle boodschap verkondigd had. Volgens Epafras' critici moest men niet alleen in Jezus geloven, maar zich ook aan bepaalde godsdienstige inzetten onderwerpen. Pas d n zou men zich duidelijk van niet-christenen onderscheiden en pas d n zou men met vrucht christen kunnen zijn.

Paulus maakt duidelijk, dat Epafras in werkelijkheid geen letter van Gods boodschap had afgedaan. Het evangelie dat de Kolossenzen "tevorens" hadden gehoord - vanaf het moment van hun bekering tot de komst van de nieuwlichters - was *hetzelfde* evangelie als in de rest van de wereld had geklonken. Bovendien was het geen verminkte (en daardoor krachteloze) boodschap geweest, integendeel: in de hele wereld en ook in Kolosse had het vrucht gedragen. Bij de Kolossenzen had het immers

“geloof in de Here Jezus en liefde tot alle heiligen” voortgebracht (1:4) en het bleef nog elke dag opnieuw diezelfde vrucht voortbrengen .

Met de “hele wereld” bedoelde Paulus niet: elk plekje op het aardoppervlak, tot het kleinste gehuchtje toe, maar: elk centrum van de toenmalige beschaving. Paulus sprak als een oosterling, en niet zoals wij westerlingen gewend zijn om te doen. Op het moment van schrijven was de evangelieboodschap verbreid in Klein-Azië, in Griekenland, in Macedonië, in Illyricum (Rom.15:19), in Rome, in Irak (1 Pet.5:13), in Arabië en Noord-Afrika (Hand.8:27). Ook elders sprak de apostel over de “hele wereld” en over “elke plaats” (Rom.1:8, 2 Kor.2:14, 1 Thess.1:8) zonder daarmee de hele planeet te bedoelen. Vanuit de grote centra zou de rest van de bewoonde wereld immers binnen afzienbare tijd Gods goede nieuws vernemen.

De inhoud van het “woord der waarheid”, het goede nieuws voor de volken, omschrijft Paulus als “de genade Gods”. Toen het evangelie de Kolossenzen had bereikt, hadden zij “de genade Gods in waarheid leren kennen”. Ook hiermee keert de apostel zich tegen mensen, die beweren dat christenen inzettingen moeten onderhouden om vrucht te kunnen dragen. De personen die de Kolossenzen trachtten mee te slepen predikten onderwerping en gehoorzaamheid, maar Paulus en Epafras predikten *genade* – genade die van God afkomstig was. Ook de goede werken die christenen mogen doen, zijn door God “tevoren bereid” en vrucht van Zijn ontferming. Ze ontspruiten aan het leven dat God zélf in alle gelovigen heeft gelegd. Ze zijn niet het resultaat van menselijke gehoorzaamheid aan bepaalde regels, maar een gevolg van Gods onverdiende goedheid. Daarom kan geen enkele christen op zijn eigen keuze, zijn eigen gehoorzaamheid of zijn eigen verdienste prat gaan. Door de evangelieboodschap die de Kolossenzen via Epafras hadden gehoord, hadden zij Gods genade “in waarheid” leren kennen. Epafras had de zaken niet verdraaid of verkeerd voorgesteld. Wat hij had gepredikt, dat predikte Paulus ook. En zo had God het ook werkelijk bedoeld.

7. *“zoals gij het vernomen hebt van Epafras, onze geliefde mededienstknecht, die voor u een getrouw dienaar van Christus is”*

Gezien het tekstverband slaat “zoals” terug op het “woord der waarheid”, het onderwerp van de vorige zinnen. De lijn van de gedachtengang is: het woord der waarheid – het evangelie, dat overal vrucht draagt – de genade Gods. Dát woord was door Epafras verkondigd en daarmee had hij precies hetzelfde gepredikt als de Here

PAULUS' DANKZEGGING

eens aan de apostel der volken had geopenbaard. Paulus noemt Epafraas de "geliefde mededienstknacht" van zichzelf en van Timotheüs. Epafraas was weliswaar geen apostel, zoals Paulus, maar net zo goed een knecht die de opgestane Here volkomen toebehoorde (het woord *doulos*, dat met "dienstknacht" is vertaald, betekent eigenlijk slaaf). Epafraas had niet zichzelf als prediker naar voren geschoven, maar hij was evenals Paulus door Christus geroepen en stond geheel in Zijn dienst. Aan het gezag van Epafraas mocht evenmin worden getornd als aan dat van Paulus zelf.

Sommige uitleggers menen, dat Epafraas Paulus in diens gevangenschap diende als vertegenwoordiger van de gemeente van Kolosse. Dat laatste zou bedoeld zijn met de woorden "voor u" (Grieks *huper humoon*, vgl. Filemon:13). Volgens Paulus was Epafraas echter een dienaar van Christus (niet van zichzelf), ten bate van u, d.w.z. de gemeente van Kolosse. De Here had Epafraas gebruikt om aan de Kolossenzen Zijn genade bekend te maken. Dankzij Gods onverdiende goedheid en door het werk van Epafraas was er in Kolosse een gemeente ontstaan. En nu die gemeente met een afwijkende leer werd geconfronteerd, had Epafraas zich opnieuw een getrouw dienaar betoond. Hij was vrijwillig naar Rome afgereisd om Paulus van de situatie in Kolosse op de hoogte te brengen en de apostel om raad te vragen (vgl. Kol.1:8).

Met vers 7 stelt Paulus zich opnieuw achter Epafraas. Epafraas was een "getrouw" dienaar van Christus. Hij had aan Gods goede nieuws niets toegevoegd en er ook niets van afgedaan. Op zijn gedrag in heden en verleden was volgens de apostel niets aan te merken.

8. *"en ons ook kenbaar gemaakt heeft uw liefde in de Geest"*

Over de aard van de in vers 8 genoemde liefde verschillen uitleggers van mening. Sommigen denken aan de naastenliefde in het algemeen, anderen aan de genegenheid van de Kolossenzen voor Epafraas. Het ligt echter meer voor de hand om aan te nemen, dat vers 8 naar vers 4 terugwijst. Epafraas had Paulus en zijn metgezellen verteld van de liefde die de Kolossenzen koesterden voor heiligen in het algemeen, en voor de apostel der heidenen in het bijzonder. Het was immers Paulus geweest, die het evangelie voor de volken door openbaring had ontvangen (vgl. Efe.3:3 e.v., Kol.1:25-26), en Epafraas had dat evangelie vervolgens aan zijn stadgenoten mogen doorgeven.

De genegenheid van de Kolossenzen voor Paulus was een "liefde in de Geest", of zoals men dit vers ook zou kunnen vertalen, een "geestelijke" liefde. Ze hadden Paulus immers nog nooit ontmoet (vgl.

Kol.2:1,5) en kenden hem dus niet persoonlijk. Maar desondanks hadden ze de apostel lief vanwege het rentmeesterschap dat de opgestane Here aan hem had toevertrouwd (Kol.1:25).

Paulus' voorbede

9. *“Daarom houden wij ook, sedert de dag, dat wij dit gehoord hebben, niet op voor u te bidden en te vragen, dat gij met de rechte kennis van Zijn wil vervuld moogt worden, in alle wijsheid en geestelijk inzicht,”*

“Sedert de dag, dat wij dit gehoord hebben” slaat op vers 3-8 terug. Paulus en zijn medewerkers hadden gehoord van het geloof van de Kolossenzen in Jezus en van hun liefde tot alle heiligen. Vanaf de dag dat Epafras dit goede nieuws in Rome had verteld, had de apostel voortdurend voor de gemeente gebeden. Paulus had, zo blijkt nu, daarbij niet alleen gedankt voor wat God al had geschonken (vs.3-5), maar hij had ook voorbede voor de gemeente gedaan, d.w.z. Gods gunst voor haar afgesmeekt.

De apostel had gevraagd of de Kolossenzen met de “rechte kennis van Gods wil vervuld mochten worden”. “Rechte kennis” is de vertaling van de Griekse term *epignosis*, een begrip dat men ook als “ware kennis” of “bovenkennis” zou kunnen weergeven. De Kolossenzen bezaten zulke kennis al: ze hadden de genade Gods immers in *waarheid* leren kennen (vs.6), maar Paulus vroeg, of ze met die kennis *vervuld* mochten worden, zodat hij hun hele hart en leven zou gaan bepalen. Uit de naamval in het Grieks blijkt dat de apostel nadruk legt op het werkwoord (vervuld-worden) en niet op het zelfstandig naamwoord (kennis).

Ongetwijfeld hield de voorbede van de apostel verband met de gevaren die de gemeente van Kolosse bedreigden. Vervulling met de rechte kennis van Gods wil biedt de beste bescherming tegen leugen en misleiding. Wie met zulke kennis is vervuld zal zich niet gemakkelijk door allerlei menselijke denkbeelden laten meeslepen en zodoende van God afdwalen.

Uit Paulus' gebed blijkt dat vervulling met de ware kennis een geschenk is van de Here. Hoewel kennis van Gods wil op Gods woord is gebaseerd, kan zelfs de grondigste studie van dat woord een mens nog niet de juiste kennis verschaffen. De schriftgeleerden in Israël kenden de wet van buiten en bezaten een grote “ijver voor God”, maar zo getuigt

PAULUS' VOORBEDE

Paulus, het was een "ijver zonder verstand" (Rom.10:2). In dit vers staat voor "verstand" de term *epignosis*, hetzelfde woord dat in Kol.1:9 met "rechte kennis" is vertaald. Bij het lezen van Gods woord kan er een "bedekking" op onze ogen liggen. Hoewel we dan misschien veel van de bijbel weten, hebben we nog nooit echt begrepen waar het in dat boek om gaat (2 Kor.3:15). De kennis die Paulus voor de Kolossenzen afsmeekte was dan ook geen menselijk weten, maar "bovenkennis", een wijsheid die "van boven" komt aangezien ze door God aan Zijn gunstelingen wordt geschonken. Het is een vorm van kennis die totaal buiten het bereik van onze natuurlijke capaciteiten ligt.

Gezien het vervolg van de brief heeft Paulus met "Zijn wil" het volgende bedoeld:

- het "behagen" van de ganse volheid [der Godheid] om in Christus woning te maken en door het bloed van Zijn kruis alles weer met zich te verzoenen (Kol.1:19, vgl. 1 Kor.15:28, Efe.1:9-10 en Openb.22:2-3). Er is dus hoop: niet alleen voor de gelovigen, maar voor de ganse schepping (Rom.8:19-22) !
- het voornemen van God om aan de volken een eeuwen- en geslachtenlang verborgen geheimenis bekend te maken: Christus in u, de hoop der heerlijkheid (Kol.1:27, vgl. 2:3 en Efe.3:1-13). Gelovigen uit de volken mogen vrucht dragen – niet door een wet na te jagen, maar omdat de Messias zélf door Zijn Geest in hen wil wonen en Zijn opstandingsleven in hen wil leggen !

Wie met de rechte kennis van Gods wil is vervuld, bezit volgens Paulus "wijsheid en geestelijk inzicht". Wijsheid zouden we kunnen omschrijven als begrip van Gods plannen en bedoelingen, en het vermogen om daarvan tegenover anderen te getuigen. Geestelijk inzicht is wellicht te omschrijven als het vermogen om de werkelijkheid te beoordelen en daarin op de juiste wijze te handelen. Wie inzicht heeft, bezit het vermogen om goede beslissingen te nemen en in moeilijke situaties de juiste keuzes te maken. Zulk inzicht wordt niet alleen "geestelijk" genoemd omdat het een gave van Gods Geest is, maar ook omdat het iets totaal anders is dan natuurlijke schranderheid.

Het is opvallend dat Paulus in zijn gebed voor de Kolossenzen vroeg om "*vervulling*" met de rechte kennis, en om "*alle*" wijsheid en geestelijk inzicht. De apostel der volken gedroeg zich niet als sommige moderne predikers, die laatdunkend op hun gemeente neerzien, en het christenvolk als een domme massa van ongeletterde "leken" beschouwen. Paulus smeekte voor ALLE gemeenteleden een

VOLLEDIG inzicht in Gods heilsplan af. Kennis van enkele lievelingsteksten of een "kort begrip der waarheid" achtte hij onvoldoende. Al zijn bekeerlingen moesten met "de *hele* raad Gods" vertrouwd worden gemaakt (vgl. Hand.20:27).

10. *"om de Here waardig te wandelen, Hem in alles te behagen, in alle goed werk vrucht te dragen en op te wassen in de rechte kennis van God"*

Vers 10 omschrijft het *doel* van het "vervuld worden met de rechte kennis van Gods wil". De apostel geeft eerst een algemene samenvatting van dat doel. Vervulling met de rechte kennis is noodzakelijk om "de Here waardig" te kunnen wandelen. Het woord "waardig" betekent eigenlijk "in overeenstemming met", letterlijk: "van overeenkomstig gewicht". "Wandelen" is beeldspraak voor iemands totale levensloop, voor alles wat een gelovige onderneemt of doet, binnen én buiten de christelijke kring. Paulus vermaande de gemeente van Efeze, om te wandelen "waardig de roeping waarmee de Here hen had geroepen" (Efe.4:1). Hij schreef aan de Filippenzen: "Gedraagt u waardig het evangelie van Christus" (Fil.1:27). De Thessalonicenzen kregen opdracht om te "blijven wandelen, Gode waardig, die u roept tot Zijn eigen koninkrijk en heerlijkheid" (1 Thess.2:12).

Paulus' vermaningen hebben een andere klank dan de geboden van de wet. De wet zegt: "Doet dit en gij zult leven". Maar het evangelie, dat de apostel der heidenen mocht prediken, zegt: "God heeft u verlost uit de macht der duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon zijner liefde (Kol.1:13). Hij heeft u tot het lichaam van Christus geroepen – u bent dus met de Opgestane verbonden die u Zijn eigen levenskracht schenkt (Efe.4:1,16). Uiteindelijk zult u in het koningschap van Christus mogen delen en met Zijn heerlijkheid worden bekleed (1 Thess.2:12). Leeft dan in overeenstemming met uw stand, wandelt als koningskinderen – dat BENT u immers ook ! (Fil.1:27, 1 Joh.3:1)".

Wie "de Here waardig" wandelt, "behaagt" Hem in alles, d.w.z. die draagt Gods goedkeuring weg. Wat God behaagt, wordt door medemensen echter niet altijd op prijs gesteld. Er kunnen niet alleen conflicten ontstaan met ongelovigen en afgodendienaars die er andere normen en waarden op na houden (vgl. 1 Thess.4:1-8, Kol.3:22), maar ook met christenen die in plaats van het evangelie de wet prediken, of die wet en evangelie willen vermengen (vgl. 2 Kor.11:1-15, Gal.1:6-10, Efe.4:14, Fil.3:2, Kol.2:8, Kol.2:18-19, 1 Thess.2:4, 1 Tim.1:3-7, 1 Tim.4:1-5, Tit.1:10-15). Gelovigen lopen voortdurend het gevaar, om mensen te willen behagen in plaats van de Here. Maar als ze met de rechte kennis

van Gods wil zijn vervuld, dan zullen ze de wil van Christus op de eerste plaats stellen en desnoods dwars tegen hun omgeving ingaan.

In de grondtekst is niet duidelijk, of het werkwoord "opwassen" op "de rechte kennis Gods" of op "alle goed werk" betrekking heeft. Het Nederlands Bijbelgenootschap ging van de eerste opvatting uit. Er is echter veel voor te zeggen om de komma in de zin op een andere plaats te zetten en Paulus' woorden als volgt weer te geven: "opdat jullie de Here waardig wandelen, in alles behagende, in alle goed werk vrucht dragende en toenemende, door [Grieks *eis*, d.w.z. in als aanduiding van richting] de rechte kennis van God". Volgens het NBG zou Paulus aan het slot van vers 10 herhalen wat hij in vers 9 al had gezegd. Maar in werkelijkheid is er van onnodige herhaling geen sprake.

"In alle goede werk vrucht dragende en toenemende" is een prachtige omschrijving van het leven van een christen. Goede werken ontstaan niet doordat wij ons best doen om aan een zware last van verplichtingen te voldoen, ze komen niet uit plichtsbesef of schuldgevoel voort, ze worden ook niet met tegenzin gedaan. De échte goede werken zijn een *vrucht* die ontspruit aan het leven dat God in ons heeft gelegd. Daarom kon Paulus schrijven: "God is bij machte alle genade in u overvloedig te schenken, opdat gij, in alle opzichten te allen tijde van alles genoegzaam voorzien, in alle goed werk overvloedig moogt zijn" (2 Kor.9:8). "Want Zijn [d.w.z. Gods] maaksel zijn wij, in Christus Jezus geschapen om goede werken te doen, die God tevoren bereid heeft, opdat wij daarin zouden wandelen" (Efe.2:10). "Dan zult gij rein en onberispelijk zijn tegen de dag van Christus, vervuld van de vrucht van gerechtigheid, welke door *Christus Jezus* is, tot eer en prijs van God" (Fil.1:10-11). "Blijft... uw behoudenis bewerken met vreze en beven, want God is het, die om Zijn welbehagen, *zowel het willen als het werken in u werkt*" (Fil.3:12-13). Als God ten aanzien van onze goede werken zowel het willen als het werken in ons werkt, dan is er geen plaats voor de vrome werken van ons eigen ik. Dan kunnen we in geen enkel opzicht op onze prestaties of op onze gehoorzaamheid prat gaan. Dan is ons dienstbetoon uitsluitend tot lof en eer van onze Schepper.

Het is opmerkelijk, dat Paulus spreekt over het behagen van de Here in *alles* en over vrucht dragen in *alle* goed werk. Ware kennis van Gods wil beïnvloedt het leven van een gelovige in alle mogelijke verbanden: huwelijk en gezin, de christelijke gemeente en de rest van de samenleving. Goede werken zijn niet alleen binnen een godsdienstig kader te verrichten. *Alles* wat gelovigen doen, "in woord of werk", mogen ze doen "in de naam van de Here Jezus, terwijl ze God de Vader

door Hem danken" (Kol.3:17). Ook het werk dat een slaaf of een knecht voor een niet-christelijke heer verricht mag tot Gods eer worden gedaan (Kol.3:23-24).

Een wandel, die Christus waardig is, die God behaagt, en die goede vrucht voortbrengt, kan alleen maar ontstaan vanuit "de rechte kennis van God" [Grieks: *epignosis*]. Door onderricht in de wet, of door het opleggen van een strenge morele standaard komt zo'n wandel niet tot stand. Een dode kan met regels niet levend gemaakt worden. Een heiden wordt zelfs door het beste onderwijs nog niet in een christen omgetoverd. Mensen kunnen alleen maar op de juiste manier gaan leven, wanneer ze de Here persoonlijk hebben leren kennen en door een levensband met Hem verbonden zijn.

11. *"Zo wordt gij met alle kracht bekrachtigd naar de macht Zijner heerlijkheid tot alle volharding en geduld,"*

In de grondtekst loopt Paulus' zin zonder onderbreking door, het woordje "zo" ontbreekt. In feite staat er: "met alle kracht bekrachtigd wordend, in overeenstemming met de macht Zijner heerlijkheid". In het vorige vers had de apostel benadrukt, dat "bovenkennis" de bron is van de juiste wandel. In dit vers verklaart hij, dat kracht om "de Here waardig" te wandelen van God afkomstig is.

Over die kracht laat Paulus zich uit in superlatieven. Gelovigen kunnen met "alle" kracht bekrachtigd worden ! Het woord "alle" heeft in dit verband wellicht drie betekenissen: (i) alle *soort* van kracht, in elke situatie waarin u wordt geplaatst de juiste vorm van kracht; (ii) voor al uw moeilijkheden *voldoende* kracht – met elke verzoeking zal Hij ook de uitkomst geven, zodat u ertegen bestand bent (1 Kor. 10:13), en (iii) kracht die *voor honderd procent* van God afkomstig is. Het is een leugen, dat God Zijn deel doet en u vervolgens de rest moet doen. De Here schenkt *alle* kracht ! Vanuit die wetenschap schreef Paulus elders: "ik heb meer gearbeid dan zij allen, doch *niet ik*, maar de genade Gods, die met mij is" (1 Kor.15:10). Wie zegt dat hij bekrachtigd *wordt* erkent, dat de bron van zijn kracht buiten hemzelf ligt.

Ontzagwekkend is de toevoeging "naar de macht Zijner heerlijkheid". Gods kracht overtreft immers alles, zij is volstrekt onuitputtelijk. Na het scheppen van het reusachtige heelal met zijn miljarden zonnen is die kracht nog in geen enkel opzicht afgenomen. Almacht en alwetendheid zijn kenmerken van Gods glorie. Niet alleen mogen gelovigen zich door Hem laten sterken, maar Hij sterkt hen in overeenstemming met de macht van Zijn heerlijkheid !

PAULUS' VOORBEDE

Dat sterken manifesteert zich met name in “volharding” en “geduld”. Volharding (*hupomonè*) is een karaktereigenschap die de tegenpool vormt van moedeloosheid. Wie moeilijkheden over zich heen laat komen en passief afwacht tot de omstandigheden zich verbeterd hebben, spreidt niet de bijbelse volharding ten toon. Volharding houdt in dat men aan een gegeven opdracht vasthoudt (vgl. Luk.8:15, Rom.2:7, Heb.12:1) en moeilijkheden of tegenslag verdraagt vanuit het besef dat God alle dingen doet medewerken ten goede zodat de eindoverwinning vaststaat (Rom.8:28).

Geduld (*makrothumia*) is de christelijke deugd bij uitstek. In feite is het woord “geduld” geen goede weergave van het Griekse begrip, de ouderwetse term “grootmoedigheid” is beter. Het is een karaktereigenschap die de bezitter voor verbittering en ontgoocheling kan behoeden. Wanneer zondaren weigeren om zich te laten gezeggen, dan blijft een christen, die de grootte van Gods lankmoedigheid uit ervaring kent, op een verandering in de toekomst hopen (vgl. 1 Kor.13:4-7, 1 Thess.5:14, 1 Tim.1:16). Bijbels geduld houdt ook in, dat men van anderen geen onmiddellijke genoegdoening eist (Mat.18:26,29) en zich bedwingt wanneer medemensen kwaadwillig zijn of willen kwetsen (vgl. Efe.4:2, Kol.3:12). Een grootmoedig mens is niet wraakzuchtig, maar ziet af van vergelding, omdat hij alles aan God overgeeft.

Van nature zijn wij beslist niet volhardend en ook niet grootmoedig. Góds kracht openbaart zich in deze deugden. Het zijn karaktereigenschappen van Hemzelf. Geduld maakt deel uit van de vrucht van de Geest (Gal.5:22).

12. *“en dankt gij met blijdschap de Vader, die u toebereid heeft voor het erfdeel der heiligen in het licht.”*

Niet duidelijk is, of de toevoeging “met blijdschap” bij “danken” hoort of bij “bekrachtigen” moet worden gevoegd. De vertalers van het Nederlands Bijbelgenootschap stelden zich op het eerste standpunt, terwijl in een aantal commentaren de andere opvatting wordt verdedigd. Voor de betekenis van Paulus' woorden maakt dit overigens weinig verschil. Gods kracht manifesteert zich niet alleen in volharding en geduld, maar ook in blijdschap. Christenen zijn geen mensen die een blind noodlot accepteren of die als machteloze slaven buigen voor een harde heer. Zelfs in een situatie van verdrukking kunnen gelovigen blijdschap ervaren, aangezien ze in verdrukking een teken van Gods genade mogen zien en een middel dat God gebruikt om hen voor hun toekomstig erfdeel geschikt te maken (Fil.1:29-30, Rom.8:28). Ze mogen

God kennen als hun hemelse *Vader*, die onder alle omstandigheden voor hen blijft zorgen en alle dingen voor hen doet medewerken ten goede.

Wij behoren God te danken, omdat Hij ons voor onze toekomstige bestemming toebereidt (vs.12) en ons uit de macht der duisternis heeft verlost (vs.13). Ook hier is er weer verband met het thema van de hele brief. Niet *wij* maken onszelf voor ons toekomstig erfdeel geschikt door ons best te doen om ons aan bepaalde voorschriften te houden, maar *Gód* is het, die ons geschikt maakt, zodat we met dankbaarheid jegens Hem mogen zijn vervuld. Niet *wij* hebben in het verleden de goede keus gemaakt (in tegenstelling tot onze ongelovige burens, die zo dom waren om de duisternis te verkiezen boven het licht), maar *Gód* was het die ons in de kraag greep en onze harten opende.

Wettische godsdienst leidt de aandacht af van Gods genade en vestigt de blik op menselijke keuzes, inspanningen en prestaties. Eigenroem neemt dan ongemerkt de plaats in van dankbaarheid. Zo'n godsdienst predikte de apostel der volken niet.

In de grondtekst worden voor "erfdeel" twee verschillende woorden gebruikt. We zouden wat Paulus schreef als volgt kunnen parafraseren: "met blijdschap dankbrengende aan de Vader, aan de ons geschiktmakende tot het aandeel (Grieks: *meris*) in het erfdeel (Grieks: *kleros*) van de heiligen in het licht". Met "erfdeel" wordt het gemeenschappelijk bezit van alle gelovigen in de toekomst bedoeld, te vergelijken met het land Kanaän dat aan het volk Israël was beloofd. Het woord "aandeel" heeft betrekking op het aandeel, dat ieder individu in dat gemeenschappelijk erfdeel zal ontvangen. Te vergelijken met het stuk grond dat tijdens de verdeling van het land ten tijde van Jozua aan een bepaalde Joodse familie werd geschonken.

Het is opmerkelijk, dat Paulus het beeld van een "erfdeel" gebruikt. Hij wil daarmee aangeven, dat wij de toekomstige heerlijkheid niet op basis van verdienste ontvangen, maar in de vorm van een erfenis. Die erfenis wordt ons alleen maar geschonken omdat God ons uit genade als Zijn kinderen en erfgenamen heeft aangenomen (vgl. Rom.8:17).

Over het erfdeel zegt Paulus, dat "heiligen" er aanspraak op kunnen maken en dat het zich bevindt "in het licht". "Heiligen" zijn in dit verband, net als in Kol.1:2, mensen die zich van de rest van de wereld onderscheiden doordat zij in Jezus Christus geloven. "Het licht" is gezien Paulus' woorden in Hand.26:18 wellicht een aanduiding van de nabijheid en de tegenwoordigheid van God. Licht is een symbool van waarheid, heiligheid, blijdschap en glorie. Christenen zullen de Here

PAULUS' VOORBEDE

eens mogen zien van aangezicht tot aangezicht (1 Kor.13:12, 1 Joh.3:2). Ze zullen dan totaal van de zonde zijn bevrijd en met onsterfelijkheid zijn bekleed. De Messias heeft hen door Zijn offer voor die bestemming geschikt gemaakt.

13. *“Hij heeft ons verlost uit de macht der duisternis en overgebracht in het Koninkrijk van de Zoon Zijner liefde,”*

Onze hemelse Vader heeft ons “verlost uit de macht der duisternis”. Van nature waren gelovigen, net als alle andere mensen, slaven die door de duisternis in een ijzeren greep werden gehouden. Het woord “macht” heeft in dit verband de klank van geweld en van tyrannie – een kwaadaardige heerschappij die de mens gevangen houdt en waaraan hij zich zonder Gods hulp onmogelijk kan onttrekken.

Het Nieuwe Testament leert op verschillende plaatsen, dat de cultuur van de volken gekenmerkt wordt door duisternis. De heidense Efeziërs hadden vroeger gewandeld “overeenkomstig de loop dezer wereld, overeenkomstig de overste van de *macht* der lucht, van de geest, die thans werkzaam is in de kinderen der ongehoorzaamheid” (Efe.2:2). Ze waren slaven van een oppermachtige tijdgeest geweest, marionetten van de “wereldbeheersers dezer *duisternis*” (Efe.6:12). De “god dezer eeuw” had hun gedachten verblind (2 Kor.4:4). Duisternis maakt blind – blind voor God en Zijn verlossende liefde, blind voor de heerlijkheid van de Messias, blind voor de vruchteloosheid van menselijke inspanningen en voor het feit, dat wie zonder God leeft zijn doel mist. De volken wandelen, ook vandaag nog, “in de ijdelheid van hun denken, *verduisterd* in hun verstand, vervreemd van het leven Gods om de onwetendheid, die in hen heerst, om de verharding van hun hart” (Efe.4:18).

Niet alleen de volken wandelen echter van nature zo. Ook Gods eigen volk wordt door de duisternis beheerst. Paulus liet er immers op volgen: “trouwens, ook *wij allen* [d.w.z. ook de messiasbelijdende Joden], hebben vroeger daarin verkeerd, in de begeerten van ons vlees, handelende naar de wil van het vlees en van de gedachten, en wij waren van nature, *evenzeer* als de overigen, kinderen des toorns” (Efe.2:3). Juist van de kant van Israëls geestelijke leiders kwam het allerfelste verzet tegen de Messias. Toen zij erop uittrokken om Jezus gevangen te nemen en te kruisigen, was het “hun ure en de macht der duisternis” (Luk.22:53). Ook nu is de duisternis niet alleen buiten, maar evengoed binnen de kerkmuren te vinden. *Iedere* ongelovige verkeert in duisternis

– of hij nu Jood of heiden, kerkelijk of buitenkerkelijk, voorganger of gemeentelid is doet in dit verband niet ter zake (2 Kor.4:4).

Maar Gode zij dank, de Kolossenzen waren niet in deze toestand gebleven. De Schepper had hen uit de macht der duisternis verlost. Het werkwoord in de grondtekst wijst niet zozeer op de betaling van een losprijs, maar betekent eenvoudigweg “bevrijden” of “redden”. God had Zijn licht in de harten van deze mensen doen schijnen (2 Kor.4:6) en die harten voor het evangelie geopend (Hand.16:14). Aan de greep van de duisternis was door Zijn machtige hand een einde gemaakt.

De Vader had de Kolossenzen op datzelfde ogenblik “overgebracht in het koninkrijk van de Zoon Zijner liefde”. Zoals oosterse despoten de inwoners van een veroverde landstreek konden deporteren en naar een ander gebied overbrengen (vgl. 2 Kon.17:23-24), zo waren de gemeenteleden vanuit de sfeer van de duisternis in de lichtkring van de Messias overgeplaatst. Het Griekse woord *basileia* kan zowel “koninkrijk” als “koningschap” betekenen. Aangezien Paulus de *basileia* van de Zoon tegenover de “macht” der duisternis stelt, ligt het voor de hand om aan het koningschap van Christus te denken en niet aan een gebied waarover Christus heerschappij voert. In het verleden waren de Kolossenzen slaven van een kwade macht geweest, die hen in duisternis en onwetendheid gevangen had gehouden. Maar vanaf het moment, dat ze dankzij Epafras “de genade Gods in waarheid hadden leren kennen” (Kol.1:6), vielen ze onder het bestuur van de Messias, die in alle dingen hun bestwil op het oog had en de liefde van de Vader aan hen had geopenbaard.

Van de uitdrukking “de Zoon Zijner liefde” worden uiteenlopende verklaringen gegeven. Volgens vele uitleggers is de liefde van de Vader voor zijn Zoon, Jezus Christus, bedoeld. “De Zoon Zijner liefde” zou een synoniem zijn van de uitdrukking “Mijn geliefde Zoon”, die in de evangeliën dikwijls voorkomt (Mat.3:17, 17:5; Mar.1:11, 9:7; Luk.3:22, 9:35, 20:13). Anderen menen, dat de liefde van de Vader voor een verloren wereld is bedoeld. “De Zoon Zijner liefde” zou dan betekenen: de Zoon, die de Vader ons uit liefde schenkt (vgl. Joh.3:16), of: de Zoon, die de liefde van de Vader aan ons heeft geopenbaard (vgl. Rom.5:8, 1 Joh.4:10). Beide verklaringen zijn mogelijk, en voor de lijn van Paulus' betoog maakt het weinig verschil.

14. *“in wie wij de verlossing hebben, de vergeving der zonden”*

In Gods Zoon hebben wij de verlossing, merkt de apostel tenslotte op. Het is opvallend dat hij voor verlossing een sterk woord gebruikt – niet

lutrosis, maar *apolutrosis*, d.w.z. *volkomen* verlossing. Gezien het tekstverband gaat het om bevrijding uit de macht der duisternis, verlossing van de zonde en haar gevolgen. Hoewel onze bevrijding nog onvolkomen is – we zien immers nog reikhalzend uit naar de verlossing van ons lichaam (Rom.8:23) – spreekt Paulus toch over die verlossing als een voldongen feit. Het staat immers vast, dat God zal voltooien wat Hij is begonnen. Die Hij tevoren heeft bestemd, die heeft Hij ook geroepen; en die Hij heeft geroepen, die heeft Hij ook gerechtvaardigd; en die Hij heeft gerechtvaardigd, die heeft Hij ook verheerlijkt (Rom.8:30).

Dat Paulus op deze manier over de verlossing spreekt, houdt verband met het hoofdthema van zijn brief. Christenen behoeven geen inzetten te houden om te worden verlost of om verlost te blijven – in Christus bezitten zij reeds een volkomen verlossing. Ze zijn als ledematen toegevoegd aan een geestelijk lichaam, waarvan Christus het hoofd is (Kol.1:18). Aangezien het hoofd al verlost en verheerlijkt is, staat het vast, dat ook de leden dit einddoel zullen bereiken.

Het is vruchteloos om in dit verband te gaan strijden over de vraag aan wie Christus de prijs voor de verlossing heeft betaald. Sommige kerkvaders hebben beweerd dat de prijs werd betaald aan satan, die immers de vorst der duisternis is en macht over de dood heeft (Hand.26:18, Efe.6:12, Heb.2:14-15). De meeste uitleggers hebben met evengrote stelligheid beweerd, dat de prijs niet aan de satan, maar aan God is betaald – als een soort smartegeld voor de schuld die de mensheid vanwege de zonde op zich heeft geladen.

Beide opvattingen zijn in menig opzicht ongerijmd. De Schrift spreekt wel over een losprijs, maar vertelt nooit wie die prijs heeft ontvangen. Hij kan niet aan de Vader zijn betaald, want het initiatief tot de verlossing is juist van Hem uitgegaan (zie boven, bij Kol.1:3). Omdat Hij de wereld *lief* had, gaf Hij zijn eniggeboren Zoon om de verlorenen met zichzelf te verzoenen (Joh.3:16, Rom.5:8, Rom.8:31-32, 2 Kor.5:18-19, 1 Joh.4:7-11). De Vader was vóór ons, niet tegen ons! *Zijn* gunst hoefde volgens de bijbel niet te worden gekocht. De losprijs kan evenmin aan de vorst der duisternis zijn betaald, want wie dat gelooft plaatst de satan op gelijke voet met God. Eén ding is echter duidelijk: om ons te verlossen moest Christus een hoge prijs betalen. Hij legde de heerlijkheid af, die Hij al bezat voordat de wereld was (Joh.17:5, Fil.2:6-7). Hij verliet de hemel en nam de menselijke natuur aan, met alle zwakheid en vergankelijkheid die daarmee gepaard gingen en werd gehoorzaam tot de dood, ja tot de dood des kruises. Zo kon Hij Heer worden van levenden en van doden (Joh.12:32-33, Rom.14:9). Hij vereenzelvigde zich met de gevallen mensheid en nam haar zonde op

zich om die weg te dragen en die voorgoed te begraven (Joh.1:29, Rom.8:3-4).

Het woord *aphesis*, dat Paulus voor "vergeving" gebruikt, betekent letterlijk: wegzending in de zin van vrijlating. In de Septuagint, de Griekse vertaling van het Oude Testament, is dit woord relatief zeldzaam. Het wordt gebruikt voor de vrijlating die heel Israël moest afkondigen bij het jubeljaar (Lev.25:10). In het vijftigste jaar moesten alle slaven worden "weggezonden" (d.w.z. vrijgelaten), zodat ze naar hun geslacht konden terugkeren en het erfdeel van hun vaders weer in bezit konden nemen (Lev.25:40-41,54-55). In het jubeljaar kreeg iedere Israëliet immers zijn familie-erfdeel terug (Lev.25:12,28).

In Christus heeft God voor alle gelovigen "vergeving der zonden", of vrijlating van de doelmissingen afgekondigd. De wet van de geest des levens heeft hen in Christus Jezus vrijgemaakt van de wet der zonde en des doods (Rom.8:2). De macht van de zonde is gebroken, want zij verkeren niet langer onder de wet, maar onder de genade (Rom.6:14). Ze behoeven zich niet meer door de zonde te laten overheersen en voortdurend te falen, want de Messias heeft Zijn eigen levensgeest in hen gelegd. Ze kunnen voortaan op zinvolle wijze leven en niets kan verhinderen dat zij hun bestemming bereiken. Niemand kan nog enige beschuldiging tegen hen inbrengen of veroordeling op hen leggen (Rom.8:33-34). Ze mogen een nieuw leven leiden (Rom.6:4), als vrije mensen, waarop geen juk van mislukking meer rust.

Ook op dit punt bestaat er weer verband tussen Paulus' woordkeus en het thema van de hele brief. De nieuwlichters in Kolosse meenden immers hun medechristenen te kunnen veroordelen, indien deze weigerden om bepaalde inzetten te onderhouden (Kol.2:16). Maar voor wie in Christus Jezus zijn, is er geen veroordeling meer (Rom.8:1).

De allesomvattende betekenis van Christus

15. *“Hij is het beeld van de onzichtbare God, de eerstgeborene der ganse schepping”*

Vanaf vers 15 begint Paulus te spreken over de omvang van de verzoening die door Christus is bewerkt. Volgens de apostel is die verzoening allesomvattend en volmaakt – ze heeft geen enkele aanvulling nodig. Het is niet noodzakelijk om inzetten te onderhouden of bepaalde vormen voor de “eredienst” in acht te nemen. Indien gelovigen worden gedwongen om vormen en inzetten in acht te nemen, dan verduisteren die het zicht op de volkomen verzoening die Christus heeft bewerkt. Paulus keerde zich dan ook tegen nieuwlichters, die de gemeente allerlei voorschriften wilden opleggen (vgl. Kol.2:4, 2:8, 2:16, 2:18, 2:20-23).

In onze bijbels is Kol.2:15 niet geheel juist weergegeven. De grondtekst heeft namelijk geen lidwoord bij “beeld”. Paulus schreef: “Hij is beeld van de onzichtbare God”. Uiteraard bedoelde de apostel daarmee niet te zeggen: Hij is *een* beeld van God, maar: alleen *Hij* is – vanwege Zijn functie als Middelaar in schepping, verlossing en voleinding - het beeld Gods bij uitnemendheid.

Dat Christus het beeld Gods is, wordt in het Nieuwe Testament op drie plaatsen gezegd. Aan de Korinthiërs schreef Paulus over “het evangelie der heerlijkheid van Christus, die [het] beeld Gods is” (2 Kor.4:4). En in de brief aan de Hebreëen wordt ons verteld, dat de Zoon “de afstraling is van Gods heerlijkheid en de afdruk van Zijn wezen” (Heb.1:3). In die laatste tekst staat voor “afdruk” het woord *charakter*, terwijl in Kol.1:15 en 2 Kor.4:4 voor “beeld” het woord *eikoon* wordt gebruikt. Van deze Griekse termen zijn onze Nederlandse begrippen “karakter” en “ikoon” afgeleid.

Gods beeld is een *getrouwe kopie* van het origineel, waarin alle trekken van dat origineel zijn terug te vinden. Vandaar dat de brief aan de Hebreëen de omschrijving geeft: “de afdruk van Zijn wezen”. Als men van een zegel een afdruk maakt, dan is het volledige reliëf van dat zegel in de afdruk te herkennen (vgl. Joh.6:27). De Here Jezus heeft verklaard, dat Hij het beeld Gods is, door tegen Zijn discipelen te zeggen: “Wie Mij aanschouwt, aanschouwt Hem die Mij heeft gezonden” (Joh.12:45). “Wie Mij heeft gezien, heeft de Vader gezien... De woorden, die Ik tot u spreek, spreek Ik niet uit Mijzelf, maar de Vader die in Mij blijft, Die doet de werken” (Joh.14:9-10). In het

scheppingswerk (Kol.1:16), in het onderhoud van de schepping (vgl. Kol.1:17), en in de reusachtige taak van verzoening, verlossing en voleinding (vgl. Kol.1:18-20) handelt de Zoon in volmaakte overeenstemming met zijn Vader.

In het woord "beeld" schuilt ook de gedachte van *representatie*. Het is alsof God (nog) niet rechtstreeks bemoeienis heeft met Zijn schepping, maar zich door Zijn beeld laat vertegenwoordigen. "Alle dingen zijn door Hem geschapen" (Kol.1:16). "Alle dingen zijn door Hem geworden en zonder Hem is niet één ding geworden, dat geworden is" (Joh.1:3). "De wereld is door Hem geworden" (Joh.1:10). "Er is... één Heer, Jezus Christus, door Wie alle dingen zijn" (1 Kor.8:6). Niet alleen is al het zijnde door Christus geschapen, maar heel de schepping wordt ook door Hem onderhouden. "Alle dingen hebben hun bestaan in Hem" (Kol.1:17). Door de Zoon... heeft God "de eeuwen gemaakt" (Heb.1:2, grondtekst). Hij "draagt alle dingen door het Woord Zijner kracht" (Heb.1:3). Ook de vervolmaking van de schepping is de Zoon in handen gegeven. Hij is "de erfgenaam van alle dingen" (Heb.1:2). Alle dingen zijn "tot Hem geschapen" (Kol.1:16). In de "bedeling van de volheid der tijden" zal alles wat in de hemelen en wat op de aarde is "onder één Hoofd worden samengebracht, in Christus" (Efe.1:10). Hij "vervult alles in allen" (Efe.1:23). Hij zal alle vijandschap in het heelal te niet doen, en de dood als laatste vijand afschaffen (1 Kor.15:26). "Evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levendgemaakt worden" (1 Kor.15:22). "Ook de schepping zelf zal worden vrijgemaakt van de slavernij aan de vergankelijkheid tot de vrijheid van de heerlijkheid der kinderen Gods" (Rom.8:21). Het "heeft God behaagd om... [door Christus]... alle dingen met zich te verzoenen" (Kol.1:20).

Tenslotte blijkt uit de term "beeld" nog dat de Zoon de Vader *zichtbaar maakt*, m.a.w. Hem aan ons openbaart. Uit het feit, dat Paulus Christus aanduidt als "het beeld van de *onzichtbare* God", blijkt reeds dat de Zoon deze functie heeft. Over die taak wordt ook in andere bijbelteksten gesproken. "Niemand kent de Zoon dan de Vader, en niemand kent de Vader dan de Zoon en wie de Zoon het wil openbaren" (Mat.11:27). "Niemand heeft ooit God gezien; de eniggeboren Zoon, die aan de boezem des Vaders is, die heeft Hem doen kennen" (Joh.1:18). De Here Jezus Christus zal... "te zijner tijd de zalige en enige Heerser doen aanschouwen, de Koning der koningen en Here der heren, die alleen onsterfelijkheid heeft en een ontoegankelijk licht bewoont, die geen der mensen gezien heeft of zien kan" (1 Tim.6:14-16). Uit zulke teksten blijkt, dat God niet alleen onzichtbaar is voor het menselijk oog, maar dat Hij

door een mens ook onmogelijk *gekend* kan worden tenzij Christus Hem aan die mens wil openbaren.

Over de Zoon merkt Paulus vervolgens op, dat Hij “de eerstgeborene is van de ganse schepping”. In het verleden heeft men over deze woorden felle strijd gevoerd. De volgelingen van Arius meenden eruit te kunnen afleiden dat de Zoon een geschapen wezen was. In reactie op het Arianisme brachten de orthodoxe kerkvaders naar voren, dat “eerstgeborene” iets anders is dan “eerstgeschapene” en dat de Zoon onmogelijk een geschapen wezen kon zijn, aangezien Paulus van Hem zegt, dat “*alle* dingen door Hem zijn geschapen” en dat “Hij vóór *alles* is”.

Het is echter niet nodig om op basis van Kol.1:15 zulke discussies te voeren. Uit de term “*Eerstgeborene*” blijkt, dat God nog andere kinderen wil verwekken. In de bijbel wordt Israël de Eerstgeborene van de Here genoemd, omdat dit volk door de Eeuwige boven alle andere volken is verheven (Exod.4:22, Jer.31:9). Het is Gods bedoeling, om via de Eerstgeborene *alle* natiën tot Hem te brengen (zie b.v. Psal.22:27, 67:1-8, 86:9, 87, 117:1-2; Jes.19:22-25, 45:22-25; Openb.15:4, 21:3, 21:24-26). Het Joodse volk is een volk van “koningen en *priesters*”, ten dienste van de rest van de mensheid (Exod.19:6, Jes.61:6, 1 Pet.2:5,9; Openb.1:6, 5:10, 20:6).

Binnen het Nieuwe Testament wordt de Messias op vele plaatsen de Eerstgeborene genoemd. Sprekend over de gelovigen merkt Paulus op: “Want die Hij [d.i. God] tevoren gekend heeft, heeft Hij ook tevoren bestemd tot gelijkvormigheid aan het beeld zijns Zoons, opdat Hij de eerstgeborene zou zijn onder vele *broeders*” (Rom.8:29). Over ditzelfde thema lezen we elders: “Want het voegde Hem, om wie en door wie alle dingen bestaan, dat Hij, om vele zonen tot heerlijkheid te brengen, de Leidsman hunner behoudenis door lijden heen zou volmaken. Want Hij, die heiligt, en zij, die geheilgd worden, zijn allen uit één; daarom schaamt Hij zich niet hen broeders te noemen” (Heb.2:10-11). Ook de schrijver van de Hebreeënbrief noemt Christus de eerstgeborene (zonder nadere aanduiding, in Heb.1:6).

De Messias is in unieke zin het beeld Gods, omdat Hij er reeds was vóór de schepping en alle dingen door Hem zijn geschapen. Maar dat beeld zal niet op zichzelf blijven; de heerlijkheid die Hij bezit, zal Hij niet voor zichzelf houden. Gelovigen zijn ertoe bestemd om aan Hem gelijkvormig te worden en tot Zijn eigen heerlijkheid te worden gebracht. De Vader heeft zich voorgenomen, dat de Eerstgeborene “vele broeders” zal krijgen, die allemaal op Hem zullen lijken. Niet alleen zullen ze net als Hij een onvergankelijk lichaam ontvangen en met

onsterfelijkheid worden bekleed (Fil.3:21), maar ook zullen ze net als Hij volkomen rein en zondeloos zijn (Kol.3:4, 1 Joh.3:2-3).

In het Nieuwe Testament wordt de Messias “de Eerstgeborene *uit de doden*” genoemd (Kol.1:18). Toen Hij op de Paasmorgen opstond, was Hij de eerste die met een onvergankelijk lichaam uit het graf verrees: “Wij weten, dat Christus, nu Hij uit de doden is opgewekt, niet meer sterft: de dood voert geen heerschappij meer over Hem” (Rom.6:9). Hij “heeft de dood van zijn kracht beroofd en onvergankelijk leven aan het licht gebracht” (2 Tim.1:10). In dit opzicht onderscheidt de opstanding van Christus zich van alle dodenopwekkingen die daarvoor hadden plaatsgevonden. Wanneer Christus echter terugkomt, dan zullen de gelovigen – de mensen “die van Hem zijn” – net zoals Hij “uit de doden opstaan” (1 Kor.15:20-23, Fil.3:20-21, Kol.3:4, 1 Thess. 4:13-18). Dat wil zeggen dat ze zullen verrijzen terwijl de overige doden nog in hun graven blijven liggen (vgl. Openb.20:5-6). De eerstvolgende “rangorde” (1 Kor.15:23) in de levendmaking is die van de gelovigen, de “broeders” van de Eerstgeborene, die evenals Hij “uit de doden” [d.w.z. van tussen de doden uit] zullen opstaan.

Jezus wordt door de bijbelschrijvers echter niet alleen de Eerstgeborene *uit* de doden, maar ook de Eerstgeborene *der* doden genoemd (Openb.1:5). Hiermee wordt de kring wijder getrokken. Niet alleen de gelovigen zullen eens opstaan, *alle* doden zullen dat op Gods tijd doen. “Want evenals in Adam allen sterven, zo zullen ook in Christus allen levend gemaakt worden. Maar ieder in zijn eigen rangorde...” (1 Kor.15:22-23).

In Kol.1:15 trekt Paulus de kring het allerwijdst. Jezus is niet alleen de Eerstgeborene onder vele broeders, de Eerstgeborene uit de doden, en de Eerstgeborene der doden, maar ook de Eerstgeborene *der ganse schepping*. “Want de schepping is aan de vruchteloosheid onderworpen (niet vrijwillig, maar om de wil van Hem die haar daaraan onderworpen heeft), in hope echter, omdat ook de schepping zelf van de dienstbaarheid aan de vergankelijkheid zal bevrijd worden tot de vrijheid van de heerlijkheid der kinderen Gods. Want wij weten, dat tot nu toe de ganse schepping in al haar delen zucht en in barensnood is” (Rom.8:20-22). Uiteindelijk zal de hele schepping van het juk van de vergankelijkheid worden bevrijd en mogen delen in de heerlijkheid, die Christus Gods kinderen heeft geschonken. Wat een geweldig toekomstperspectief!

Uit de term “Eerstgeborene der ganse schepping” blijkt, dat de opgestane en verheerlijkte *mens* Jezus Christus als *eerste* de eindbestemming van de hele schepping heeft bereikt. Christus is “het

Begin der schepping Gods" (Openb.3:14), te weten: de *voltooide* schepping, de "nieuwe schepping" (2 Kor.5:17, Gal.6:15). "Zoals wij het beeld van de stoffelijke [mens, d.w.z. van Adam] gedragen hebben, zo zullen wij ook het beeld van de hemelse [mens, d.w.z. van Christus] dragen" (1 Kor.15:49).

16. *"want in Hem zijn alle dingen geschapen, die in de hemelen en die op de aarde zijn, de zichtbare en de onzichtbare, hetzij tronen, hetzij heerschappijen, hetzij overheden, hetzij machten; alle dingen zijn door Hem en tot Hem geschapen"*

De meeste uitleggers menen, dat Paulus in de verzen 16-20 verklaart wat onder de eerstgeborene der ganse schepping moet worden verstaan. In werkelijkheid geeft Paulus echter een verklaring van alles wat hij in het vorige vers over Christus had gezegd.

Christus heeft *alles* geschapen in het *ganse* heelal (de hemelen en de aarde). Niet alleen de zichtbare dingen maar ook de onzichtbare, d.w.z. al het bestaande. Niet alleen de lagere schepselen, maar de allerhoogste geschapen wezens inclusief. Het is niet zo, dat Hij zich na het scheppen niet meer met Zijn schepping bemoeit, integendeel: Hij is op het allernauwst bij de wording, de instandhouding en de vervolmaking van het geschapene betrokken. Alles is niet alleen "door" Hem geschapen, maar ook "in" Hem. En alles is er niet alleen "door" Hem, maar het is ook "tot" Hem. Het zal in Hem zijn voltooiing en doel vinden. Christus is Degene, "die alles in allen volmaakt" (Efe.1:23).

Kol.1:16 is door de Statenvertalers minder letterlijk weergegeven dan door het Nederlands Bijbelgenootschap. De Statenvertalers schreven "Want door Hem zijn alle dingen geschapen..." terwijl er in de grondtekst staat: "Want in (Grieks: *en*) Hem zijn alle dingen geschapen". Over de betekenis van de uitdrukking "in Hem geschapen" lopen de meningen van uitleggers uiteen. Blijkbaar heeft "in Hem" een andere betekenis dan "door Hem". Dat alles "door" (Grieks: *dia*) Christus is geschapen, zal Paulus aan het eind van vers 16 immers nog meedelen. Die mededeling zou overbodig zijn, wanneer de apostel aan het begin van de zin reeds hetzelfde zou hebben gezegd.

Wat de betekenis van de uitdrukking "in Hem geschapen" ook mag zijn, in ieder geval spreekt er nauwe betrokkenheid uit. In het scheppen treedt Christus – met eerbied gesproken – niet op als een fabrieksarbeider die duizend kopieën van een bepaald onderdeel vervaardigt maar het verder niet kan schelen wat er met die onderdelen gebeurt. Zijn werk is eerder te vergelijken met de arbeid van een

handwerksman of een kunstenaar, die een voorwerp maakt dat hij uiteindelijk zelf zal gaan gebruiken of zal gaan opstellen in zijn eigen huis.

Dat we onder "alle dingen" werkelijk alle dingen *zonder uitzondering* moeten verstaan, blijkt uit het vervolg van Paulus' betoog. Het doet er niet toe, waar die dingen zich bevinden: in de hemelen of op de aarde. Geen enkel plekje in het heelal is uitgezonderd. De bijbel spreekt over tenminste drie hemelen: de aardse atmosfeer (Gen.1:6-8), de sterrenhemel (Psa.19:1-7) en de sfeer waar de "hemelsen", d.w.z. de engelen verblijven (Fil.3:20).

Het doet er ook niet toe, of we het over de zichtbare of de onzichtbare schepping hebben. De tegenstelling: zichtbaar en onzichtbaar valt niet samen met de tegenstelling: in de hemelen en op aarde, want zowel in de hemelen als op aarde zijn er zichtbare en onzichtbare dingen. In de hemelen bevinden zich zon, maan en sterren die voor het menselijk oog zichtbaar zijn, maar ook engelen en machten die normaliter niet waargenomen kunnen worden. En op aarde bevinden zich planten, dieren en mensen die we kunnen bestuderen, maar ook geesten en demonen die in het verborgene actief zijn.

Het doet er tenslotte ook niet toe, of we het over de lagere of de hogere geschapen wezens hebben. Zelfs de allerhoogste en de meest verheven wezens die er bestaan zijn door de Zoon geschapen: tronen en heerschappijen, overheden en machten – ook die allen zijn "door Hem en tot Hem" geschapen. Van het nietigste stofdeeltje af tot de machtigste aartsengel toe is alles in, door en tot Christus gemaakt.

17. *"en Hij is vóór alles en alle dingen hebben hun bestaan in Hem"*

Met vers 17 onderstreept Paulus enerzijds het enorme onderscheid tussen Christus en het geschapene, en anderzijds de trouwe zorg die de Here over de hele schepping uitoefent. Door te zeggen, dat Christus "vóór alles is" [niet: was] laat de apostel zien dat Hijzelf niet tot de schepping behoort. Zijn woorden doen denken aan wat de Here Jezus tegen Zijn discipelen zei: "Éér Abraham was, *ben* ik" (Joh.8:58). In het hogepriesterlijk gebed sprak de Here over de "heerlijkheid, die Hij bij de Vader had, éér de wereld was" (Joh.17:5). Hij was "in de gestalte Gods en Gode gelijk" (Fil.2:6, vgl. Joh.1:1-3). Wat dat bestaan inhield kunnen stervelingen zich niet voorstellen. In ons spreken behoren we ons te beperken tot wat God in de Schrift heeft geopenbaard, om niet te verzanden in ijdele filosofie en leringen van mensen.

Christus is echter beslist niet als de God van de deïsten, die zich niet meer met zijn schepping bemoeit. Integendeel, Hij houdt zich nog elke seconde intensief met het geschapene bezig. "Alle dingen hebben hun bestaan in Hem". Wat Paulus aan de Kolossenzen over Christus schreef, doet denken aan wat hij eens tegen de Atheners over God opmerkte: "Hij is niet ver van een ieder van ons. Want in Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij" (Hand.17:27-28). In Heb.1:3 staat, dat de Zoon "alle dingen draagt door het woord Zijner kracht". En in 2 Pet.3:5-7 lezen we, dat "door het woord van God" de vroegere hemelen en aarde er waren en tot de dag van het oordeel werden bewaard, op dezelfde wijze als de huidige. De apostel wil ons ervan doordringen, hoezeer wij van Christus afhankelijk zijn. "Ons hoofd denkt, ons hart klopt, onze arm beweegt, onze voet gaat, onze polsslag slaat, ons bloed stroomt, en onze adem is in de neusgaten door Zijn wil alleen" [P.Biesterveld]. Alle schepselen behoren de Messias toe. Ze danken hun bestaan en voortbestaan alleen aan Hém.

18. *"en Hij is het hoofd van het lichaam, de gemeente, Hij is het begin, de Eerstgeborene uit de doden, zodat Hij onder alles de Eerste geworden is".*

Terwijl Paulus tot nu toe gesproken heeft over Christus als het beeld Gods en over Zijn verhouding tot de schepping, begint hij thans te spreken over Christus als de Eerstgeborene – de Eerste die de eindbestemming van het geschapene heeft bereikt, die de weg heeft gebaan waarlangs anderen datzelfde einddoel kunnen bereiken en die er ook voor zal zorgen dát ze het bereiken. De opgestane en verheerlijkte Christus is "het hoofd van het lichaam, de gemeente". Natuurlijk wordt daarmee niet bedoeld, dat Hij het hoofd van de gemeente *van Kolosse* is (hoe juist zo'n uitspraak ook zou zijn), maar dat Hij het hoofd is van de gemeente in haar geheel – niet alleen de gemeente van alle plaatsen maar ook die van alle tijden. Tijdens de "bedeling van de volheid der tijden" zal Christus het hoofd worden van "al wat in de hemelen en op de aarde is" (Efe.1:10), maar zolang de tegenwoordige boze eeuw voortduurt is Hij alleen nog het hoofd van de gemeente.

Om de verhouding van Christus tot de gelovigen te verduidelijken gebruikt Paulus de beeldspraak van een hoofd en een lichaam. Uit die vergelijking kunnen een aantal belangrijke conclusies worden getrokken:

DE ALLESOMVATTENDE BETEKENIS VAN CHRISTUS

- Een hoofd staat niet buiten, of tegenover, een lichaam, maar maakt van het lichaam *deel* uit, hoewel het binnen het lichaam een unieke positie inneemt. “Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen die in Christus Jezus zijn” (Rom.8:1). Wie tot het Lichaam behoren, kunnen onmogelijk verloren gaan, want lichaamsdelen horen bij het Hoofd. De Gemeente is de “volheid van Hem, die alles in allen volmaakt” (Efe.1:23). Indien er één lid zou ontbreken, zou Christus niet compleet zijn.
- Alle willekeurige bewegingen van een lichaam vinden hun oorsprong in het hoofd en worden vanuit dat hoofd *bestuurd*. Zo wijst ook Christus alle leden van Zijn lichaam hun eigen plaats aan en stelt hun in staat om een bepaalde taak tot opbouw van het geheel te vervullen (Efe.4:7-12).
- Het menselijk lichaam ontvangt zijn *voeding* vanuit het hoofd, aangezien de organen voor de voedselopname zich daar bevinden. Daarom merkt Paulus in Kol.2:19 op, dat het lichaam “vanuit het Hoofd opgroeit met de groei van God” (vgl. Efe.4:16). Wanneer wij het Hoofd loslaten, zal onze geestelijke groei stagneren. Het Hoofd houdt Zijn lichaam in stand (Efe.5:23).

Paulus vervolgt zijn betoog door te zeggen, dat Christus “Begin” is (in het Grieks ontbreekt het bepaald lidwoord). Hij is de Eerste mens die de eindbestemming van het geschapene heeft bereikt, die de weg heeft gebaad waarlangs andere mensen datzelfde doel kunnen bereiken en die er ook voor zal zorgen dát ze het bereiken. Hij is, zoals Petrus eens opmerkte, de “Vorst des levens” (Hand.3:15), d.w.z. de Vorst die het leven schenkt (het Griekse woord *archè*, d.w.z. begin, is nauw verwant met het woord *archegos*, d.w.z. vorst). De Messias heeft “leven en onvergankelijkheid aan het licht gebracht” (2 Tim.1:10), met de bedoeling om die uiteindelijk aan de hele schepping mede te delen. Allereerst aan de “zonen Gods”, de leden van Zijn lichaam, later ook aan de overige schepselen (Rom.8:19-21).

Door Christus de “Eerstgeborene uit de doden” te noemen, geeft Paulus aan dat Hij de Eerste mens is, die met een onvergankelijk lichaam van tussen de doden uit is opgestaan. Hij is “de Eersteling van hen die ontslapen zijn” (1 Kor.15:20). Maar uit de termen “eerstgeborene” en “eersteling” blijkt, dat er nog vele geboorten zullen volgen en dat er nog een hele oogst zal worden binnengehaald. Christus verrees uit de doden, om de overige doden op Gods tijd het leven te kunnen geven (vgl. Rom.14:9, 1 Kor.15:20-28, Openb.1:18).

Zodoende is de Messias, op Gods bevel, "in alles (Grieks: *en pasin*) de Eerste geworden". Hij staat aan het begin van de oude schepping, maar ook aan het begin van de nieuwe. Hij is in alle opzichten de eerste, degene die het primaat heeft. Dezelfde Persoon die alle dingen heeft gemaakt en in stand houdt, zal er ook voor zorgen dat alles de door God bedoelde bestemming bereikt.

19. "Want het heeft de ganse volheid behaagd in Hem woning te maken,"

De vertaling van vers 19 is omstreden. Het Nederlands Bijbelgenootschap heeft gekozen voor de opvatting dat "de ganse volheid" het onderwerp is dat hoort bij het werkwoord "behagen". Op grond van het Grieks kan dit echter worden betwijfeld. Volgens de opvatting van het NBG zou "de ganse volheid" een aanduiding zijn van God, maar het is onwaarschijnlijk dat een Jood als Paulus de Heilige Israëls op zo'n onpersoonlijke manier zou omschrijven.

Andere vertalingen (bijvoorbeeld de Engelse King James bijbel) geven het vers als volgt weer: "Want het behaagde [de Vader] dat in Hem de ganse volheid zou wonen". Het onderwerp van de zin ["de Vader"] ontbreekt in de grondtekst, maar is door de vertalers ingevoegd. Hem die het behaagd heeft dat de ganse volheid in Christus zou wonen, is ook degene van wie in vers 20 wordt gezegd dat Christus alle dingen met Hem verzoent. En die Persoon is God (vgl. 2 Kor.5:18-19), of zoals Paulus zijn zin was begonnen: de Vader (Kol.1:12).

Aldus opgevat is "de ganse volheid" geen aanduiding van God, maar van het geschapene. We kunnen de lijn van Paulus' betoog ontdekken door te letten op de wijze waarop hij de uitdrukking "in Hem" gebruikt: "in Hem zijn alle dingen geschapen" (vs.16) → "alle dingen hebben hun bestaan in Hem" (vs.17) → "want het heeft [God] behaagd dat de ganse volheid blijvend in Hem zou wonen" (grondtekst van vs.19). In de Zoon "leven, bewegen en zijn" alle schepselen (vgl. Hand.17:27-28).

Het werkwoord dat de apostel in dit verband voor "wonen" gebruikt, is *katoikeo*. Hiermee wordt *permanente* bewoning aangeduid, geen tijdelijk verblijf. Het is troostrijk om te mogen weten dat het geschapene blijvend in Christus woont en door Hem niet in de steek wordt gelaten. De wereld zal niet "naar de knoppen gaan"! Hij die alles schiep draagt ook alles en houdt alles in stand. Hij zal het heelal *blijven* bewaren en ervoor zorgen, dat het de door God bedoelde bestemming bereikt.

20. *“en door Hem, vrede gemaakt hebbende door het bloed Zijns kruises, alle dingen weder met Zich te verzoenen, door Hem, hetzij wat op de aarde, hetzij wat in de hemelen is”*

De Vader heeft zich voorgenomen om door zijn Zoon een verzoening van ontzaglijke omvang tot stand te brengen. Alle wezens die door de Zoon werden geschapen en die in Hem hun bestaan hadden, zullen door Hem ook eens met God worden verzoend. Net als in vers 16 zijn daarbij zowel de aardse als de hemelse schepselen inbegrepen. Die verzoening zal tot stand komen op basis van de vrede die Christus maakt door het bloed van Zijn kruis.

Voor “verzoenen” gebruikt Paulus in dit verband een sterk woord: niet *katallassoo*, maar *apokatallassoo*. Het Nederlands Bijbelgenootschap heeft dit werkwoord met “*weder* verzoenen” weergegeven, wat de onjuiste indruk wekt, dat de schepselen al eens eerder met God waren verzoend. We zouden beter kunnen schrijven: “*volkomen* verzoenen” of: “*totaal* veranderen”. Van een vijand in een vriend (vgl. Kol.1:21). Van een zondaar in een heilige. Van een jammerlijke mislukking in een overweldigend succes. Van een baarlijke duivel in een stralende engel. Van een antichrist in een apostel (vgl. 1 Tim.1:12-17). Van een verscheurend roofdier in een onschuldige speelkameraad (Jes.11:7, 65:25). De Here zal het kwade overwinnen door het goede (vgl. Rom. 12:21). Waar nu nog overal strijd, onenigheid, opstand tegen God, vijandschap en haat heersen zal uiteindelijk volmaakte “vrede” zijn .

Natuurlijk is er verband tussen wat Paulus over Christus zegt en het onderwerp van de hele brief. Niet engelen of mensen maken de vrede, alleen *Christus* maakt die door het bloed van Zijn kruis. Christus verzoent *alles* met God, de verzoening geschiedt voor honderd procent door *Hem*. De apostel benadrukt dit laatste sterk door in vers 20 tweemaal op “Hem” te wijzen. Het initiatief om mensen te redden, om hen van vijanden in vrienden te veranderen en vrede te schenken, gaat *alleen maar* uit van God. Door de inspanning van mensen (of van engelen) komt geen verzoening tot stand – het is *altijd* de Zoon die het ware karakter van de Vader aan een schepsel openbaart en er zodoende voor zorgt dat dit met God wordt verzoend (Mat.11:27, Luk.10:22). Hoewel de Zoon voor dat doel menselijke boden kan gebruiken. In het geval van de Kolossenzen had Hij hun stadgenoot Epafras als werktuig benut.

Uit wat Paulus schrijft kan een belangrijke conclusie worden getrokken: Een gelovige wordt niet meer (of dieper) met God verzoend

indien hij zich aan bepaalde inzetten onderwerpt (vgl. Kol.2:16-23). Wie zo'n gedachte koestert, ontkent dat de verzoening uitsluitend door het bloed van het kruis plaatsvindt, en doet de Gekruisigde oneer aan (vgl. Kol.2:3,9). "Bloed van het kruis" wil in dit verband zeggen: het leven waarvan Gods Zoon ten gunste van Zijn schepselen vrijwillig afstand heeft gedaan. Niet alleen Zijn bestaan als vergankelijk mens, dat Hij aflegde op Golgotha, maar ook (en vooral) het bestaan in de hemelse heerlijkheid, dat Hij aflegde om mens te kunnen worden (vgl. Fil.2:5-11). De Here had Zijn "kruis" al op zich genomen vóórdát het houten executiemiddel Hem op de schouders werd gelegd. Hij legde het onsterfelijke hemelleven af om vijandige en dode schepselen leven en vrede te kunnen geven.

Het bloed van het kruis is eens-voor-altijd gestort, daarom kan er in de verleden tijd over worden gesproken. Maar het werk van de verzoening gaat nog altijd door, zo blijkt uit vers 21. Zolang er nog schepselen leven die God vijandig zijn gezind, is de verzoening nog niet voltooid. Pas als "in de naam van Jezus elke knie zich buigt en elke tong belijdt, dat Jezus Christus Heer is, tot eer van God de Vader" – pas dan is het verzoeningswerk gereed (Fil.2:10-11).

Het is triest dat de meeste uitleggers van Kol.1:20 beweren, dat het "bloed van het kruis" vrede heeft gemaakt door de toorn van de Schepper af te wenden, voor de schuld van de mens te betalen of aan "de gerechtigheid Gods te voldoen". Over zulke onderwerpen wordt in Kol.1:19-21 immers niet gesproken. En zo'n uitleg schrijft God iets ongerijmds toe: men beweert dat Hij in Christus *zichzelf* met de wereld verzoenende was, dat Hij ernaar streefde om Zijn *eigen* toorn tot bedaren te brengen en Zijn *eigen* gunst te winnen. Indien deze opvatting waar was, dan zou er in de Almachtige van tweestrijd sprake zijn. In werkelijkheid had God de wereld zo lief, dat Hij bereid was om mens te worden en voor die wereld te sterven om haar Zijn liefde te tonen (Rom.5:8, 1 Joh.3:16, 1 Joh.4:9). De Vader was in Christus niet zichzelf met de wereld verzoenende, maar *de wereld* met zichzelf verzoenende (2 Kor.5:19). Hij was er niet op uit om Zijn eigen gunst te winnen, maar om Zijn schepselen van vijanden in vrienden te veranderen. Zo wordt het ook in Kol.1:20 door Paulus gezegd: "Het behaagde de Vader... om door de Zoon alle dingen met zichzelf te verzoenen" (*niet*: zichzelf met alle dingen te verzoenen!). Laten we in ons denken en spreken de bijbelse waarheid vasthouden.

Van het bloed van Christus wordt in het Nieuwe Testament gezegd, dat het heidenen die ver van God afstaan dichtbij brengt (Efe.2:12-13), dat het ons geweten reinigt van dode werken (Heb.9:11-

14), dat het ons vrijkoopt van onze ijdele wandel (1 Pet.1:19) en ons door besprenkeling heiligt (1 Pet.1:2), dat het ons reinigt van alle zonde (1 Joh.1:7) aangezien het de zonden wegwast (Openb.1:5), dat het ons rechtvaardigt (Rom.5:8-9) en ons verzoendeksel is (grondtekst van Rom.3:24-25). Dat laatste houdt in dat onze zonden ermee worden bedekt. In al deze teksten staat dat het bloed *mensen* reinigt en *mensen* met God verzoent. Daarentegen wordt in geen enkele bijbeltekst geleerd dat het bloed nodig was om *God* van een vijand in een vriend te veranderen, of om Zijn genade te kopen. Die laatste opvatting is heidens en niet christelijk.

De waarheid vasthouden wil ook zeggen dat we *nooit* moeten proberen om de omvang van de verzoening in te perken. Wie beweert dat “alle dingen” [in de grondtekst van Kol.1:20 staat: *het al*] niet alle met rede begiftigde wezens, maar slechts een select gezelschap aanduidt, doet Christus oneer aan. Hij zou dan immers slechts met een *deel* van Zijn schepselen tot Zijn doel komen, en met de rest falen om Zijn doel te bereiken. Het zou niet langer waar zijn, dat de genade door Jezus Christus “*veel meer overvloedig*” is dan de verwoesting die Adams overtreding heeft teweeggebracht (vgl. Rom.5:15). De Messias zou de werken van de duivel dan slechts *ten dele* verbreken (1 Joh.3:9). Maar Gode zij dank, zo is het niet! Uit Paulus’ woorden blijkt overduidelijk, dat *dezelfde* “alle dingen” die de Zoon heeft geschapen en voor de Vader in stand heeft gehouden, door Hem ook met God worden verzoend.

Prof.Biesterveld schreef in zijn commentaar op Kol.1:20: “God heeft door Christus een verzoening tot stand gebracht van zó grote omvang, dat zij alle schepselen omvat, die aan de Christus, als Middelaar der eerste schepping, ook hun aanzijn dankten (vs.16)”. Met die conclusie kunnen we van harte instemmen. En daaraan moeten we niet met allerlei argumenten proberen te ontsnappen.

De verzoening van de Kolossenzen

21. *“Ook u, die eertijds vervreemd en vijandig gezind waart blijkens uw boze werken, heeft Hij thans weder verzoend”*

Na zijn uiteenzettingen over Christus richt Paulus zich in vers 21 opnieuw rechtstreeks tot de gelovigen in Kolosse. Zij vormden als het ware het levende bewijs voor de stelling van de apostel, dat de Vader bezig is om door Zijn Zoon alle dingen met zich te verzoenen. “Eertijds”

DE VERZOENING VAN DE KOLOSSENZEN

waren de Kolossenzen van God vervreemd, en Hem vijandig gezind geweest. Uit hun levenswandel was dat maar al te duidelijk gebleken. Ze hadden afgoden gediend en zich aan alle zonden schuldig gemaakt, die in de brief aan de Romeinen (1:18-32) zo kernachtig worden omschreven.

Maar God had hen niet in die toestand gelaten. Hij had Zijn knecht Epafraas naar Kolosse gestuurd om daar het goede nieuws aangaande de Messias bekend te maken. De Kolossenzen hadden die heilsboodschap geloofd, omdat hun harten door Gods Geest werden geopend. Ze hadden God leren kennen zoals Hij werkelijk is, en hun vroegere vijandschap laten varen. Nu waren ze met de Vader verzoend. In de grondtekst van vers 21 staat opnieuw het woord *apokatallassoo*, dat *volkomen* verzoenen of *totaal* veranderen betekent. (De vertaling: *weder* verzoenen is verwarrend, omdat die de onjuiste indruk wekt dat de Kolossenzen al eens eerder met God waren verzoend).

22. *“in het lichaam Zijns vlezes, door de dood, om u heilig en onbesmet en onberispelijk vóór Zich te stellen”*

De woorden “verzoend in het lichaam Zijns vlezes, door de dood” worden door de meeste uitleggers op het plaatsvervangend sterven van Christus betrokken. Jezus zou zijn gestorven opdat gelovigen dat lot niet behoeven te ondergaan. Door zó over de dood van Christus te spreken, geven de commentatoren de woorden van Paulus echter niet nauwkeurig weer.

Wat de apostel over de persoon van de Messias zegt, zouden we eerder als volgt kunnen omschrijven: gelovigen mogen door Gods genade beseffen dat zij in Christus waren. Ze bevonden zich als het ware in Hem, zodat wat er met Christus is gebeurd, ook met hén is gebeurd. Dat de lezers zich in Christus bevonden (zoals afstammelingen in de lendenen van een stamouder), had Paulus in het voorafgaande al een aantal malen gezegd:

“in Hem hebben wij de verlossing, de vergeving van zonden” (1:14)

“in Hem zijn alle dingen geschapen” [u die dit leest dus ook] (1:16)

“alle dingen hebben hun bestaan in Hem” [u die dit leest dus ook] (1:17)

“het behaagde [God] dat de ganse volheid in Hem zou wonen” (1:19)

En in het vervolg van zijn brief zal Paulus nog opmerken:

“u bent volmaakt in Hem” (2:10)

“in Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, die geen werk van mensenhanden is, in het uittrekken van het lichaam van het vlees” (2:11)

“in Hem bent u ook mede opgewekt” (2:12, 3:1)

“u heeft Hij mede levendgemaakt” (2:13)

“u bent met Christus aan de eerste beginselen der wereld afgestorven” (2:20)

“u bent gestorven en uw leven is met Christus verborgen in God” (3:3)

“u hebt de oude mens met zijn daden uitgedaan en de nieuwe aangedaan” (3:9) [dit is een zinspeling op Christus' dood en opstanding]

“Verzoend in het lichaam Zijns vlezes, door de dood” betekent daarom, dat Gods Zoon zich door middel van Zijn vleeswording met de mensheid heeft vereenzelvigd. Hij werd mens om als een volmaakt zondoffer de zonde van het menselijk geslacht op zich te kunnen nemen en die door middel van de dood eens-en-voor-altijd weg te doen. Gelovigen mogen weten dat “het is volbracht”. Het maakt niet uit, hoeveel tekortkomingen zij nog in zichzelf waarnemen. Bij hun eigen dood zullen ze van het lichaam der zonde worden bevrijd, omdat Christus voor hen gestorven is. Net zoals Christus uit de doden is opgewekt, zo zullen ook zij eens mogen opstaan en voor altijd in Gods nabijheid mogen verkeren (vgl. 1 Thess.4:14). Christus heeft de leden van Zijn lichaam “volkomen verzoend in het lichaam Zijns vlezes door de dood, om hen heilig, en onberispelijk, en onbesmet vóór Zich te stellen”. Hij is niet voor niets gestorven, Zijn plannen zullen niet falen. Hij zal werkelijk “allen tot zich trekken” (Joh.12:32). Het eindresultaat staat zó volkomen vast, dat Hij kon zeggen: “Het is volbracht” (Joh.19:30), “Het is geschied!” (Openb.21:6).

23. *“indien gij slechts wel gegrond en standvastig blijft in het geloof en u niet laat afbrengen van de hoop van het evangelie, dat gij gehoord hebt en dat verkondigd is in de ganse schepping onder de hemel, en waarvan ik, Paulus, een dienaar geworden ben”.*

Het is jammer, dat vers 23 in de meeste bijbelvertalingen als een voorwaardelijke bijzin is weergegeven. In het voorafgaande had Paulus immers gesproken over de Vader, die de Kolossenzen bekwaam had gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel der heiligen in het licht (vs.12). Hij had de gelovigen gered uit de macht der duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon Zijner liefde (vs.13). In Christus bezaten de Kolossenzen de verlossing (vs.14). Het had de

DE VERZOENING VAN DE KOLOSSENZEN

Vader zelfs behaagd om door zijn Zoon alle dingen met zich te verzoenen (vs.20).

Nu lijkt vers 23 dat vaste fundament toch weer te ondermijnen. God heeft van Zijn kant het nodige gedaan, maar mensen kunnen het van hun kant blijkbaar nog bederven door het geloof los te laten. Heeft Paulus het werkelijk zo bedoeld?

Volgens de betere commentaren niet. De genoemde prof. Biesterveld tekent bij dit vers aan: "Schijnbaar stelt Paulus een conditie, waarvan het *parastisai* in het vorige vers afhankelijk zou zijn. Het zou dan zó staan: zij zijn gerechtvaardigd in Christus, maar conditioneel; als zij afwijken van het geloof, dan wordt de daad der rechtvaardiging te niet gedaan. Dan echter zou Paulus in strijd komen met heel de Schrift, en ook met hetgeen hijzelf in die Schrift had mogen te boek stellen... Het behaagt God om eens en voor altijd om Christus' borglijden vrij te spreken, en zonder beschuldiging voor zich te stellen. Op die uitspraak komt Hij nooit terug, niets kan haar te niet doen, ook niet de zonde daarna bedreven (Hebr.8:12, 10:17-18). Wie gerechtvaardigd is, wordt ook geheiligd, en ook verheerlijkt, en wie het geloof deelachtig is houdt het, want God behoudt hem bij het geloof (Rom.8:30, 1 Petr.1:5)".

Het woord *eige*, dat in vers 23 met "indien" is weergegeven, komt binnen het Nieuwe Testament vijfmaal voor. Allereerst in Efe.4:21, waar het NBG schrijft: "Gij *toch* hebt van Hem gehoord en zijt in Hem onderwezen", terwijl Voorhoeve het vers als volgt weergeeft: "waar u Hem *immers* hebt gehoord en in Hem bent onderwezen". In dit vers wordt niet over een voorwaarde gesproken, maar over een voldongen feit – *eige* is daarom terecht als "toch" of als "immers" vertaald.

Voor de tweede tekst, waarin *eige* voorkomt, geldt precies hetzelfde. In Efe.3:2 lezen we: "Gij hebt *immers* gehoord van de bediening door Gods genade mij met het oog op u gegeven..." Paulus kon er stilzwijgend van uitgaan, dat zijn lezers van dit feit op de hoogte waren.

In de derde tekst ontdekken we dat de vertalers in hun weergave niet consequent zijn geweest. In 2 Kor.5:3 merkt Paulus volgens het NBG op: "als wij maar bekleed, en niet naakt, zullen bevonden worden". Indien de vertalers het woord *eige* ook hier als "toch" of als "immers" hadden weergegeven, dan zou dat prima in het tekstverband hebben gepast. Er had dan gestaan: "Wij haken ernaar met onze woonstede uit de hemel overkleed te worden, *immers* als bekleden [d.w.z. mensen die door God met Christus' gerechtigheid zijn bekleed] zullen wij niet naakt bevonden worden". Ook in dit vers heeft Paulus niet de bedoeling om twijfel te zaaien aan ons toekomstig eeuwig huis, integendeel, hij laat er

immers op volgen: "God is het, die ons juist dáártoe bereid heeft en die ons de Geest tot onderpand heeft gegeven" (2 Kor.5:5). Het onderpand staat er borg voor dat de volledige som in de toekomst zal worden uitbetaald.

De laatste tekst (buiten Kol.1:23) waarin *eige* voorkomt, is Gal.3:4. Paulus was bezorgd over de Galaten die overwogen om zich te laten besnijden en zich het slavenjuk van de mozaïsche wet te laten opleggen. De apostel schrijft: "Gij zijt begonnen met de Geest, eindigt gij nu met het vlees? Was het dan tevergeefs, dat gij zoveel hebt ondervonden? Ware het *slechts* tevergeefs!" Indien de vertalers consequent waren geweest, hadden ze de laatste zin als volgt vertaald: "Was het dan tevergeefs, dat jullie zóveel hebben meegemaakt? En *toch* tevergeefs?"

Uit de genoemde teksten blijkt, dat *eige* ook in de Kolossenzenbrief niet als een voorwaarde, maar als een vooronderstelling opgevat moet worden. We kunnen het vers beter als volgt vertalen: "Ook u... heeft Hij thans volkomen verzoend..., u blijft *immers* wel gegrond en standvastig in het geloof en u laat u niet afbrengen van de hoop van het evangelie". "Noch dood noch leven, noch engelen noch machten, noch heden noch toekomst, noch krachten, noch hoogte noch diepte, noch enig ander schepsel zal ons kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onze Here" (Rom.8:39). De christelijke hoop is vast! Ook Kol.1:23 stelt die niet op losse schroeven.

De toevoeging van Paulus, dat het evangelie dat de Kolossenzen hadden gehoord "verkondigd was in de ganse schepping die onder de hemel is" doet denken aan vers 6, waar de apostel had opgemerkt dat het evangelie dat tot Kolosse was gekomen, "in de hele wereld vrucht droeg". Hetzelfde evangelie had overal geklonken en moest ook overal klinken. Epafra had geen privémening verkondigd, geen boodschap die met allerlei regels en voorschriften moest worden aangevuld. Integendeel, hij had hetzelfde goede nieuws gepredikt dat de opgestane Here aan Zijn knecht Paulus had geopenbaard, dat overal in de toenmalige beschaafde wereld had geklonken en dat ook vandaag nog behoort te klinken. Van dat evangelie moesten de Kolossenzen zich niet laten aftrekken door "leraars" die hen inzettingen wilden opleggen (vgl. Kol.2:4,8,16-23).

Paulus verklaart met nadruk dat *hij* van dat evangelie "dienaar geworden is". In het Grieks ontbreekt het lidwoord. De apostel wil niet zeggen, dat die blijde boodschap aan hem was toevertrouwd op dezelfde manier als zij aan elke gelovige is toevertrouwd. Veeleer bedoelt hij te zeggen, dat een bijzondere boodschap voor het eerst aan

DE VERZOENING VAN DE KOLOSSENZEN

hem werd *geopenbaard* (Efe.3:3, Kol.1:26), zodat hij werd geroepen om *bijbelschrijver* te zijn en Gods Woord te *voltooien* (Kol.1:25). Omdat Paulus een buitengewone openbaring ten deel was gevallen, moest hij in de volkerenwereld een boodschap gaan verkondigen die in alle voorgaande eeuwen en geslachten *verborgen* was gebleven (Kol.1:26, Efe.3:5-10). Paulus' dienst aan het evangelie was bijzonder veelomvattend en veel groter dan die van elke prediker die na hem is opgetreden.

Vanwege de bijzondere relatie van de apostel tot het door hem gepredikte evangelie kon Paulus in zijn brieven spreken over "*mijn* evangelie" (Rom.2:16, 16:25; 2 Tim.2:8) of, wanneer hij de brief samen met anderen had geschreven, over "*ons* evangelie" (2 Kor.4:3, 1 Thess.1:5). Een uitdrukking die hedendaagse predikanten niet kunnen overnemen. Want zij zijn geen apostelen of profeten (vgl. Efe.3:5), en kunnen slechts een boodschap doorgeven op basis van het geschreven Woord.

Paulus' werk voor de gemeente

24. *Thans verblijdt ik mij over hetgeen ik om uwentwil lijd, en vul ik in mijn vlees aan wat ontbreekt aan de verdrukkingen van Christus, ten behoeve van Zijn lichaam, dat is de gemeente.*

In het Grieks staat het woordje *nun* (thans), evenals in het Nederlands, vooraan in de zin en krijgt daardoor alle nadruk. Nú verblijdt Paulus zich over “de verdrukkingen voor u” (zo luidt de grondtekst letterlijk). Als de vraag rijst, waarop het woordje “thans” terugslaat, dan ligt het voor de hand om te antwoorden, dat het gaat om de verzoening van de ganse schepping door Christus, waarover de apostel in het voorafgaande (vs.19-23) had gesproken. Gods einddoel staat vast: Hij zal door zijn Zoon alle dingen met zich verzoenen (vs.19-20). Als opgericht teken van de Goddelijke bedoelingen is de gemeente er, de groep mensen die op dit moment al met de Schepper is verzoend (vs.21-23) en die Zijn vrede mag kennen en ervaren.

Omdat Paulus tot die gemeente behoort, ja sterker nog – omdat zijn hele werk als apostel op de vorming van die gemeente is gericht en hij vanwege dat apostelschap in de gevangenis zit – verblijdt hij zich over de verdrukkingen. Want hij beseft, dat God de moeilijkheden niet heeft gezonden als een straf en dat ze hem ook niet bij toeval hebben getroffen. De Almachtige heeft er een positieve bedoeling mee – ze zullen de opbouw van het lichaam van Christus bevorderen (vgl. Fil.1:12-14). Ook het kwaad wordt door God gebruikt en werkt mee om een volstrekt goed einddoel te bereiken: allereerst de vorming van de gemeente, uiteindelijk de verzoening van alle dingen.

Dat God gevangenschap - een groot kwaad voor een apostel daar het hem zijn bewegingsvrijheid ontnemt – ten goede kan gebruiken, lijkt op het eerste gezicht paradoxaal. Maar wie de levensloop van de apostel der volken kent behoeft zich er niet over te verbazen. Vanwege zijn gevangenschap kreeg Paulus immers gelegenheid om te getuigen tegenover de stadhouder Felix (Hand.23:23-24:27). Later kregen Felix' opvolger Festus en diens gasten, koning Agrippa en prinses Bernice, het evangelie te horen (Hand.25:1-26:32). Toen Paulus op transport naar Rome werd gesteld, had dit tot gevolg dat de bemanning van het schip en de bevolking van het eiland Malta van Gods macht en goedheid werden overtuigd (Hand.27:1-28:10). Eenmaal te Rome aangekomen, kreeg de hele keizerlijke garde het goede nieuws te horen dat de opgestane Here aan hun gevangene had toevertrouwd (Fil.1:13). Door

PAULUS' WERK VOOR DE GEMEENTE

Paulus' gevangenneming werd vervuld wat Christus over hem had geprofeteerd: dat hij een uitverkoren werktuig zou zijn om Zijn naam te dragen, zowel voor volken als koningen en zonen van Israël (Hand.9:15).

Over de verklaring van de apostel, dat hij "in zijn vlees aanvult wat ontbreekt aan de verdrukkingen van Christus" hebben vele uitleggers zich het hoofd gebroken. Hoe kan Paulus nu schrijven, dat er aan Christus' verdrukkingen iets ontbreekt? Op andere plaatsen schrijft hij immers, dat het middelaarswerk van Christus volmaakt is en dat daar van onze kant niets aan toegevoegd behoeft te worden! (vgl. 1:13-14, 1:22, 2:3, 2:10, 3:4; zie ook Fil.3:15, Efe.1:7, Efe.2:1-10).

De oplossing tot het raadsel kan worden gevonden door te letten op wat de apostel over deze verdrukkingen zegt. Hij merkt op dat ze "in zijn vlees" plaatsvinden. Hij noemt het echter niet "de verdrukkingen van Paulus", maar: "de verdrukkingen van Christus". En die verdrukkingen geschieden voor (Gr. *huper*) "Zijn lichaam", waarbij Paulus verklarend opmerkt, "dat is de gemeente".

Het persoonlijk lijden van de Messias is voorgoed voorbij. Dat lijden begon toen Gods Zoon zijn hemelse heerlijkheid aflegde en mens werd, het eindigde toen Hij stierf aan het kruis (vgl. Fil.2:5-11). Het dienstwerk van de Heiland aan de gevallen mensheid is voltooid, en daar kan niets meer aan toegevoegd worden.

In andere zin kan er echter nog steeds over de verdrukkingen van Christus worden gesproken. Zijn lichaam, de gemeente, is immers nog niet af. Zolang er op aarde nog één lid lijdt, zolang lijdt ook Christus nog, want het Hoofd is met Zijn leden verbonden. Toen Saulus nog "dreiging en moord blies" tegen messiasbelijdende Joden, was de opgestane Christus op de weg naar Damascus aan hem verschenen en had tegen hem gezegd: "Saul, Saul, wat vervolgt gij Mij?" (Hand.9:4). De Here had destijds niet gezegd: Waarom vervolg je Mijn discipelen? maar: Waarom vervolg je *Mij*? Het Hoofd lijdt in Zijn leden, en Hij zal blijven lijden totdat Zijn lichaam is voltooid.

De apostel aan wie het goede nieuws betreffende het lichaam van Christus was toevertrouwd, was tot een uniek lijden geroepen. Als een "gezant in ketenen" mocht hij de naam van de Here dragen voor volken en koningen en zonen van Israël. Door dat lijden zou er zelfs aan het keizerlijke hof, in het centrum van de toenmalige wereld, een gemeenschap van gelovigen ontstaan.

25. *Haar dienaar ben ik geworden krachtens de bediening, die mij door God is toevertrouwd, om onder u het woord van God tot zijn volle recht te doen komen,*

Vers 25 is door het Nederlands Bijbelgenootschap onbevredigend weergegeven. De grondtekst zegt letterlijk: "Van haar [d.w.z. van de in het vorige vers genoemde gemeente, het lichaam van Christus] ben geworden ik dienaar volgens het rentmeesterschap van God dat gegeven is aan mij met het oog op [Gr. *eis*, d.w.z. in met richting] u, voltooiende [of: vervullende] het woord van God". H.C.Voorhoeve geeft het vers aanzienlijk beter weer: "waarvan ik een dienaar geworden ben overeenkomstig het rentmeesterschap van God dat mij gegeven is voor u, om het woord van God te voleindigen".

Paulus benadrukt met deze zin het bijzondere apostelschap dat hem door de opgestane Here was toevertrouwd. Aan hém was door openbaring van Godswege een "verborgenheid" bekend gemaakt (Efe.3:3) – de "verborgenheid van Christus", die "in andere geslachten" [d.w.z. tijdens vorige generaties] onbekend was gebleven (Efe.3:5). Deze openbaring hield in, dat Christus gelovigen uit de volken, die vroeger ver van God afstonden, en gelovigen uit Israël die nabij waren, één had gemaakt en de muur van de mozaïsche wet, die met haar inzetten scheidend teweeg bracht, in Zijn vlees [d.w.z. door Zijn dood aan het kruis] had weggebroken en te niet had gedaan. Op Golgotha was de vijandschap tussen de twee groepen gedood. Jood en heiden waren daar met God verzoend en tot één nieuwe mens herschapen (Efe.2:11-18). Derhalve waren gelovigen uit de volken geen "vreemdelingen en bijwoners" meer, maar "medeburgers der heiligen en huisgenoten Gods", "mede-erfgenamen en medeïngelijfd en mededeelgenoten van de belofte in Christus Jezus" (Efe.2:18-19, 3:6). Dit goede nieuws betreffende de "onnaspeurlijke rijkdom van Christus" moest Paulus de volken gaan verkondigen (Efe.3:8). Onnaspeurlijk omdat er in het Oude Testament niet over was gesproken. Deze rijkdom was in het verleden verborgen gebleven in God (Efe.3:9) en pas ná Christus' opstanding geopenbaard. Allereerst aan Paulus (Efe.3:3), en vervolgens ook aan andere apostelen en profeten (Efe.3:5-6). Met dat laatste worden nieuwtestamentische profeten bedoeld. Als leden van het lichaam van Christus worden die ná de apostelen vermeld (vgl. 1 Kor.12:28-29, Efe.4:11, Hand.11:27-28, 13:1).

Pas toen geopenbaard was dat Christus in Zijn vlees de wet der geboden, in inzetten bestaande, te niet had gedaan, pas toen kon er een gemeente worden gevormd waarvan zowel Joden als heidenen deel

PAULUS' WERK VOOR DE GEMEENTE

uitmaakten: het ene lichaam van Christus. De openbaring die Paulus ten deel was gevallen, maakte de vorming van zo'n gemeente mogelijk – zodoende werd Paulus in zeer bijzondere zin haar dienaar.

Wat aan Paulus was geopenbaard, moest hij te boek stellen. Het rentmeesterschap dat de opgestane Here hem had toevertrouwd, hield in dat hij "het woord Gods moest voltooien". Paulus werd geroepen om bijbelschrijver te zijn. Van de zesentwintig boeken die het Nieuwe Testament vormen zijn er minstens dertien uit zijn pen gevloeid.

Kort samengevat hield Paulus' rentmeesterschap het volgende in:

- de verborgenheid van Christus werd door openbaring aan hem bekend gemaakt. Hij, de apostel der volken, moest het geopenbaarde beheren, wat inhield dat:
- er door zijn prediking in het hele Romeinse rijk geloofsgemeenschappen zouden ontstaan, waarin Jood en heiden als broeders mochten samenleven, het prille begin van het lichaam van Christus;
- ook moest hij het goede nieuws van Gods genade opschrijven en aldus Gods Woord voltooien.

26. *het geheimenis, dat eeuwen en geslachten lang verborgen is geweest, maar thans geopenbaard aan Zijn heiligen.*

Paulus benadrukt niet alleen in zijn brieven aan de Romeinen (Rom.16:25-26) en aan de Efeziërs (Efe.3:3,5,9,10) maar ook hier, dat het goede nieuws dat de Here aan hem had toevertrouwd en dat hij als een getrouw rentmeester moest beheren, niet in het Oude Testament of in de evangeliën is na te speuren. Eeuwen en geslachten lang was het verborgen gebleven. Maar "thans" [d.w.z. nadat de opgestane Christus op de weg naar Damascus aan de apostel der volken was verschenen] was het geopenbaard aan Zijn heiligen. "Heiligen" zijn in dit verband, net als in Kol.1:1, mensen die zich van de rest van de wereld onderscheiden doordat ze in Christus geloven. Door "profetische Schriften", d.w.z. de geschriften van Paulus en zijn medewerkers, is het geheimenis op bevel van de eeuwige God tot geloofsgehoorzaamheid aan alle volken bekend gemaakt (vgl. Rom.16:25)

Een bijbels "geheimenis" is niet een mysterie dat slechts aan ingewijden wordt meegedeeld. Integendeel, het geheimenis betreffende Christus moet juist aan alle volken worden gepredikt. Iedereen mag het weten, maar voor ongelovigen is het een dwaasheid (vgl. 1 Kor.2:14). Geen mens heeft het kunnen bedenken of in de Schriften van het Oude

Testament kunnen naspeuren. Het is verborgen gebleven tot het moment waarop God het aan de mensheid wilde openbaren. Zelfs voor gelovigen blijft het verborgen totdat de Here hun ogen opent en de waarheid aan hen mededeelt. In de grondtekst van vs.26 staat voor "openbaren" het werkwoord *phaneroun*, niet *apokaluptein*. Daaruit blijkt dat God het geheimenis niet alleen onthult, maar er ook voor zorgt dat "heiligen" het begrijpen en het ter harte nemen. In het bijbels spraakgebruik zijn "eeuwen" geen perioden van honderd jaar, maar veel langere tijdperken: aionen of werelddagen. In het Nieuwe Testament wordt de "tegenwoordige, boze eeuw" dikwijls geplaatst tegenover de "toekomstige", de eeuw van het Messiaanse rijk. Met "geslachten" worden de generaties van mensen bedoeld, die tijdens die lange "eeuwen" de aarde hebben bevolkt.

27. *Hun heeft God willen bekendmaken, hoe rijk de heerlijkheid van dit geheimenis is onder de heidenen: Christus onder u, de hoop der heerlijkheid.*

"Hun" slaat terug op de in het vorige vers genoemde "heiligen". Jammer genoeg is vers 27 door het Nederlands Bijbelgenootschap nogal onbevredigend weergegeven. Voorhoeve en de Statenvertalers bieden een weergave die de grondtekst dichter benadert: "Aan hen heeft God willen bekendmaken, welke de rijkdom is van de heerlijkheid van deze verborgenheid in de volken: Christus in u, de hoop der heerlijkheid".

De Messias wil in "volken", d.w.z. in niet-Joden, wonen. Hij legt Zijn eigen leven in gelovigen uit de volken, voegt hen als leden aan Zijn lichaam toe en zorgt ervoor dat ze in alle goed werk vrucht dragen (vgl. 1:10). Waarachtig christendom bestaat niet uit het najagen van een wet, inspanning om aan bepaalde verplichtingen te voldoen of onderwerping aan de regels van een bepaalde cultuur. Waarachtig christendom berust op de inwoning van Christus in Zijn leden; waarachtig dienstbetoon is alleen mogelijk wanneer *Hij* zowel het willen als het werken in hen werkt (vgl. Joh.15:5, 1Kor.12:6,11; 1 Kor.15:10, 2 Kor.3:5-6, Gal.2:20, Gal.4:19, Efe.2:10, Efe.4:16, Fil.2:13, Kol.2:19). Eigenroem is dan volstrekt uitgesloten (Rom.3:27, 1Kor.1:29, Efe.2:9). Maar wat een eer om een tempel van de hemelse Messias te mogen zijn!

Volgens het Oude Testament en ook volgens de evangeliën (Mat.10:6; 15:24,26) waren niet-Joden "zonder Christus, uitgesloten van het burgerrecht van Israël, vreemd aan de verbonden der belofte, zonder hoop en zonder God in de wereld" (Efe.2:11-12). Maar thans, op grond van het geopenbaarde geheimenis: leden van de opgestane Messias, de Messias in hen! Paulus gebruikt het woord "hoop" in bijbelse zin: voor

een toekomstige werkelijkheid die nog niet gezien wordt maar die beslist zal verschijnen, aangezien God gesproken heeft. Wie een wet najagen, kunnen van hun toekomstige verheerlijking nooit zeker zijn. Wettische gelovigen worden altijd door de vraag gekweld, of hun gehoorzaamheid wel groot genoeg, hun toewijding wel diep genoeg en hun overtuiging wel oprecht genoeg is. Maar wie door het evangelie mogen weten dat Christus *zelf* in hen wil wonen en werken, kunnen rusten in Hem. Leden van Christus mogen de toekomstige heerlijkheid als een vaste hoop voor ogen hebben.

28. *Hem verkondigen wij, wanneer wij ieder mens terechtwijzen en ieder mens onderrichten in alle wijsheid, om ieder mens in Christus volmaakt te doen zijn.*

Paulus en zijn medewerkers (zoals Timotheüs en Epafras) verkondigden *Christus*. Ze verkondigden geen inzettingen (zoals de besnijdenis, de waterdoop, de sabbat of bepaalde feestdagen) en evenmin leefregels waaraan alle christenen zich moesten onderwerpen (vgl. 1 Kor.1:17, Kol.2:16,20). In plaats daarvan verkondigden ze de opgestane Here, die in iedere gelovige wil wonen en werken. *Hij* is het geheim van de ware godsvrucht (1 Tim.3:16), degene in wie alle schatten van wijsheid en kennis verborgen zijn (Kol.2:3), het Hoofd dat de groei van het lichaam bewerkt (Kol.2:19, Efe.2:21, 4:15-16). De apostel der volken drong er bij zijn bekeerlingen op aan, dat die alles van Christus zouden verwachten en niets van ceremoniën of rituelen: "Want besneden zijn of niet besneden zijn betekent niets, maar of men een nieuwe schepping is" (Gal.6:15). "Want *wij* zijn de besnijdenis, wij die dienen door de Geest van God, die in Christus Jezus roemen en niet op vlees vertrouwen" (Fil.3:3). *Christus* moest in gelovigen uit de volken gestalte krijgen (Gal.4:19).

Gemeenteleden lopen altijd het gevaar, om de levende Christus los te laten en hun vertrouwen te gaan stellen op krachtige leiders, een hechte organisatie, scholing en onderricht, strakke leefregels, discipline en wereldmijding, godsdienstige vormen en gebruiken. Paulus had door schade en schande geleerd om zulke dingen als *vuilnis* te beschouwen en alles alléén van Christus te verwachten (Fil.3:4-11). Hij en zijn medewerkers trachtten *ieder* mens "in alle wijsheid" terecht te wijzen en te leren. Het geheimenis van het evangelie: "Christus in u, de hoop der heerlijkheid", is een boodschap voor *allen*. Niet alleen voor personen die al tot de gemeente behoren, maar juist ook voor ongelovigen en buitenstaanders. Daarom is bij de verkondiging van dat geheimenis

wijsheid noodzakelijk, sterker nog: “*alle* wijsheid”, d.w.z. de wijsheid die van boven is. Mensen zijn immers uit totaal verschillende milieus afkomstig en hebben allemaal een eigen geschiedenis achter de rug. Elk van hen wordt weer door andere overwegingen belet om tot Christus de toevlucht te nemen. Zulke overwegingen moeten worden ontzenuwd en zulke bolwerken en schansen afgebroken om Christus in ieder mens gestalte te doen krijgen. “Terechtwijzen” heeft betrekking op de levenspraktijk, en “leren” op de verstandelijke kennis van een gelovige betreffende de wandel met de Here. Ook wanneer mensen christen zijn geworden blijft het noodzakelijk om hen naar Christus terug te leiden (vgl. Kol.2:7).

Wie gerechtigheid van inzettingen of van gehoorzaamheid aan de wet van Mozes verwacht, kan nimmer volmaakt zijn. De wet zegt niet alleen: “Gij zult niet stelen”, maar ook: “Gij zult niet begeren”. Wie dat laatste gebod ter harte neemt, beseft pas goed hoe onvolmaakt hij is en hoe diep de zonde in zijn hart is verankerd (Rom.7:7). Wie echter alles van de trouw van Christus verwacht, die wordt in de Bijbel volmaakt genoemd (1 Kor.2:6, Fil.3:15, Kol.2:10). Zo iemand is met de opgestane Here verbonden en met de Goddelijke gerechtigheid bekleed (vgl. Fil.3:9, Rom.3:21-22).

29. *Hiervoor span ik mij ook in, onder zware strijd, naar Zijn werking, die in mij werkt met kracht.*

“Hiervoor” slaat terug op het doel dat de apostel zich in het vorige vers had gesteld: om ieder mens in Christus volmaakt te doen zijn. Om gelovigen alles van Hém te doen verwachten. Om hen vanuit het heidendom en vanuit godsdienstige slavernij te voeren tot de vrijheid van een leven in en door de Messias. Om “verren” nabij te brengen (vgl. Efe.2:17). Om angstige slaven tot de positie van zonen te verheffen (vgl. Gal.4:4-7, Rom.8:15-17).

Tot dat doel spande Paulus zich in. Het bereiken ervan vereiste zware arbeid en bracht zware strijd met zich mee. Niet alleen strijd in het gebed (vgl. 1:9, Efe.6:18-20), maar ook fysieke tegenstand, aanvechting, benauwdheid en verdrukking (vgl. 1 Kor.16:9, 2 Kor.6:1-10, 2 Kor.11:16-33, Fil.1:27-30, 2 Thess.3:1-2, 1 Tim.6:3-5). Plus de strijd om personen die je niet kunt bezoeken middels een brief van dienst te zijn, en de worsteling om daarbij de juiste bewoordingen te gebruiken – zodat niet je eigen gedachten, maar Góds gedachten aan het perkament worden toevertrouwd.

Zware arbeid en een zware strijd. Maar Paulus voerde die niet zelf (vgl. Gal.2:20, 1 Kor.15:10). Hij kon niet op zijn eigen trouw, of zijn eigen gehoorzaamheid prat gaan (Efe.2:9, 1 Kor.1:29, Rom.3:27). *Christus* werkte in hem met kracht (vgl. Efe.3:20). Wat de apostel predikte: Christus in u, de hoop der heerlijkheid (Kol.1:27), was een werkelijkheid in zijn eigen leven. Hij streefde er niet naar, om bepaalde inzettingen te houden of om bepaalde geboden in praktijk te brengen - de Farizeeër Saulus was voorgoed gestorven - maar Christus werkte in hem. Dáárom kon hij zulke zware arbeid verrichten en dáárdoor was hij tot zulke zware strijd in staat. Uit het woordje "naar" (Gr. *kata*) blijkt, dat Paulus zonder Christus niets kon doen en geen stap verder kon gaan dan de Here hem toeliet te zetten.

Een persoonlijk woord

1. *Want ik stel er prijs op, dat gij weet, hoe zware strijd ik te voeren heb voor u, en voor hen, die te Laodicea zijn en voor allen, die mijn aangezicht niet hebben gezien in het vlees,*

In de verzen 1-3 van hoofdstuk 2 richt Paulus zich opnieuw rechtstreeks tot de "heiligen" in Kolosse, en ditmaal eveneens tot de gelovigen in Laodicea. Laodicea en Kolosse bevonden zich in de vallei van de rivier de Lycus op een onderlinge afstand van minder dan 20 km. Er was veel onderling contact. Blijkbaar werden beide geloofsgemeenschappen door dezelfde dwaalleer bedreigd.

Paulus stelde er prijs op dat christenen die hij nog nooit had ontmoet (zoals de Kolossenzen en de Laodiceeërs) zouden weten, welke strijd hij voor hen te voeren had. Dat Paulus deze mensen niet persoonlijk kende, betekende niet dat hij zich niet voor hen verantwoordelijk voelde. Integendeel, het feit dat hij hen niet kon bezoeken of met hen kon spreken, vergrootte zijn bezorgdheid juist. De apostel verlangde ernaar dat ze "in Christus volmaakt" zouden zijn en zich niet zouden laten afbrengen van het door Epafraas verkondigde evangelie. Dat doel moest hij door middel van een korte brief zien te bereiken. Wat zal hij voor Gods aangezicht geworsteld hebben en elk woord dat hij schreef op een goudschaaltje hebben gewogen!

Indien de gemeenteleden van de zorg van de apostel voor hun welzijn op de hoogte waren, zouden ze openstaan voor wat hij hun te zeggen had en de inhoud van zijn brief zorgvuldig overwegen.

2. *Opdat hun harten getroost en zij in de liefde verenigd worden tot alle rijkdom van een volledig inzicht, en zij het geheimenis Gods mogen kennen,*

Vers 2 geeft aan, waar de strijd van Paulus op was gericht en wat hij zich ook met het schrijven van zijn brief aan de Kolossenzen ten doel stelde.

Allereerst dat de harten van de lezers “getroost” zouden zijn. Wettische prediking troost niet: ze heeft tot gevolg dat de hoorders zich beginnen af te vragen, of hun geloof wel groot genoeg, hun trouw oprecht genoeg en hun toewijding ernstig genoeg is. Geboden en inzettingen leiden bij oprechte hoorders vroeger of later tot onrust en onzekerheid. Maar het goede nieuws van Gods genade, dat Paulus, Timotheüs en Epafras mochten verkondigen (vgl. 1:5-8) biedt zekerheid en troost. Gelovigen uit de volken moeten die boodschap van genade vasthouden, ook wanneer voorgangers of predikanten hem in twijfel trekken. Want zij mogen de schat die God hun heeft gegeven niet inruilen voor een dode mus.

Het werk van Paulus was er in de tweede plaats op gericht, dat de Kolossenzen “in de liefde verenigd zouden worden”. De verkondiging van Gods genade bewerkt in het mensenhart wederliefde tot Hem en tot allen waarover Hij zich reeds heeft ontfermd (vgl. 1 Joh.5:1). Wettische prediking leidt daarentegen tot *angst* voor God en tot *veroordeling* van medemensen, die zich niet aan de “juiste regels” houden. Het ijveren voor inzettingen brengt ook altijd *scheuring* teweeg. Voorschriften die de ene partij belangrijk vindt, worden door de andere gering geschat, en inzettingen die een vorige generatie van levensbelang achtte, worden door de volgende generatie weer afgeschaft (vgl. Kol.2:20-23).

“Tot alle rijkdom van een volledig inzicht” geeft het *doel* aan, waartoe de ontvangers van de brief in liefde verenigd moesten worden. Gezien het vervolg van de zin gaat het hierbij om het kennen van Christus, om inzicht in Zijn arbeid ten behoeve van de gemeente en van de hele schepping. Kennis betreffende de vorming van Zijn lichaam (vgl. Kol.1:12-14,18,21-23), en inzicht in de volkomen verzoening die de Vader via Hem tot stand wil brengen (vgl. Kol.1:15-20). Een inzicht dat niet alleen bevredigend is voor ons verstand, maar dat ons *hart* treft en ons onze naaste doet liefhebben aangezien die in Gods ogen kostbaar is. Wie de rijkdom van een volledig inzicht bezit, zal zich bovendien niet gemakkelijk door dwaalleer laten meeslepen. Paulus’ voorbede was erop gericht, dat de gemeenteleden met kennis van Gods wil vervuld zouden worden en de rijkdom van een volledig inzicht zouden bezitten (vgl. Kol.1:9).

Het “geheimenis Gods” dat Paulus’ lezers moesten leren kennen is Christus zèlf. De Messias wil zich in de leden van Zijn lichaam openbaren (Kol.1:27). Hij wil niet alleen de ogen van buitenstaanders openen zodat zij met God worden verzoend, maar diezelfde mensen ook ná hun bekering voortdurend *alles* geven wat ze voor hun christelijke wandel en hun geestelijke groei nodig hebben (vgl. Kol.2:6-7).

3. *Christus, in wie al de schatten der wijsheid en kennis verborgen zijn.*

In de bijbel wordt met kennis het “weten” bedoeld (kennis van de feiten), terwijl wijsheid inhoudt, dat men op basis van dat “weten” de juiste beslissingen neemt (vgl. Rom.11:33).

Daarbij gaat het om kennis van God en om de wijsheid die van boven is. Zulke kennis en wijsheid bevinden zich uitsluitend in de opgestane Here, en wel op een “verborgen” manier. Voor “verborgen” gebruikt de grondtekst niet het woord *apokekrummenoi* (zoals in Kol.1:26), maar *apokruphoi*. Geestelijke schatten zijn niet voor *iedereen* onbereikbaar, maar de meeste mensen gaan eraan voorbij. Ze zijn in Christus aanwezig, zoals een schat in een akker verstopt kan zijn. Wie goed zoekt kan het verborgene wel vinden, maar de meeste voorbijgangers hebben niet in de gaten dat er iets kostbaars in de bodem zit (vgl. Mat.13:44).

Alle kennis betreffende Gods karakter en wil – het antwoord op onze diepste vragen - is in Christus verborgen. Alle wijsheid die nodig is om zinvol te kunnen leven en om op de juiste manier met onze tijd, onze bezittingen en onze naasten om te gaan, bevindt zich in Hem. Maar de meeste mensen laten zich door eigen overwegingen leiden en hebben niet in de gaten, welke rijkdom er in Christus verborgen is (vgl. 1 Kor.1:22-25). Helaas zoeken ook vele *gelovigen* de kennis niet bij Hem (vgl. Kol.2:4,8). Ze zoeken wijsheid door eerbiedwaardige oude tradities te volgen, door te vasten en zich aan allerlei leefregels te onderwerpen, of door voorgeschreven rustdagen te onderhouden (vgl. Kol.2:8,20, Gal.4:8-11 en 1 Tim.4:1-5). Dingen die slechts een “schijn van wijsheid” hebben (vgl. Kol.2:23) maar waarin de ware wijsheid ontbreekt.

Waarschuwing tegen misleiding

4. *Dit zeg ik, opdat niemand u met drogredenen misleide.*

Vanaf vers 4 keert Paulus zich tegen de nieuwlichters die de gemeente van Kolosse trachtten mee te slepen. "Dit zeg ik" slaat terug op wat de apostel in de verzen 1 tot 3 had verteld: hoe hij zich ervoor inspande dat gelovigen tot de rijkdom van een volledig inzicht in het geheimenis van Christus zouden komen, aangezien alle schatten van wijsheid en kennis in de Messias verborgen zijn. Paulus had dat geschreven om de ontvangers van zijn brief tegen dwaalleer te wapenen. Bepaalde personen waren erop uit om hen te bedriegen door hen onjuiste gevolgtrekkingen te laten maken.

Eens hadden de Gibeonieten Jozua en de oudsten van Israël verkeerde conclusies laten trekken (vgl. Joz.9:22 in de Septuagint). Later had Michal de boden van haar vader bedrogen door een pop in Davids bed te leggen en David zelf via het raam te laten ontsnappen (1 Sam.19:17, idem). Bedrog komt tot stand door van "vanzelfsprekende", maar onjuiste axioma's uit te gaan. Op grond van zulke stilzwijgende vooronderstellingen worden dan volstrekt logische conclusies getrokken. Wie het betoog aanhoren, zullen geneigd zijn om zich te laten overtuigen en met alle conclusies in te stemmen. Maar indien de vooronderstellingen niet deugen, zijn de conclusies misrekeningen of, zoals het Nederlands Bijbelgenootschap schrijft, "drogredenen".

5. *Want al ben ik naar het vlees afwezig, naar de geest ben ik bij u en ik zie met blijdschap de orde, die bij u heerst, en de hechtheid van uw geloof in Christus.*

Vanwege het gemeenschappelijk bezit van de Heilige Geest had Paulus een hechte band met de gemeenteleden, ook al was hij lichamelijk afwezig en bevond hij zich op grote afstand. Hij was met liefde tot de gelovigen uit de volken vervuld en bezat een hartelijke bewogenheid voor hen (vgl. 2 Kor.7:3, Kol.1:28-2:3). Hij verheugde zich over het Godsvertrouwen van de christenen in de Lycusvallei, de goede orde en de onderlinge liefde die er in Kolosse en Laodicea heersten (vgl. Kol.1:3-5).

Op het eerste gezicht lijkt het vreemd dat de apostel zijn waarschuwing tegen misleiding begint door blijdschap te betuigen over de gunstige toestand van de gelovigen. In werkelijkheid is dit echter niet zo vreemd. De christenen in Asia waren met denkbeelden geconfronteerd die van het door Paulus en Epafras verkondigde evangelie afweken, maar hadden zich door die denkbeelden nog niet laten meeslepen. Epafras was naar Rome gereisd om Paulus te raadplegen inzake de kwesties die de nieuwlichters naar voren hadden

WAARSCHUWING TEGEN MISLEIDING

gebracht. Met zijn lofprijzing wil Paulus benadrukken, dat de huidige toestand van de gemeente goed is en dat ze zich niet van haar standpunt moet laten afbrengen. Geestelijke leiders horen net als Paulus in de gelovigen die aan hun zorg zijn toevertrouwd vóór alles het goede op te merken en hen te prijzen alvorens met kritiek te komen.

Het Griekse woord *taxis* is een militaire term en betekent “goede orde”. Het ging daarbij niet om een van buitenaf opgelegde orde (zoals de nieuwlichters die aan de gemeente wilden opdringen), maar om een orde die op natuurlijke wijze uit het geloof in Christus voortvloeide. De apostel laat er immers in één adem op volgen “en de hechtheid van uw geloof in Christus”. Wie een hechte band met Christus heeft, zal zich inspannen om met zijn eigen handen te werken zodat hij in geval van nood kan uitdelen aan de behoeftige (vgl. Efe.4:28, 1 Thess.5:14, 2 Thess.3:6-15). Christus zelf is immers ook gekomen om te dienen, en niet om zich te laten dienen. Een oprechte gelovige zal ook zwijgen indien een ander wil spreken aangezien de opbouw van de gemeente hem boven alles gaat (1 Kor.14:40).

“En de *hechtheid* van uw geloof in Christus” is geen letterlijke weergave van de grondtekst. In de Griekse tekst staat: “en het *bolwerk* van uw geloof in Christus”. Ook hier gebruikt Paulus een militaire term. Het vertrouwen op Christus is een fort, dat bescherming biedt tegen alle aanvallen van de boze (vgl. Fil.4:6-7, Hand.16:5, 1 Pet.5:9). De Laodiceërs en de Kolossenzen moesten die veilige schuilplaats niet verlaten door op hun eigen gehoorzaamheid of op het onderhouden van inzettingen te gaan vertrouwen. Want dan zouden ze op drijfzand komen te staan. Het hart van een christen moet zijn vastheid vinden in *genade*, niet in spijzen [d.w.z. in het onderhouden van bepaalde spijswetten], want wie daarin wandelden hebben er geen baat bij gevonden (Heb.13:9).

6. *Nu gij Christus Jezus, de Here, aanvaard hebt, wandelt in Hem,*

Vers 6 kan op uiteenlopende manieren worden weergegeven. De negentiende-eeuwse vertaler Voorhoeve geeft de grondtekst als volgt weer: “Zoals u *dan* Christus Jezus, de Heer *ontvangen* hebt, wandelt in Hem”. Deze vertaling blijft dicht bij het origineel. Paulus wilde naar voren brengen, dat de christenen in Kolosse op *precies dezelfde* manier in Christus moesten wandelen als ze Hem destijds [door de prediking van Epafras] hadden ontvangen (vgl. Kol.1:7). Letterlijk staat er: “Net zoals u Christus Jezus, de Here, ontving, wandelt in Hem...”

Hoe hadden de gemeenteleden destijds de Here ontvangen? Stellig was het niet hun voorbeeldige levenswandel geweest, die de

Messias had doen besluiten om zich over hen te ontfermen. Integendeel, de gelovigen waren tot aan het moment van hun bekering “dood geweest in de overtredingen en in de onbesnedenheid van hun vlees” (Kol.2:13). Als “kinderen des toorns” hadden ze in overeenstemming met de tijdgeest gewandeld, net als hun stadgenoten (Efe.2:1-5). Dat ze uit de macht der duisternis en de slavernij aan de zonde waren bevrijd en Christus als Here hadden aangenomen, was alleen maar aan Gods barmhartigheid en liefde te danken geweest (Efe.2:4). Toen de Kolossenzen de prediking van Epafraas hadden gehoord, hadden ze “Gods genade in waarheid leren kennen” (vgl. Kol.1:6).

Het is een dwaling om te menen, dat wie door Gods genade tot bekering is gekomen, vervolgens zelfstandig aan het werk kan gaan en iets groots tot stand kan brengen, mits hij of zij zich maar aan bepaalde “geestelijke wetten” houdt. Ook ná hun bekering blijven christenen voor honderd procent van Christus afhankelijk, zonder Hem kunnen zij *niets* doen (vgl. Joh.15:1-17). Levensheiliging en goede werken komen niet tot stand doordat mensen op basis van “heldere richtlijnen” hun best doen om een goed christen te zijn. “Want wij zijn *Zijn* maaksel, geschapen in Christus Jezus tot goede werken, die *God* tevoren heeft bereid, opdat wij daarin zouden wandelen” (Efe.2:10). Voor “maaksel” staat in Efe2:10 een woord, dat “meesterwerk” of “kunstwerk” betekent. Alle eer komt de kunstenaar toe, die uit weerbarstig materiaal iets prachtigs heeft geschapen. Levensheiliging berust op het feit, dat Christus in de Zijnen gestalte krijgt, zodat niet *zijzelf* werken, maar Christus in hen werkt. Even hulpeloos als wij op het moment van onze bekering waren, even onmachtig zijn wij in ons latere leven om goede vrucht voort te brengen. Door Gods genade kan die echter meer dan overvloedig worden. Maar daartoe moeten we naar Christus opzien en alles alléén van Hem verwachten, terwijl we onze eigen gerechtigheid, de onderwerping aan inzettingen inclusief, als vuilnis beschouwen (vgl. Fil.3:1-11). Zoals we Christus Jezus, de Here, ontvangen hebben, zo behoren wij ook in Hem te wandelen.

7. *geworteld en dan opgebouwd wordend in Hem, bevestigd wordend in het geloof, zoals u geleerd is, overvloeiende in dankzegging.*

Het zevende vers bevat een opmerkelijke afwisseling van werkwoordsvormen. Bij het werkwoord “wortelen” gebruikt Paulus het voltooid deelwoord. Bij het werkwoord “opbouwen” daarentegen het tegenwoordige of onvoltooide deelwoord. De vertaling “geworteld en opgebouwd wordend in Hem” is correct; nog duidelijker is de weergave

WAARSCHUWING TEGEN MISLEIDING

van Voorhoeve, die schrijft: “Wandelt in Hem, terwijl u geworteld bent en opgebouwd wordt in Hem”. Geworteld in Christus waren de Kolossenzen vanaf het moment dat ze de prediking van Epafra hadden gehoord en het goede nieuws ter harte hadden genomen. Opgebouwd in Christus werden de gemeenteleden echter nog dagelijks, dat gebeurde van dag tot dag, hun hele verdere leven door.

De beeldspraak van wortelen en opgebouwd-woorden is veelzeggend. Zoals de wortel de boom draagt en steun verleent zodat hij windvlagen kan opvangen en stormen kan doorstaan, zo ontlene christenen al hun steun en kracht aan de opgestane Here. Zoals de wortel water en voedingsstoffen aan de boom levert zodat hij kan groeien en vrucht dragen, zo ontlene christenen al hun levenskracht aan het Hoofd (vgl. Efe.4:16, Kol.2:19, Joh.10:28-29, Joh.15:5).

“Bevestigd in het geloof” worden mensen indien ze hun vertrouwen op Christus stellen en ervaren dat dit vertrouwen niet wordt beschaamd, aangezien de Here in al hun behoeften voorziet. We mogen al onze verlangens door gebed en smeking aan God bekend maken, en indien we onthouden wat we hebben gevraagd, kunnen we God op het moment van de verhoring ook danken en worden we in ons geloof versterkt (Fil.4:6-7, vgl. 1 Kor.1:6-8, 2 Kor.1:21-22, Heb.13:9). Blijkbaar had Epafra de Kolossenzen geleerd om zich op die manier aan Christus toe te vertrouwen.

Wie groei en vrucht van de Messias verwacht (en niet van gehoorzaamheid aan leefregels of inzettingen), zal Hem ook alle eer geven en “overvloeien in dankzegging” voor wat Hij voortdurend tot stand brengt. In de brief aan de Kolossenzen spreekt Paulus tot viermaal toe over dankzegging. We mogen de Vader danken, die ons bekwaam heeft gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel der heiligen in het licht (1:12). We mogen de Zoon danken, aangezien we in Hem worden opgebouwd en ons vertrouwen niet wordt beschaamd (2:7). We mogen dankbaar zijn omdat Hij ons volkomen vergiffenis heeft geschonken en ons tot Zijn lichaam heeft geroepen (3:13-15). Tenslotte mogen we de Here dagelijks dank brengen voor het feit dat buitenstaanders door de verkondiging van het evangelie worden behouden (4:2-4).

Gelovigen in Christus volmaakt

8. *Ziet toe, dat niemand u medeslepe door zijn wijsbegeerte en door ijdel bedrog in overeenstemming met de overlevering der mensen, met de wereldgeesten en niet met Christus,*

De apostel gebruikt bijzonder krachtige termen om ons te waarschuwen. “Ziet toe” betekent letterlijk: “pas ervoor op”, “kijk uit dat u niet wordt meegesleept”. Indien u zich niet laat waarschuwen en indien u niet waakt, dan zult u door de argumenten van mijn tegenstanders overdonderd worden en u van de genade Gods laten afvoeren. Het woord “meeslepen” (*sulagoogoon*) betekent: als buit wegvoeren, of: als krijgsgevangene meesleuren. Volgens Paulus is het gevaar groot, dat wie door Christus uit de slavernij van de duisternis is verlost, zich opnieuw in slavernij laat voeren – ditmaal een *godsdienstige* slavernij, door zich allerlei inzettingen te laten opleggen (vgl. Gal.5:1). Uit het feit dat nieuwlichters de gelovigen door hun “wijsbegeerte” dreigden mee te slepen, kan niet worden geconcludeerd dat zij hun argumenten uitsluitend aan de menselijke filosofie zouden ontleenen. Het Griekse woord *philosophia* was namelijk een aanduiding van iedere vorm van kunst of wetenschap, en voor elk stelsel van kennis. Het woord had een bredere betekenis dan ons moderne begrip filosofie. De leerstelsels die wij vandaag de dag kennen (zoals het roomskatholicisme, het calvinisme, het arminianisme en het baptisme) en de verschillende vormen van theologie die er bestaan (zoals de reformatische, de charismatische, en de evangelische) zouden door de apostel ook als “filosofieën” zijn aangeduid. Het is goed mogelijk en gezien het vervolg van de brief zelfs zeer waarschijnlijk, dat de nieuwlichters die de gemeente bedreigden hun argumenten aan de *bijbel* ontleenden en op grond van bijbelteksten voor de invoering van bepaalde inzettingen pleitten. Juist dáárom was het gevaar zo groot, dat de Kolossenzen zich zouden laten meeslepen. Ook aan de hand van bijbelteksten kan men een “wijsbegeerte” bouwen, door uitspraken van bijbelschrijvers uit hun verband te lichten en ze toe te passen op een manier die God niet heeft bedoeld.

“Ijdel bedrog” noemt Paulus hun redeneringen. Het woord “ijdel” (*kenè*) betekent letterlijk: hol, zonder inhoud, leeg. Wat de nieuwlichters predikten stond haaks op het “woord der waarheid” (1:5), het evangelie van de genade Gods (1:6). Het was “bedrog” omdat de sprekers beweerden de opbouw van Gods gemeente te willen

GELOVIGEN IN CHRISTUS VOLMAAKT

bevorderen. In werkelijkheid predikten ze echter een boodschap die tegen Gods goede nieuws inging. Ze verkondigden inzetten in plaats van vast te houden aan het Hoofd (2:16-19). Het holle gepraat van de nieuwlichters stond in schrill contrast met de "volheid van de heerlijkheid van het geheimenis onder de volken" (grondtekst, 1:27-28). Terwijl Christus in gelovigen uit de volken wil *wonen* door Zijn Geest en Zichzelf in hen wil openbaren, meenden de nieuwlichters door middel van regels en geboden de vervolmaking van de gemeente te moeten bewerkstelligen. Alsof het Goddelijk leven van de verheerlijkte Messias voor dit doel niet genoeg is!

Over de denkbepelden van de nieuwlichters merkt de apostel op, dat ze "in overeenstemming met de overlevering der mensen" zouden zijn. De dwaalleraars zouden zich op eerbiedwaardige, oude tradities beroepen. In de tijd van Paulus waren dit ongetwijfeld tradities afkomstig uit het Jodendom of uit de heidense godsdiensten die in Klein-Azië op een traditie van honderden jaren konden prat gaan. De Joden bezaten naast de schriftelijke Godsopenbaring een overgeleverde, alom gerespecteerde traditie (Mat.15:2, Mar.7:3-13, Gal.1:14). In later tijd ging het natuurlijk om tradities afkomstig uit de wereld van het christendom. Met een beroep op de "kerk van alle eeuwen" hebben de tegenstanders van Paulus telkens opnieuw (en dikwijls met succes) gepoogd om kinderen van God aan roomskatholieke, oosters-orthodoxe, calvinistische, doperse of arminiaanse tradities te onderwerpen. Tradities die - ieder op hun eigen wijze - *ingaan tegen* het evangelie van de genade Gods dat de apostel in opdracht van de verheerlijkte Messias moest prediken aan de heidenvolken. Tradities die zich ook altijd op bepaalde *mensen* hebben beroepen, de grote namen uit het verleden. Petrus, die de eerste paus zou zijn geweest. Luther of Calvijn, die zulke machtig leerstelsels hebben ontworpen. Johannes de Doper, de oerbaptist. Menno Simons, hét voorbeeld van pacifisme en wereldmijding. Arminius, de vader van de remonstranten...

"In overeenstemming met de wereldgeesten" is het volgende dat over hun denkbepelden kan worden gezegd. Het woord *stoicheia*, dat met "wereldgeesten" is vertaald, komt zeven maal in het Nieuwe Testament voor (in Gal.4:3 en 9, Kol.2:8 en 20, Heb.5:12, 2 Pet.3:10 en 12). Vertalers hebben het begrip op uiteenlopende wijze weergegeven: "eerste beginselen", "elementen van de wereld", of "wereldgeesten". De weergave verschilt dikwijls ook van tekst tot tekst. Het zelfstandig naamwoord *stoicheia* is waarschijnlijk afgeleid van het werkwoord *stoicheo*, dat "wandelen" betekent. Daarbij gaat het om een levenswandel in overeenstemming met godsdienstige voorschriften.

Messiasbelijdende Joden vroegen Paulus om een nazireeërgelofte op zich te nemen ten einde te bewijzen, dat hij “ook zelf wandelde in het onderhouden van de wet” (Hand.21:24). Gelovigen uit de volken kunnen “wandelen in de voetstappen van het geloof dat onze vader Abraham in zijn onbesneden staat bezat” (Rom.4:12). Zij mogen “door de Geest wandelen” (Gal.5:25) en “wandelen naar de regel, dat noch besnijdenis iets is, noch onbesneden zijn, maar of men een nieuwe schepping is” (Gal.6:16, vgl. Fil.3:16).

Wie zich daarentegen onder een wet stelt en zich inzetten laat opleggen, bindt de dienst van God aan de materiële dingen waaruit de wereld bestaat. Data voor de “christelijke feestdagen” moeten dan aan de hand van de maanstand worden vastgesteld. Begin en einde van de wekelijkse rustdag worden door het tijdstip van zonsopgang en zonsondergang bepaald. Spijswetten en reinigingsvoorschriften houden verband met eten en drinken, vastgestelde tijden en lichamelijke toestanden van de mens die God wil aanbidden. Wie voor een godsdienst ijvert die zichzelf als een voortzetting van de eredienst van Israël beschouwt, stelt zich dus afhankelijk van de elementen waaruit de wereld bestaat en wandelt op basis van regels die op die elementen betrekking hebben. “In overeenstemming met de wereldgeesten, maar niet met Christus” is Paulus’ kernachtige conclusie. In de eredienst van het volk Israël waren zulke dingen volkomen gepast. Maar ten behoeve van de vorming van het Lichaam van Christus heeft God de muur van de wet der geboden, in inzetten bestaande, juist *afgebroken* (Efe.2:14-16). Hoe dwaas en hoe ongehoorzaam is het dan, wanneer mensen binnen de christelijke gemeente nieuwe muren beginnen te bouwen!

9. *Want in Hem woont al de volheid der Godheid lichamenlijk;*

Met vers 9 verklaart Paulus zijn opmerking, dat de denkbeelden van de nieuwlichters in overeenstemming waren met de wereldgeesten, maar *niet* met Christus. De Messias is in de hemel opgenomen en ver boven het geschapene verheven. In Hem woont “al de volheid der Godheid lichamenlijk”. Groter heerlijkheid dan Hij bezit is er in het heelal niet te vinden. God woont in het verheerlijkte lichaam van Christus als in een tempel, permanent en blijvend (Gr. *katoikei*), en Christus is in het bezit van alle eigenschappen die de Godheid kenmerken, zoals almacht, alwetendheid, en volmaaktheid.

Hoe dwaas is het dan om naast de band met de verheerlijkte Messias andere middelen te gaan zoeken die de heiliging van de gemeente moeten bevorderen, of om op zoek te gaan naar bronnen van

GELOVIGEN IN CHRISTUS VOLMAAKT

wijsheid buiten Hem. In Christus zijn alle schatten van wijsheid en kennis verborgen (2:3).

10. *En gij hebt de volheid verkregen in Hem, die het hoofd is van alle overheid en macht.*

Omdat de Kolossenzen als leden aan het lichaam van Christus waren toegevoegd, hadden zij “de volheid verkregen in Hem”. God had hen gezegend met “*alle* geestelijke zegen in de hemelse gewesten” (of: temidden van de hemelen, grondtekst van Efe.1:3). Vanwege hun band met de hemelse Messias hadden zij *alles* ontvangen dat voor hun behoud nodig was: volkomen gerechtigheid en totale levensvernieuwing. Omdat Christus door het geloof in hun harten wilde wonen, mochten ze vervuld worden tot de hele volheid Gods (Efe.3:17-19) en opgroeien tot een volwassen man, tot de maat van de volgroeiheid van de volheid van Christus (Efe.4:13).

De wet met haar inzettingen is door de beschikking van engelen aan het Joodse volk gegeven (Han.7:38,53, Gal.3:19, Heb.2:2). Het is een vaststaand woord dat niet straffeloos kan worden overtreden (Heb.2:2). Maar Christus’ gemeente heeft groter heil ontvangen dan het oudtestamentische Israël. Zij is verbonden met Hem, die bóven de engelen staat (vgl. Efe.1:21-22). Er staan geen tussenpersonen tussen haar en de Here meer in. Geboden die in een vroegere fase van de heilsgeschiedenis door engelen werden verordineerd kunnen niets toevoegen aan het heil dat Christus voor Zijn gemeente heeft verworven.

11. *In Hem zijt gij ook met een besnijdenis, die geen werk van mensenhanden is, besneden door het afleggen van het lichaam des vlezes, in de besnijdenis van Christus,*

“U hebt de volheid verkregen in Hem” had Paulus in vs.10 geschreven, en hij vervolgt zijn betoog door uit te leggen dat wie in Christus gelooft, vanwege de band met Hem zowel is besneden als is gedoopt.

Over die besnijdenis merkt de apostel drie dingen op:

- a. Het is “*geen* werk van mensenhanden”. Ze is geestelijk van aard, en niet materieel zoals de besnijdenis van Joodse jongetjes die op de achtste dag na de geboorte plaatsvond (Fil.3:5).
- b. Het is een *totale* besnijdenis. In de besnijdenis van Christus is niet maar een *stukje* van het lichaam weggesneden, zoals bij de rituele handeling op de achtste dag, maar de oude mens is geheel

weggedaan. Het "lichaam des vlezes" is afgelegd. Omdat deze besnijdenis heeft plaatsgevonden, mag het voor gelovigen vaststaan, dat ze "dood zijn voor de zonde" (Rom.6:11).

- c. Het is de besnijdenis van *Christus*. Ze vindt haar oorsprong in Hem, of is bewerkt door Hem. Het gaat niet om een besnijdenis die van Abraham of van Mozes afkomstig is, maar om de messiaanse besnijdenis.

De christenen uit de Lycusvallei waren gelovigen uit de volken en volgens de wet dus onbesneden. Toch waren ze in Christus volmaakt, aangezien ze de *werkelijkheid* bezaten die door het ritueel van de besnijdenis werd uitgebeeld. De ceremonie op de achtste dag wees vooruit naar de dood van de Messias, die in verlorene mensen het afleggen van de vergankelijke en zondige menselijke natuur teweegbrengt. Nu Christus is gestorven bezitten alle gelovigen, ook die uit de volken, in de Gekruisigde de ware besnijdenis, die geen werk van mensenhanden is. Voor een gelovige uit de volken die de ware besnijdenis bezit is de lichamelijke besnijdenis een *versnijdenis*, d.w.z. een *verminking* (Fil.3:2). Hij voegt aan het behoud door Christus niets toe. Het enige dat hij teweegbrengt is verminking van het lichaam.

- 12. *Daar gij met Hem begraven zijt in de doop. In Hem zijt gij ook mede opgewekt door het geloof aan de werking Gods, die Hem uit de doden heeft opgewekt.*

De Messias werd tweemaal besneden. Allereerst ritueel op de achtste dag, toen een deel van Zijn lichaam werd verwijderd, en nogmaals bij Zijn begraving, toen heel Zijn vergankelijke lichaam werd weggedaan. Jezus is ook tweemaal gedoopt. Allereerst door Johannes, in het water van de Jordaan, en buiten Jeruzalem nogmaals, in de doop van dood en Godverlatenheid. De tweede besnijdenis en doop werden verricht "zonder mensenhanden", ze waren geheel en al het werk van God.

"Met Hem begraven in de doop" betekent niet: in water, maar het wil zeggen: met Hem begraven in de doop van Zijn dood. Zo staat het ook in Rom.6:4: "Wij zijn met Hem begraven door de doop-in-de-dood". Niets dat door mensenhanden wordt verricht, zelfs de prachtigste godsdienstige plechtigheid niet, kan bewerkstelligen dat zondaren in Christus de volheid ontvangen. Maar de doop waarover Paulus spreekt, brengt dit wél teweeg.

Uit de grondtekst blijkt, dat het dopen en besnijden *gelijktijdig* hebben plaatsgevonden. We zouden Paulus' woorden als volgt kunnen weergeven: "U werd besneden toen u met Christus werd begraven in

GEOVIGEN IN CHRISTUS VOLMAAKT

Zijn doop. Op dat moment hebt u de oude mens, de zondige natuur, afgelegd". Zowel de besnijdenis als de doop van Christus waren "geen werk van mensenhanden". De doop waarover de apostel spreekt is precies even geestelijk als de door hem genoemde besnijdenis.

Leden van het Lichaam van Christus bezitten niet alleen de ware besnijdenis, maar ook de echte doop: de realiteit die door alle rituele wassingen wordt uitgebeeld. De waterdoop is een ceremoniële handeling die net als de besnijdenis "door mensenhanden" wordt verricht. Wie zich laat dopen wordt immers door medemensen ondergedompeld of besprenkeld. Indien de waterdoop de besnijdenis van Christus was [wat reformatorische christenen beweren], dan zou Paulus van die besnijdenis nooit hebben kunnen zeggen, dat er geen mensenhanden aan te pas kwamen. Indien de waterdoop "het afleggen van het lichaam des vlezes" teweegbracht [wat rooms Katholieken en oosters-orthodoxen beweren], dan zou die doop voor de gemeente van Christus een absoluut noodzakelijke inzetting zijn. De "wet der geboden, in inzettingen bestaande" zou dan door Christus niet buiten werking zijn gesteld (vgl. Efe.2:15). Een *nieuw* "bewijsstuk" zou "door zijn inzettingen tegen ons getuigen en ons bedreigen" (vgl. Kol.2:14) – de wet op de waterdoop. Wee degene, die zich niet op de juiste manier laat dopen of die als baby niet tijdig is gedoopt!

Maar Gode zij dank, volgens Paulus is er van zo'n bewijsstuk geen sprake! In Kol.2:10-12 gaat het om de doop van de *Messias*, waarbij *Hij* totaal ónderging en aan dood en Godverlatenheid werd prijsgegeven. Over die doop heeft Jezus tegen Zijn discipelen gezegd: "Kunt gij de beker drinken die Ik drink, of met de doop gedoopt worden, waarmee Ik gedoopt word? Zij zeiden tot Hem: Wij kunnen het. Jezus zeide tot hen: De beker, die Ik drink, zult gij drinken en met de doop, waarmee Ik gedoopt word, zult gij gedoopt worden" (Mar.10:38-39, vgl. Luk.12:50).

Gelovigen zijn "in Christus gedoopt", en daardoor één geworden met Hem, ook in Zijn dood. Over die éénwording merkt Paulus elders op: "Of weet gij niet, dat wij allen, die in Christus Jezus gedoopt zijn, in Zijn dood gedoopt zijn? Wij zijn dan met Hem begraven door de doop-in-de-dood, opdat, gelijk Christus uit de doden opgewekt is door de majesteit des Vaders, zo ook wij in nieuwheid des levens zouden wandelen" (Rom.6:3-4). "Want gij allen, die in Christus gedoopt zijt, hebt u met Christus bekleed" (Gal.3:27).

In deze teksten wordt niet over een doop met water in de *naam* van Christus gesproken, maar over een doop in ¹ Christus *zèlf*. Een doop, waardoor gelovigen bij Hem worden ingelijfd, zodat Zijn dood de hunne, en Zijn opstanding de hunne is geworden. Over het geestelijk karakter van die doop laat Paulus geen twijfel bestaan: “Want door één *Geest* zijn wij allen tot (Gr. *eis*, tot in) één Lichaam gedoopt, hetzij Joden, hetzij Grieken, hetzij slaven, hetzij vrijen, en allen zijn wij met één *Geest* gedrenkt” (1 Kor.12:13). “Één Lichaam en één *Geest*, gelijk gij ook geroepen zijt in de éne hoop uwer roeping, één Here, één geloof, één doop” (Efe.4:4-5). Om tot het Lichaam van Christus te behoren is er maar één doop vereist. Niet vele dopen: door besprenkeling of door onderdompeling, éénmaal of driemaal herhaald, in de naam van Christus of van Vader, Zoon en Heilige *Geest*, als kind of als volwassene. Slechts één doop is noodzakelijk: de doop die ons verenigt met Christus in diens dood en opstanding. Een doop die alle gelovigen gemeenschappelijk hebben.

Paulus spreekt niet over een inzetten waaraan christenen zich behoren te *onderwerpen*, maar over een voldongen feit waarvoor zij de Here mogen *danken*. Een daad van God, waardoor een eenheid is geschapen, die de leden van Christus' lichaam alleen maar behoren te *bewaren* (Efe.4:3-4).

Het slot van vs.12 is in de meeste vertalingen onbevredigend weergegeven. In de grondtekst loopt de zin van Paulus namelijk gewoon door. Er staat: “In Hem bent u ook besneden met een besnijdenis, niet met handen verricht, in het uittrekken van het lichaam van het vlees, in de besnijdenis van Christus, samen begraven met Hem in de doop, waarin u ook werd opgewekt door de trouw van de werking Gods, die Hem uit de doden heeft opgewekt”. Het Griekse woord *pistis* kan zowel “geloof” als “trouw” betekenen. Paulus spreekt niet over *ons* geloof *in* (of: aan) de macht van God, maar over *de* trouw *van* de werking Gods. Zijn trouw manifesteerde zich in het feit, dat Hij de Messias niet in het graf liet, maar deze uit de doden opwekte. In het boek der Psalmen was over de Messias gezegd: “Ik zal Mijn heilige geen ontbinding te zien geven” (Psa.16:10, Hand.2:31, 13:35). En God bleef die belofte trouw door Christus uit de doden op te wekken. Wie in Hem gelooft, ontvangt volkomen vergeving. Gelovigen uit Israël worden zelfs gerechtvaardigd van alles waarvan men onder de wet van Mozes *niet* gerechtvaardigd kon worden (Hand.13:36-41).

---

¹ Grieks *eis*, d.w.z. in-met-richting, *tot* in.

GELOVIGEN IN CHRISTUS VOLMAAKT

13. Ook u heeft Hij, hoewel gij dood waart door uw overtredingen en onbesnedenheid naar het vlees, levend gemaakt met Hem, toen Hij ons al onze overtredingen kwijtschold,

“Ook u” heeft, gezien het vervolg (“onbesnedenheid naar het vlees”) betrekking op gelovigen uit de volken. Blijkbaar waren de meeste christenen in Kolosse niet-Joden, en derhalve onbesneden.

“Dood door uw overtredingen en onbesnedenheid naar het vlees” is het vernietigende oordeel van God over godsdienstige mensen. Een niet-Jood kan wel zijn best doen om zo goed mogelijk te leven, maar toch is hij in geestelijk opzicht “dood” aangezien hij in plaats van de Schepper het schepsel vereert, en met de levende God geen enkel contact heeft. De “overtredingen” van het heidendom worden in Rom.1:18-32 breed uitgemeten en teruggevoerd op het feit dat de volken “de heerlijkheid van de onvergankelijke God hebben vervangen door het beeld van een vergankelijk mens, van vogels, van viervoetige en kruipende dieren”. Vanwege de “onbesnedenheid van hun vlees” waren de volken niet in de verbonden van God met het volk Israël opgenomen, en verstoken van ieder contact met Hem. Zij waren “zonder Christus, vreemd aan het burgerschap van Israël en vreemdelingen van de verbonden der belofte, zonder hoop en zonder God in de wereld” (Efe.2:11-12). Niet-Joden die de prediking van Paulus hebben aanvaard en die tot het lichaam van Christus zijn geroepen, hebben echter een totaal nieuwe status gekregen: Ze zijn met Christus “levendgemaakt”!

“Levend gemaakt met Hem” is een heilsfeit dat we met ons gewone verstand niet kunnen begrijpen. Want volgens vers 13 is dat bijna tweeduizend jaar geleden gebeurd, op een moment, waarin wij nog niet geboren waren, en ook nog niet gezondigd hadden. Het zal duidelijk zijn, dat wij er totaal *niets* aan hebben bijgedragen. Wat er op de Paasmorgen gebeurde, kwam zonder onze medewerking tot stand. De Messias heeft met Zijn dood en opstanding alles volbracht. Hij heeft een eeuwige verlossing, een eeuwig heil, een nieuwe schepping, en een onverbreekelijke eenheid tussen God en mensen geschapen. Toen Hij Christus uit de doden opwekte, heeft God ons “al onze overtredingen kwijtgescholden”, lang voordat wij zelfs maar begonnen te zondigen! Het enige dat de Here nu nog behoeft te doen, is de gemeente door Zijn Geest overtuigen van wat destijds is geschied, zodat zij zich de vergeving van zonden en de levendmaking in geloof kan toeëigenen.

14. *Door het bewijsstuk uit te wissen, dat door zijn inzetten tegen ons getuigde en ons bedreigde. En dat heeft Hij weggedaan door het aan het kruis te nagelen:*

In de grondtekst staat voor "bewijsstuk" het woord *cheirographon*, d.w.z. een met de hand geschreven brief, een persoonlijke schuldbekentenis. Zo'n schuldbrief bestond er "tegen ons", d.w.z. tegen alle leden van Christus' gemeente, zowel tegen Joden als tegen niet-Joden. Op de schuldbrief van niet-Joden stond: "hoewel u God kende, hebt u Hem niet verheerlijkt of gedankt, u bent een afgodendienaar" (Rom.1:20-23). En de schuldbrief van Joden vermeldde: "hoewel u in God roemde en Zijn wil kende, hebt u Zijn wet niet gehouden: u bent een overtreder" (Rom.2:17-29). De hele wereld is strafwaardig voor God (Rom.3:19).

Voor "inzettingen" gebruikt het Grieks het woord *dogmasin*, d.w.z. decreten of opgelegde geboden, die niet straffeloos kunnen worden overtreden. Binnen het Nieuwe Testament komt dit woord ook voor in Luk.2:1, Hand.16:4 en 17:7, en Efe.2:15. Het gaat daarbij tweemaal om geboden van de keizer, en driemaal om inzetten van de Here God. In Kol.2:14 heeft het woord uiteraard betrekking op inzetten die God de mensheid en/of het Joodse volk heeft opgelegd.

"Tegen ons getuigde" heeft betrekking op de aanklagende werking van de schuldbrief – ze toonde op grond van onze daden aan dat wij misdadigers waren. "En ons bedreigde" slaat op de veroordelende werking – ze eiste dat wij werden gestraft, dat ons de toegang tot God en tot Zijn heil voorgoed zouden worden ontzegd.

Het vervolg van het vers krijgt in het Grieks sterke nadruk: "En dat heeft Hij [eens-voor-altijd, voorgoed en definitief] weggedaan". Christus was het Lam Gods en derhalve het volmaakte zondoffer. De zonden der mensheid, onze persoonlijke zonden inclusief, werden op Hem geladen en door Hem naar het kruis gedragen, waar ze door de dood eens en voor altijd zijn weggedaan. "Hem die geen zonde gekend heeft, heeft God voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden gerechtigheid Gods in Hem" (2 Kor.5:21). "Zo is er dan nu geen veroordeling voor wie in Christus Jezus zijn" (Rom.8:1).

15. *Hij heeft de overheden en machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en zo over hen gezegevierd.*

Voor "ontwapend" gebruikt de grondtekst een uniek woord, *apekdusamenos*, dat binnen het Nieuwe Testament alleen in Kol.2:15 en

GELOVIGEN IN CHRISTUS VOLMAAKT

Kol.3:9 voorkomt Het werkwoord *apekduomai* betekent “ontkleden” of “afleggen” (van een wapenrusting), en zodoende ontwapenen.

“Overheden en machten” kan een aanduiding zijn van aardse regeringen, waaraan gelovigen zich behoren te onderwerpen (Luk.12:11, Tit.3:1). Dikwijls is het echter ook een aanduiding van kwade machten zoals duisternis en dood (Luk.22:53, Rom.8:38, 1 Kor.15:24, Efe.1:21, 1 Pet.3:22). In Kol.2:15 gaat het blijkbaar om engelvorsten die de mensheid vijandig gezind zijn, trawanten van de boze die “de aanklager van de broeders” is (Openb.12:10, vgl. Job 1:9-11, Zach.3:1). Toen het Lam Zijn leven voor ons aflegde aan het kruis en wij met Hem gekruisigd werden, is deze aanklagers ieder wapen uit handen geslagen. De wet voert slechts heerschappij over de mens zolang deze leeft. Gelovigen zijn voor de wet gedood door het lichaam van Christus, en zodoende ontslagen van de wet, gestorven aan de letter die hen gevangen hield (vgl. Rom.7:1-6).

Door het kruis heeft God de overheden en machten “openlijk tentoongesteld”, merkt Paulus op. Ze zijn op Golgotha in het openbaar te kijk gezet. Toen Christus aan het kruis werd genageld, meende de boze een grote triomf te hebben behaald. Maar in werkelijkheid bewerkte hij op dat moment zijn eigen, definitieve ondergang. Door de dood heeft de Messias te niet gedaan hem die de macht over de dood had, dat is de duivel (Heb.2:14-15). In zijn grootste triomf heeft de boze niets anders kunnen doen dan het plan van God uitvoeren. “Indien ooit, dan is het door het kruis openbaar hoe Satan... niets is dan een instrument tot volvoering van Gods raad. Geen eigen macht heeft hij, en dienen is ook zijn werk, juist als hij meent zijn eigen wil te doen” [P.Biesterveld].

“En zo over hen gezegevierd” is het laatste wat de apostel over het kruis opmerkt. De gedachte van overwinning en van openlijk tentoonstellen wordt hiermee afgesloten. Het werkwoord heeft betrekking op een processie, of een optocht waarbij de overwonnen vijanden achter de strijdwagen van de veldheer in triomf worden meegevoerd.

Godsdienstige vormen onbelangrijk

16. *Laat dan niemand u blijven oordelen inzake eten en drinken of op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of sabbat,*

“Dan” slaat terug op het voorafgaande. Paulus had verklaard dat gelovigen met Christus zijn gestorven, begraven en opgewekt (vs.11-12), zodat zij in Hem de “volheid” [d.w.z. de volmaaktheid, of de voltooiing] hebben ontvangen (vs.10). Aangezien dit zo is, laat niemand u oordelen inzake eten en drinken.

Voor “oordelen” gebruikt Paulus het werkwoord *krinetoo*, d.w.z. *beoordelen*. “Het is dus niet alleen verkeerd om een afkeurend vonnis over eten of drinken uit te spreken, reeds het feit zelf om daarover te gaan oordelen is in het midden der christenen af te keuren” [P.Biesterveld]. Uit wat iemand eet of drinkt kan volgens Paulus niet worden afgeleid of hij al dan niet een (toegewijd) christen is. De apostel heeft over dit onderwerp elders geschreven: “Laat hij die eet, niet hem minachten die niet eet; en laat hij die niet eet, niet hem oordelen die eet, want God heeft hem aangenomen” (Rom.14:3). “Want het koninkrijk van God is niet eten en drinken, maar rechtvaardigheid, vrede en blijdschap in de Heilige Geest” (Rom.14:17). “Voedsel maakt ons... niet aangenaam bij God; eten wij niet, wij zijn er niet minder om; en eten wij wel, wij zijn er niet beter om” (1 Kor.8:8). “Want al het door God geschapene is goed en niets is verwerpelijk als het met dankzegging wordt genomen, want het wordt geheiligd door Gods woord en door gebed” (1 Tim.4:4).

Paulus sloot zich hiermee aan bij het onderwijs van de Here Jezus. Die had Zijn discipelen immers geleerd: “Hoort allen naar Mij en verstaat. Er is niets dat van buiten de mens in hem gaat dat hem kan verontreinigen; maar wat uit de mens naar buiten gaat, dat is het wat de mens verontreinigt... Begrijpt u niet, dat alles wat van buiten in de mens gaat hem niet kan verontreinigen? Want het gaat niet in zijn hart, maar in de buik en gaat in het toilet naar buiten – *waardoor Hij alle spijzen rein verklaarde*. Hij nu zei: Wat uit de mens naar buiten gaat, dát verontreinigt de mens. Want van binnen uit het hart van de mensen gaan naar buiten de kwade overleggingen, hoererijen, diefstallen, moorden, overspel, hebzucht, boosheden, bedrog, losbandigheid, een boos oog, lastering, hoogmoed, onverstand; al deze boze dingen komen van binnen uit voort en verontreinigen de mens” (Mar.7:15,18-23).

In de wet van Mozes was het gebruik van bepaalde spijzen verboden. Vlees van onreine dieren mocht een Israëliet niet eten. Een verbod op het drinken van alcoholische dranken was er echter alleen voor bepaalde personen en bij bepaalde gelegenheden, niet voor het volk Israël als geheel. De priester die in de tabernakel dienst deed, mocht zolang hij diende geen wijn of sterke drank gebruiken (Lev.10:9). Hetzelfde verbod was van toepassing op Nazireërs zolang zij door hun

geloofte waren gebonden (Num.6:7). Algemene en altoos geldige voorschriften waren er binnen Israël op dit punt echter niet.

De nieuwlichters die de gemeente van Kolosse bedreigden hielden er blijkbaar strengere opvattingen op na dan de mozaïsche wet. Waarschijnlijk keurden ze het gebruik van vlees totaal af, omdat rund- en schapenvlees in de heidense wereld van afgodstempels afkomstig waren. Het ligt voor de hand dat ze het gebruik van alcoholhoudende dranken op soortgelijke gronden verboden. De wijnoogst ging in Griekenland en Klein-Azië immers met uitbundige feesten ter ere van de god Bacchus gepaard. Daarom moest een christen, zo meenden zij, zich van wijn en sterke drank verre houden. Een gelovige moest zich door Gods Geest laten vervullen en zich niet laten benevelen door alcohol.

Nu is overmatig alcoholgebruik inderdaad verkeerd (Efe.5:18, 1 Tim.3:3,8). Een matig gebruik was in Israël echter volstrekt normaal. Wijn werd o.a. gedronken bij de Paasmaaltijd. In het warme Nabije Oosten was het altijd veiliger om wijn te drinken dan water, vooral indien men met ingewandsproblemen was behept (1 Tim.5:23). Wie het gebruik van vlees en wijn verbieden, beseffen niet dat God die dingen geschapen heeft om met blijdschap en dankzegging te worden genuttigd door de gelovigen. Volgens zulke mensen moet men niet alleen Christus toebehoren, maar bovendien vegetariër of geheelonthouder zijn om als gelovige te kunnen worden aanvaard. Wie dit beweren, ontkennen dat de volkomenheid uitsluitend van het Hoofd afkomstig is. Vandaar dat Paulus zich met zoveel felheid tegen hun denkbeelden keert. Onder het voorwendsel om voor de eer van Christus te willen opkomen, heeft men in de loop van de geschiedenis de gemeente telkens opnieuw allerlei voorschriften opgelegd, waardoor de algenoegzaamheid van het werk van de Messias werd ontkend en de Verlosser oneer werd aangedaan. Hoedt u voor "drogredenen", is Paulus' waarschuwing. Wacht u voor de godsdienstige drijvers van allerlei soort.

Volgens de apostel is het net zo verkeerd wanneer gelovigen elkaar beoordelen "op het stuk van een feestdag, nieuwe maan of sabbat". "Op het stuk" betekent niet: vanwege het slechts *gedeeltelijk* houden van die dagen, maar: "inzake", of: "op het punt van". Dit blijkt uit de wijze waarop de uitdrukking *en merei* in andere teksten is vertaald (vgl. 2 Kor.3:10 en 2 Kor.9:3). *Meros* betekent klasse of categorie. Gezien het vervolg van Paulus' betoog (zie onder, vers 17) heeft "feestdag, nieuwe maan of sabbat" betrekking op Israëls feesten die in de Torah worden genoemd, en niet op godsdienstige feesten van heidense oorsprong (vgl. 1 Kron.23:31, Ezech.45:17, Hos.2:11).

Met “feestdag” duidt de apostel de jaarlijkse feesten aan, zoals het Paasfeest, het Wekenfeest, het Loofhuttenfeest, de Grote Verzoendag en Rosh Hashanah. “Nieuwe maan” heeft op de maandelijke feestdagen betrekking (vgl. Num.28:11 e.v.). “Sabbat” slaat op de zevende dag der week, waarop Israël mocht rusten. Of een christen zulke dagen houdt of niet, is volgens Paulus van geen belang, er kan niet uit worden afgeleid of de betrokkene al dan niet een (toegewijd) gelovige is.

Ook over dit onderwerp heeft Paulus dikwijls gesproken. Aan de gelovigen te Rome schreef hij: “De één stelt de ene dag boven de andere dag, maar de ander stelt alle dagen gelijk. Ieder zij in zijn eigen denken ten volle verzekerd” (Rom.14:5). De Galaten die zich zulke dagen hadden laten opleggen, hield hij voor: “Thans, nu u God kent, ja nog meer, nu u door God gekend bent, hoe wendt u zich weer tot de zwakke en arme elementen, die u weer opnieuw wilt dienen? U onderhoudt dagen en maanden, tijden en jaren. Ik ben bang voor u, dat ik misschien tevergeefs aan u heb gearbeid” (Gal.4:9-11).

Het lichaam van Christus heeft geen voorschriften voor het kerkelijk jaar (of sabbats- en jubeljaren) meer nodig. Geen mens mag zijn medechristen op grond van rustdagen beoordelen en geen mens mag zulke dagen aan een ander opleggen. Wie door Paulus’ evangelie tot het lichaam van Christus is geroepen, is met Christus gestorven en opgewekt (Kol.2:11-12); het burgerschap van zo iemand is in de hemel en niet op de aarde (Fil.3:20-21, Kol.2:20-21). Hoe dwaas om medechristenen dan te gaan beoordelen op grond van voorschriften die met de aarde verband houden!

17. Dingen, die slechts een schaduw zijn van hetgeen komen moest, terwijl de werkelijkheid van Christus is.

Van de verzen 16 en 17 geven de meeste christenen de volgende verklaring: Nu Jezus is gestorven en opgestaan, hoeft niemand de spijswetten, de Joodse feesten, de nieuwe maansdagen en de wekelijkse sabbat meer te houden. Zulke gebruiken wezen vooruit naar Christus. Ze hebben in Hem hun vervulling gevonden en ze werden bij Zijn komst afgeschaft. De kanttekeningen van de Statenvertaling merken bij het woord “schaduw” op: “De beteekende sake is Christi, [sy sijn] in Christo vervult. Want alle schaduwen des Ouden Testaments hebben op Christum ende syne weldaden gesien / door welckers komste sy oock een eynde hebben”.

GODSDIENSTIGE VORMEN ONBELANGRIJK

De Statenvertalers gingen ervan uit, dat het woord "schaduw" in vs.17 de tegenpool is van "lichaam" en dat de toekomstige dingen, waarover in dit vers wordt gesproken, sedert de opstanding van Christus werkelijkheid zijn geworden. De ceremoniën van het Oude Testament wezen volgens hen vooruit naar iets wat *destijds* nog toekomstig was: het heil dat de Heiland door middel van Zijn lijden en sterven zou verwerven voor wie in Hem geloven. Vóór Christus' opstanding was er alleen nog maar een schaduw, maar thans is er het lichaam (dat wil zeggen, de werkelijkheid). Het Nederlands Bijbelgenootschap acht deze interpretatie zó vanzelfsprekend dat men die in de bijbeltekst heeft ingevoegd. In haar vertaling staat: "dingen, die slechts een schaduw zijn van hetgeen komen moest, terwijl de werkelijkheid van Christus is". In de grondtekst ontbreekt het woord "werkelijkheid" echter; daar staat "lichaam". "Hetgeen komen moest" staat evenmin in de grondtekst, want het Grieks heeft "toekomstige dingen".

In dit verband is het opmerkelijk, dat Paulus de tegenwoordige tijd gebruikt wanneer hij over de schaduw spreekt. Hij schrijft niet, dat Israëls inzettingen een schaduw van toekomstige dingen *waren* [verleden tijd], maar dat ze een schaduw van toekomstige dingen *zijn* [tegenwoordige tijd]. Ook zegt hij niet: "een schaduw van dingen die inmiddels werkelijkheid geworden zijn", maar: "een schaduw van toekomstige dingen", d.w.z. van dingen die ook voor ons nog in de toekomst liggen. De interpretatie, die het NBG van Paulus' woorden geeft, strookt niet met de werkwoordsvorm die de apostel heeft gebruikt. De meeste christenen lezen Kol.2:17 alsof er stond: "Zaken die slechts een schaduw waren van het toekomstige, maar het lichaam [d.w.z. de werkelijkheid waar de schaduw op wees] is Christus". In de grondtekst staat echter: "Die schaduw IS van toekomstige, maar lichaam VAN Christus".

Wat Paulus schreef kunnen we daarom beter als volgt opvatten: Israëls eredienst is de schaduw van TOEKOMSTIGE dingen, maar NU is er het lichaam van Christus, d.w.z. de Gemeente (vgl. Kol.1:18,24; 2:19; 3:15). Israëls ceremoniën zijn *nog steeds* de schaduw van een toekomstige werkelijkheid, maar alvorens Hij die toekomst doet aanbreken nodigt God mensen uit om tot het Lichaam van Christus te gaan behoren. Wie op die uitnodiging ingaan, worden gezegend met alle geestelijke zegen in de hemelse gewesten (Efe.1:3), en niet met materiële en geestelijke zegeningen tijdens een toekomstig vrede-rijk op aarde. De genade die God de leden van Christus' lichaam heeft bewezen was tijdens

voorgaande eeuwen en geslachten *verborgen* (Kol.1:26, Efe.3:5,9). Israëls inzettingen zijn dáár dus geen schaduw van.

Uit de bergrede blijkt, dat Jezus beslist *niet* de bedoeling had om spijswetten, hoge feesten, nieuwe maansdagen en sabbatten af te schaffen. Hij zei immers: “Meent niet, dat Ik gekomen ben, om de wet of de profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen, om die te ontbinden, maar te vervullen. Want voorwaar zeg Ik u: Totdat de hemel en de aarde voorbijgaan, zal er niet één jota noch één tittel van de wet voorbijgaan, totdat het alles zal zijn geschied. Zo wie dan *één van deze minste geboden* zal ontbonden, en de mensen also zal geleerd hebben, die zal de minste genaamd worden in het Koninkrijk der hemelen; maar zo wie dezelve zal gedaan en geleerd hebben, die zal groot genaamd worden in het Koninkrijk der hemelen” (Mat.5:17-19). Aangezien hemel en aarde nog altijd bestaan, is de wet met haar geboden nog steeds van kracht voor het volk waaraan zij is gegeven.

Nadat de Heilige Geest was uitgestort bleven de apostelen de inzettingen van Mozes eerbiedigen. Paulus en Barnabas gingen op sabbat naar de synagoge (Hand.13:42-44). Paulus ging voor de hoge feesten naar Jeruzalem (Hand.18:21). Hij nam een gelofte op zich om te bewijzen dat hijzelf de wet onderhield en Joden in de diaspora geen afval van Mozes leerde (Hand.21:18-24). De discipelen van Jezus gingen naar de tempel zolang deze nog bestond (Hand.3:8, 5:20,25,42). Paulus deed dat ook en liet offers voor zich brengen (Hand.21:26, 22:17, 24:18). Hij keerde zich niet tegen de tempel en haar eredienst (Hand.25:8). Dit alles hadden de messiasbelijdende Joden *nóóit* mogen doen als de ceremoniën bij Christus' komst inderdaad een einde hadden gevonden. Dan zouden de eerste christenen zich met hun opvattingen wel degelijk tegen de tempel hebben gekeerd. De gedachte, dat er bij Christus' komst aan de inzettingen van de Mozaïsche wet een einde is gekomen, moet op grond van de evangeliën en van het boek Handelingen worden afgewezen.

Uit de profetische boeken van het Oude Testament blijkt bovendien, dat feestdagen, nieuwe maansdagen en sabbatten in de toekomst door alle volken zullen worden onderhouden. De profeet Jesaja heeft over de periode na het grote gericht (66:15-18) gezegd: “En het zal geschieden, dat van de ene nieuwe maan tot de andere, en van de ene sabbat tot de andere, alle vlees komen zal om aan te bidden voor Mijn aangezicht, zegt de HEERE” (66:23). Nieuwe maansdagen en sabbatten worden hier expliciet vermeld. Bij het gericht zullen alle (Israëlieten?) worden verteerd “die zwijnenvlees eten, en verfoeisel, en muizen” (66:17), dus de spijswetten zullen in acht worden genomen.

GODSDIENSTIGE VORMEN ONBELANGRIJK

Over de periode na de verschijning des Heren op de Olijfberg (Zach.14:4) wordt ons verteld: "En het zal geschieden, dat al de overgeblevenen van alle heidenen, die tegen Jeruzalem zullen gekomen zijn, die zullen van jaar tot jaar optrekken om aan te bidden de Koning, de Heere der heirscharen, en om te vieren het feest der loofhutten" (Zach.14:16). Het Loofhuttenfeest zal na de komst van Christus, waarbij de Here Koning zal worden over de ganse aarde (Zach.14:9) dus nog steeds worden gevierd.

Het huidige Loofhuttenfeest is bedoeld om te gedenken dat God het Joodse volk via veel omzwervingen door de woestijn (waar ze geen permanente woningen hadden) in het beloofde land heeft gebracht en rust heeft gegeven (Lev.23:43). Maar het bezit van het land is de volmaakte rust nog niet. Het Joodse volk heeft nog te maken met de arglistigheid van haar eigen hart, met misleiding door de Boze, met goddeloze machthebbers en met oorlogsdreiging van de volken. In de eeuw van de Messias zal het een betere rust ontvangen. Het zal onder Zijn volmaakt bestuur mogen leven (Jes.11:1-10), de volken zullen de oorlog niet meer leren (Jes.2:4, 9:4; Hos.2:17; Zach.9:10) en de satan zal gebonden zijn (Openb.20:2-3). De wet zal dan door Gods Geest in het hart van iedere Israëliet worden geschreven, van de kleinste af tot de grootste toe (Jer.31:33-34). God zelf zal maken dat Israël in al Zijn inzettingen zal wandelen, en Zijn rechten zal bewaren en doen (Ezech.36:25-28).

De werkelijkheid die bij de schaduw hoort is dan verschenen, en de inzettingen van de mozaïsche wet zijn dan definitief vervuld. Israël zal weten dat het uit genade en niet op grond van werken is behouden (vgl. Zach.12:10-13:1). Het zal de Here dienen naar letter en geest, zoals de profeten hebben aangekondigd.

Voor wie met Christus gestorven en opgewekt zijn, waardoor zij de ware besnijdenis en doop hebben ontvangen en binnenkort worden geopenbaard in heerlijkheid (2:11-12, 3:4), heeft het niet de minste zin om een schaduw te onderhouden. De schaduw kan het volk waaraan hij is opgelegd in geen enkel opzicht volmaken (Heb.9:9. 10:1-2). Hoe dwaas is het dan om opnieuw een schaduw te willen opleggen aan gelovigen die in Christus de volheid hebben verkregen (Kol.2:10)!

18. Laat niemand u de prijs doen missen door gewilde nederigheid en engelenverering, als ingewijde in wat hij heeft aanschouwd, zonder reden opgeblazen door zijn vleselijk denken,

“Laat niemand u de prijs doen missen” is de volgende waarschuwing die de apostel uitspreekt. Om die waarschuwing te begrijpen, moeten we inzien dat het begin van vs.18 parallel loopt aan het begin van vs.16. “Laat niemand u de prijs doen missen” stemt qua betekenis overeen met “Laat dan niemand u oordelen”.

Uitleggers denken bij het woord “prijs” aan het eeuwige leven. Wie dwaalleraars navolgt, zo beweren zij, die loopt het risico om zijn of haar behoud te verspelen en bij Christus’ komst naar het vuur te worden verwezen. De meeste commentaren geven van Paulus’ woorden een interpretatie, waardoor het hele betoog van de apostel op losse schroeven komt te staan. Paulus had immers gezegd, dat de Vader de Kolossenzen “bekwaam had gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel der heiligen in het licht”. De apostel had geschreven dat deze heidenen waren “gered uit de macht der duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon Zijner liefde”. Zij bezaten “de verlossing, de vergeving van de zonden” (1:12-14). Ze waren met Christus gestorven, begraven en opgewekt en in de Messias volmaakt (2:10-15). Ze zouden straks ook met Hem worden geopenbaard in heerlijkheid (3:3-4). Volgens Paulus is hier niets twijfelachtigs of onzeker aan. Laten we er ons voor hoeden om aan zijn woorden te gaan tornen.

Het werkwoord *katabrabeuoo* betekent “de prijs ontzeggen”, d.w.z. als scheidsrechter een negatief oordeel over andermans prestatie vellen. De betekenis van het begin van vs.18 is dus vrijwel gelijk aan die van het begin van vs.16: “Laat dan niemand u oordelen”. De nieuwlichters, die de Kolossenzen in verwarring brachten, meenden een negatief oordeel over het geestelijk leven van de gemeenteleden te mogen vellen. Aangezien de Kolossenzen de sabbat niet hielden, de Joodse feesten niet vierden en geen reinheidsvoorschriften voor eten en drinken in acht namen, was hun geestelijk leven volgens de nieuwlichters onder de maat. Paulus hield de Kolossenzen voor, dat ze zich van het oordeel van mensen niets moesten aantrekken. “Laat niemand u de prijs ontzeggen... Jullie moeten niet toestaan, dat andere mensen zich als scheidsrechter boven jullie verheffen en een negatief oordeel over jullie vellen” (vgl. Rom.14:4).

Van de uitdrukking “engelenverering” worden uiteenlopende verklaringen gegeven. De meeste uitleggers beroepen zich op uitspraken van kerkvaders en van een concilie dat te Kolosse is gehouden om hun opvatting te staven, dat we onder “engelverering” de aanbidding van engelen moeten verstaan (m.a.w., de engelen waren zelf het voorwerp van de verering).

GODSDIENSTIGE VORMEN ONBELANGRIJK

Zo'n uitleg is echter om een aantal redenen niet waarschijnlijk. Het aanbidden van engelen wordt in de Schrift afgekeurd op grond van het feit, dat engelen net als mensen slechts dienaren van God zijn en door Hem zijn geschapen (vgl. Openb.22:8-9). Als de Kolossenzen er werkelijk toe waren overgegaan om engelen te aanbidden, dan zou Paulus ongetwijfeld kort en bondig hebben geschreven: Waarom aanbidden jullie schepselen in plaats van de Schepper? Hebben jullie je dan nog steeds niet bekeerd tot de levende God? Staan jullie nog altijd onder invloed van het heidendom? (vgl. Hand.10:25-26, 14:15-18; Rom.1:22-23). Het probleem dat zich in Kolosse had voorgedaan was blijkbaar van andere aard, en vereiste een andersoortige uitleg van de kant van de apostel.

In de grondtekst staat voor engelenverering letterlijk: "een godsdienst van engelen", of "een cultus van engelen". Het Griekse woord voor cultus (*threskeia*) komt ook voor in Hand.26:5 en Jak.1:26-27. Het gaat in die beide andere plaatsen om de godsdienst van Israël, de verering van de *Here*. Tegenover koning Agrippa verklaarde Paulus, dat hij "volgens de strengste richting van de Joodse godsdienst had geleefd: als Farizeeër" (Hand.26:5). En Jakobus schreef aan de twaalf stammen in de verstrooiing, dat het onderhouden van godsdienstige vormen geen enkele waarde heeft indien men hebzuchtig is en de zwakken en hulpbehoevenden geen barmhartigheid bewijst. "Reine en onbevleete godsdienst voor God en de Vader is dit: wezen en weduwen te bezoeken in hun verdrukking en zichzelf onbesmet van de wereld te bewaren".

De uitdrukking "een cultus van engelen" zou kunnen betekenen, dat de engelen *zelf* het voorwerp van verering zijn, maar ze zou ook kunnen betekenen: "een cultus die van engelen *afkomstig* is", een vorm van godsdienst die door engelen is bedacht of waar engelen de aanzet toe hebben gegeven.

Indien de tweede naamval als een genitivus van oorsprong wordt opgevat, dan ligt het voor de hand om *threskeia* ook in Kol.2:18 te beschouwen als een aanduiding van de godsdienst van Israël. De wet met haar inzettingen is immers door de beschikking van engelen aan het Joodse volk gegeven (Han.7:38,53, Gal.3:19, Heb.2:2). Wie voorschriften uit die wet aan niet-Joden wil opleggen staat volgens Paulus echter onder invloed van *gevallen* engelen. Aan de Korinthiërs schreef hij: "Ik vrees dat wellicht, zoals de slang Eva verleidde door haar sluwheid, uw gedachten bedorven en afgeweken zijn van de eenvoudigheid jegens Christus. Want als degene die komt een andere Jezus predikt die wij niet gepredikt hebben, of als u een andersoortige geest ontvangt die u niet hebt ontvangen, of een andersoortig evangelie dat u niet hebt

aangenomen, dan zou u het heel goed verdragen... Zulke mensen zijn valse apostelen, bedrieglijke arbeiders, die zich voordoen als apostelen van Christus. En geen wonder, want de satan zelf doet zich voor als een *engel van het licht*. Het is dus niets bijzonders als ook zijn dienaars zich voordoen als dienaars van de gerechtigheid" (2 Kor.11:3-4,13-15). De "valse apostelen" die de gemeente van Korinthe waren binnengekomen hielden zich niet aan de "eenvoud jegens Christus". Ze predikten niet Christus alléén, maar Christus en nog wat. Omdat zijzelf uit het Jodendom afkomstig waren (2 Kor.11:22) wilden zij de christelijke gemeente bepaalde wetsvoorschriften opleggen en haar zó opnieuw "tot slavernij brengen" (2 Kor.11:20, vgl. Gal.1:7-8, Gal.3:1-5, Gal.4:4,21, Gal.5:1).

Achter onthouding en discipline kunnen "engelen des lichts" schuilgaan die in werkelijkheid dienaren zijn van de satan. Elders heeft Paulus over dit onderwerp geschreven: "De Geest nu zegt uitdrukkelijk, dat in latere tijden sommigen van het geloof zullen afvallen, terwijl zij zich zullen bezighouden met verleidende geesten en leringen van demonen die in huichelarij leugen spreken en hun eigen geweten hebben dichtgeschroeid. Zij verbieden te trouwen en gebieden zich van voedsel te onthouden, dat God geschapen heeft om met dankzegging te worden genuttigd door hen die geloven en de waarheid kennen" (1 Tim.4:1-3).

Ook de nieuwlichters die de gemeente van Kolosse bedreigden predikten "Christus en nog wat". Christus alléén was volgens hen niet genoeg. Men moest zich bovendien van het gebruik van sommige spijzen en dranken onthouden indien men voor een christen wilde doorgaan. Hun motto luidde "Raak niet, en smaak niet, en roer niet aan" (Kol.2:21). Het oordeel van Paulus over zulke voorschriften was vernietigend.

"Gewilde nederigheid" noemt de apostel het. In de grondtekst staat eigenlijk: willende nederigheid. Hoewel ze beter hadden kunnen weten jaagden de nieuwlichters een [valse] nederigheid na waarin ze behagen schepten. Dezelfde uitdrukking komt in de volgende passages voor: "Want *moedwillig* is hun dit onbekend, dat door het woord van God de hemelen van oudsher waren" (2 Pet.3:5). "Zij *willen* leraars van de wet zijn, zonder te begrijpen hetzij wat zij zeggen of waarover zij zich zo stellig uitspreken" (1 Tim.1:7). "Zegt mij, u die onder de wet *wilt* zijn, luistert u niet naar de wet?" (Gal.4:21). "Er zijn sommigen die u in verwarring brengen en het evangelie van Christus *willen* verdraaien" (Gal.1:7). De uitdrukking betekent: "moedwillig". We zouden ook kunnen schrijven: "willens en wetens".

De nieuwlichters predikten “nederigheid”. Indien niet-Joden die dankzij het volk Israël in Christus waren gaan geloven, de feesten van Israël weigerden te vieren, de wekelijkse sabbat niet eerbiedigden, en Israëls reinheidsvoorschriften met voeten traden, dan spreidden zij een hoogmoedige houding ten toon. Een nederige gelovige, die zich werkelijk tot God had bekeerd, zou zich daarentegen aan zulke eerbiedwaardige tradities onderwerpen. Aldus de personen die de Kolossenzen in verwarring brachten.

Paulus’ reactie was bijzonder fel. “Christus en nog wat” is een *vervalsing* van het evangelie voor de heidenvolken. Wie zoiets predikt brengt een *ander* evangelie. Het is in werkelijkheid helemaal geen goed nieuws, want het plaatst de volken onder een vloek (Gal.1:6-10).

“Als ingewijde in wat hij heeft aanschouwd” is het volgende dat de apostel opmerkt. De lezing van dit gedeelte is onzeker, er bestaan van de grondtekst namelijk verschillende varianten. Vandaar dat het fragment in sommige vertalingen als volgt is weergegeven: “indringend in wat hij *niet* gezien heeft”. Indien de ontkenning oorspronkelijk ontbrak, dan beriepen de nieuwlichters zich voor hun denkbeelden op gezichten en visioenen. Zulke visioenen waren echter niet van God afkomstig, maar hadden hun oorsprong in het vlees, d.w.z. in hun eigen menselijke fantasie (vgl. het slot van vers 18). Indien de oorspronkelijke tekst de ontkenning daarentegen wél bevatte, dan deden de nieuwlichters het voorkomen alsof ze van God opdracht hadden gekregen om de volken inzetten te gaan opleggen. In werkelijkheid hadden ze echter geen roeping van Godswege, geen visioen of gezicht ontvangen dat hun een mandaat verschafte om in de volkerenwereld als wetgevers te gaan optreden.

Beide interpretaties sluiten goed aan bij het vervolg van het vers “zonder reden opgeblazen door zijn vleselijk denken”. De scherpte van deze woorden dringt wellicht niet tot ons door. Zonder twijfel hamerden de nieuwlichters er juist op, dat het vlees met behulp van strenge regels in toom moest worden gehouden. Indien pasbekeerden geen heldere richtlijnen voor hun gedrag kregen, zo beweerden zij, dan zou er binnen de kortste keren een ongeorganiseerde bende ontstaan. Losbandigheid en anarchie zouden dan vrij spel krijgen. En welke regels zouden er nu beter kunnen zijn dan de inzetten van de mozaïsche wet, die de Here aan Zijn eigen volk had gegeven?

Paulus keert zich fel tegen zulke redeneringen. De opvatting, dat het vlees met regels in toom moet worden gehouden, noemt hij een *vleselijke gedachte*. Het effect van een wet of leefregel op zondige mensen is nooit positief. De wet is niet gegeven om de zonde te beteugelen,

integendeel ! “De wet is erbij gekomen, opdat de overtreding zou *toenemen*” (Rom.5:20). “De zonde heeft door het gebod aanleiding gevonden en in mij elke begeerte opgewekt; want zonder wet is de zonde dood” (Rom.7:8). De wet bewerkt geen gerechtigheid of heiliging, maar uitsluitend *toorn* (Rom.4:15). Op grond van werken der wet wordt niemand voor God gerechtvaardigd, maar elke mond wordt gestopt en de hele wereld wordt strafschuldig voor God (Rom.3:19-20).

Hoe dwaas is het dan wanneer gelovigen die in Christus een volkomen verlossing bezitten, zich opnieuw wetsvoorschriften laten opleggen – inzetten die niet in staat zijn om gerechtigheid te bewerken van personen die ze onderhouden.

19. *Terwijl hij zich niet houdt aan het hoofd, waaruit het gehele lichaam, door pezen en banden ondersteund en samengehouden, zijn goddelijke wasdom ontvangt.*

“Terwijl hij zich niet houdt” heeft in het Grieks veel nadruk. “Houden” (Gr. *krateo*) heeft in dit verband de betekenis van “je vastklampen aan, stevig vasthouden”. De nieuwlichters meenden met hun inzetten voor de eer van Christus te strijden, maar in werkelijkheid lieten ze met hun wetsprediking het Hoofd *los*. De woorden van de apostel zijn opnieuw bijzonder scherp. De Kolossenzen konden kiezen: ófwel groeien vanuit hun band met het Hoofd, óf inzetten onderhouden [en in dat laatste geval bleef de groei achterwege]. Wie zijn medechristenen inzetten oplegt, laat het Hoofd *los*. Voorgangers die Paulus niet gehoorzamen, menen de geestelijke groei van de gemeente met inzetten te moeten bevorderen. In werkelijkheid *blokkeren* ze met hun inzetten juist de geestelijke groei. Zó zwart-wit liggen de zaken, als we de apostel der volken mogen geloven. Tijdens de afgelopen tweeduizend jaar zijn de meeste christelijke leiders helaas navolgers van Paulus’ tegenstanders geweest, en niet van Paulus zelf.

Het is dwaas om te gaan strijden over de vraag, wat de apostel met “pezen en banden” heeft bedoeld (paus, bisschoppen, concilies, synodes, oudsten, diakenen, apostelen, profeten, evangelisten, herders, leraars?) en de kwestie op te werpen, via welke “pezen en banden” gelovigen met het Hoofd verbonden kunnen blijven. Paulus’ betoog draait immers niet om de vraag, waar we de juiste “pezen” kunnen vinden. Christus of inzetten, daar komt het volgens hem op aan.

De Gemeente met een hoofdletter is geen organisatie, maar een organisme. Zij groeit niet door de juiste inzetten te onderhouden, maar door het Hoofd vast te houden. Alle groei is van dat Hoofd

GODSDIENSTIGE VORMEN ONBELANGRIJK

afkomstig. Gelovigen kunnen slechts doorgeven wat ze zelf van Christus hebben ontvangen, en alleen Christus is in staat om hen de juiste plaats binnen Zijn lichaam te doen innemen (vgl. Rom.12:1-8, 1 Kor.12-14, Efe.2:21-22, Efe.4:11-16).

In Paulus' omschrijving van de verhouding van Hoofd en lichaam krijgt een drietal dingen nadruk:

- Het Hoofd voedt het *hele* lichaam. Geen enkel stukje van het lichaam is onafhankelijk van Hem of kan een deel van zijn voeding van elders betrekken.
- De organen van het lichaam (d.w.z. de gemeenteleden) kunnen elkaar wel steunen en voeding aan elkaar doorgeven (net zoals dat in een menselijk lichaam geschiedt), maar uiteindelijk is alle voeding van het Hoofd afkomstig. In een menselijk lichaam is dat zo omdat de organen voor de voedselopname zich in het hoofd bevinden. In de Gemeente is het zo omdat het Hoofd Zijn eigen leven in Zijn leden wil leggen en er geen groei mogelijk is buiten Hem.
- De groei waarmee de Gemeente op grond van haar band met het Hoofd mag toenemen, is de "goddelijke wasdom". In de grondtekst staat letterlijk: de *groei van God*. Mensen kunnen een gesmeerd lopende organisatie ontwerpen. Ze kunnen regels opstellen voor de eredienst en de gang van zaken binnen hun kerk tot in details vastleggen. Maar het ligt niet in hun macht om ook maar één buitenstaander tot geloof te doen komen, één geestelijk dode tot leven te wekken, of één vleeselijk mens in een heilige om te toveren. Groei is totaal van God afkomstig en mag uitsluitend aan Hem worden toegeschreven. "Wat is dan Apollos, en wat is Paulus? Dienstknechten door wie u tot geloof gekomen bent, en dat zoals de Heer aan ieder heeft gegeven. Ik heb geplant, Apollos heeft begoten, maar *God* heeft de groei gegeven. Dus is noch hij die plant iets, noch hij die begiet, maar *God* die de groei geeft" (1 Kor.3:5-7).

Gestorvenen zijn vrij van de wet

20. *Indien gij met Christus afgestorven zijt aan de wereldgeesten, waartoe laat gij u, alsof gij in de wereld leeft, geboden opleggen:*

Vers 20 grijpt terug op wat in de verzen 8-15 was gezegd. Wie door het geloof met Christus is verbonden en tot Zijn lichaam mag behoren, is

met Hem gestorven en begraven. Met het woord “indien” duidt Paulus geen voorwaarde, maar een vooronderstelling aan. Hij twijfelde er niet aan, of de gemeenteleden wel echt waren gestorven, integendeel: van dat heilsfeit ging hij uit. We zouden zijn woorden als volgt kunnen vertolken: “Aangezien het zo is dat u met Christus bent gestorven voor de wereldgeesten, waartoe laat gij u... geboden opleggen?”

Aan de Galaten schreef Paulus: “Maar ik wil volstrekt niet roemen dan alleen in het kruis van onze Heer Jezus Christus, door Wie voor mij de wereld gekruisigd is, *en ik voor de wereld*” (Gal.6:14). “Ik ben met Christus gekruisigd en *ik leef niet meer*, maar Christus leeft in mij; en wat ik nu leef in het vlees, leef ik door het geloof van de Zoon van God, die mij heeft liefgehad en zich voor mij heeft overgegeven” (Gal.2:20). De christenen te Rome hield hij voor, dat zij “met Christus één waren geworden in de gelijkheid van Zijn dood”(Rom.6:5), zodat hun “oude mens was medegekruisigd” (Rom.6:6). Aangezien de Romeinen met Christus waren vereend in Zijn dood, waren zij “van de wet vrijgemaakt, gestorven aan wat hen gevangen hield”, zodat zij mochten “dienen in nieuwheid van geest en niet in oudheid van letter” (Rom.7:6). Wat Paulus in de Romeinenbrief “gestorven aan de wet” noemt, dat noemt hij in zijn brief aan de Kolossenzen “gestorven aan de wereldgeesten” (vgl. Gal.4:1-11).

Voor een dode hebben “wereldgeesten” (d.w.z. de godsdienstige voorschriften van de wereld) afgedaan. Wie dood is hoeft zich niet meer aan voorschriften voor eten of drinken te onderwerpen. Voor een gestorvene hebben zulke regels iedere betekenis verloren. Hij heeft niets meer aan inzettingen, en inzettingen hebben niets meer aan hem.

“Waarom laten jullie je dan, alsof jullie in de wereld leefden, geboden opleggen?” vraagt Paulus terecht. “Alsof jullie in de wereld leefden” moet in dit verband uiteraard in godsdienstige of geestelijke zin worden verstaan. De gemeenteleden woonden immers in de stad Kolosse, ze aten en dronken, kochten en verkochten, rustten en werkten net zo goed als ieder ander. Maar in geestelijk opzicht woonden zij in de hemel. Ze leefden niet langer zélf, maar Christus leefde in hen. De bron van hun leven lag niet op aarde. Hun “burgerschap” was in de hemelen, van waaruit zij ook de Here als Heiland verwachtten, die het lichaam van hun vernedering zou veranderen tot gelijkvormigheid aan het lichaam van Zijn heerlijkheid (Fil.3:20-21). Zij waren “gestorven en hun leven was met Christus verborgen in God. Wanneer Christus, hun leven, geopenbaard werd, dan zouden zij ook met Hem geopenbaard worden in heerlijkheid” (Kol.3:3-4).

21. *Raak niet, smaak niet, roer niet aan;*

In vers 21 herhaalt Paulus, wat de nieuwlichters tegen de Kolossenzen hadden gezegd: "Raak niet, smaak niet, roer niet aan". Zij hadden het daarbij vermoedelijk over vlees en alcohol, aangezien zulke dingen naar hun besef met afgodendienst verbonden waren.

In het Nederlands is "raak niet" vrijwel hetzelfde als "roer niet aan", maar in de grondtekst heeft het eerste werkwoord de betekenis van beetpakken en vasthouden, terwijl het tweede uitsluitend betrekking heeft op aanraken. We zouden de raad van de nieuwlichters daarom als volgt kunnen vertolken: "Neem niet in uw hand om te eten, proef er niet van, raak het zelfs niet aan!" [P.Biesterveld].

Hieruit blijkt, dat de opvattingen van de nieuwlichters strenger waren dan de voorschriften in de wet van Mozes. "Zelfs toen de erfgenaam een kind was en onder de regels van de tuchtmeester stond, waren de voorschriften niet van die scherpste, als deze mensen ze aan de gemeente wilden opleggen. Zo gaat het altijd met de luidruchtige eisen van een hooghartige en aanmatigende vormendienst. Er komt geen eind aan de eigenmachtige verboden waarmee deze de gewetens tracht te binden" [G.Barlow].

22. *Dat alles zijn dingen, die door het gebruik teloor gaan, zoals het gaat met voorschriften en leringen van mensen.*

Volgens de meest waarschijnlijke uitleg van vers 20-23 moeten vers 21 en het begin van vers 22 tussen haakjes worden geplaatst. Het betoog van Paulus luidt als volgt: "Indien gij met Christus afgestorven zijt aan de wereldgeesten, waartoe laat gij u, alsof gij in de wereld leeft, geboden opleggen [Raak niet, smaak niet, roer niet aan – dit alles zijn dingen, die door het gebruik teloor gaan] naar de voorschriften en leringen van mensen". Volgens deze opvatting is het slot van vs.22 een vervolg van vs.20. De hoofdzin luidt: "geboden opleggen naar de voorschriften en leringen van mensen", terwijl het tussen haakjes geplaatste gedeelte een intermezzo is. In de grondtekst ontbreken de woorden "zoals het gaat met", het Grieks heeft alleen het voorzetsel *kata* (naar).

"Raak niet, smaak niet, roer niet aan" is wat de nieuwlichters over eten en drinken opmerkten. Paulus merkt ironisch op, dat voedsel en drank "door het gebruik teloor gaan": geen blijvende werking op de mens uitoefenen en in geestelijk opzicht dus van weinig belang zijn. De Here Jezus heeft in Zijn onderwijs precies hetzelfde gezegd: "Niets, dat

van buiten de mens in hem komt, kan hem onrein maken... omdat het niet in zijn hart komt, maar in de buik, en er te zijner plaatse uitgaat" (Mar.7:15,18-19; Mat.15:17).

In de oorspronkelijke tekst drukt Paulus zich sterker uit dan in de NBG vertaling. De apostel zegt letterlijk: ze *zijn* er om door het gebruik teloor te gaan. Spijs en drank zijn door God gegeven om de mens te voeden en zijn dorst te lessen, en tijdens dat – geheel normale en door God zo bedoelde – proces te verdwijnen. Wanneer ze genuttigd zijn, dan hebben ze hun functie verricht en dan dienen ze nergens meer toe.

Mensen worden niet vromer door zich van eten of drinken te onthouden. Ware vroomheid heeft met ons innerlijk te maken (Mar.7:20-23, Gal.6:15). Wie zichzelf van alles ontzegt, voelt zich misschien geweldig vroom en kan op zijn strengheid prat gaan. De geestelijke waarde van ascese is echter nul komma nul, sterker nog: zulke strengheid leidt meestal tot zelfingenomenheid en eigengerechtigheid (vgl. vs.23).

Over de "geboden" die nieuwlichters de gemeente wilden opleggen (Raak niet, smaak niet, roer niet aan) zegt Paulus, dat het "voorschriften en leringen van mensen" zijn. Geen voorschriften die *God* het lichaam van Christus wil opleggen, maar voorschriften die *mensen* hebben bedacht. De apostel verwijst wellicht naar de profeet Jesaja (Jes.29:13), wiens profetie ook door de Here Jezus werd geciteerd in Zijn twistgesprekken met de Farizeeën.

Het volk Israël streefde zowel ten tijde van Jesaja als tijdens het optreden van Jezus uiterlijke vroomheid na zonder dat er van bekering sprake was. Bovendien had men aan Gods geboden allerlei menselijke regels toegevoegd, die onbelangrijke uiterlijkheden tot in de kleinste details vastlegden. Zó meenden de rabbijnen de vroomheid te moeten bevorderen. Het oordeel van God over dit alles was: "Dit volk eert Mij met de lippen, maar hun hart is verre van Mij. Tevergeefs eren zij Mij, omdat zij leringen leren, die geboden van mensen zijn" (Matth.15:8-9, Mar.7:6-7, Jes.29:13). Precies hetzelfde oordeel velt Paulus in Kol.2:22 over de geboden die buitenstaanders de gemeente wilden opleggen. Het waren niet alleen "voorschriften van mensen", d.w.z. regels die door mensen waren opgesteld, maar ook "leringen van mensen". De argumentatie om ze in te voeren was precies even menselijk als de regels zelf.

23. *Dit toch is, al staat het in een roep van wijsheid met zijn eigendunkelijke godsdienst, zijn nederigheid en zijn kastijding van het lichaam, zonder enige waarde (en dient slechts) tot bevreemding van het vlees.*

Laat u niet imponeren door godsdienstige propaganda, houdt Paulus de Kolossenzen voor. Wie de gemeente inzetten willen opleggen, plegen hun standpunt met wijs klinkende argumenten te verdedigen. Het zijn echter holle redeneringen, die berusten op ijdel bedrog (vgl. vs.8). Wat de nieuwlichters zeggen "staat *inderdaad* [Gr. *men*] in een roep van wijsheid" [d.w.z. hun woorden klinken op het eerste gehoor wijs], maar wat ze u willen opdringen is pure willekeur en volslagen nutteloos.

De leefregels van de nieuwlichters waren een "eigendunkelijke godsdienst". De grondtekst gebruikt slechts één woord, *ethelothreskeia*, afgeleid van het werkwoord willen (*theloo*) en van het zelfstandig naamwoord *threskeia*, dat godsdienst betekent. De godsdienstige vormen die men de gemeente van Kolosse wilde opleggen, waren volgens Paulus "willekeurig" of "eigenwillig" van aard. Het waren geen vormen die de *Here* aan het Lichaam van Christus had gegeven, maar vormen die de nieuwlichters zélf hadden bedacht of op willekeurige wijze aan de wet van Mozes hadden ontleend, aangezien ze er behagen in schepten.

"Nederigheid" heeft in dit verband uiteraard een negatieve klank. Het gaat niet om oprechte nederigheid, een christelijke deugd, maar om ogenschijnlijke of valse nederigheid. "De mens is nu eenmaal zwak", zeiden de nieuwlichters. "We moeten de gemeente tegen kwade praktijken beschermen door haar duidelijke richtlijnen te geven. Geen alcohol, want dat leidt tot uitpattingen. Geen vlees, want door dat te kopen en te eten kom je met afgoden in contact. Regelmatig terugkerende feestdagen en een wekelijkse rustdag, want door die te onderhouden erken je dat je aan de geestelijke goederen van Israël deel hebt gekregen. Op die manier worden de grote heilsfeiten je regelmatig in herinnering gebracht". Het lijkt nederig om toe te geven, dat je zwak bent, en met zulke argumenten in te stemmen. Maar volgens Paulus is het een *valse* nederigheid en wordt men langs deze weg een speelbal van menselijke willekeur.

"Kastijding van het lichaam" is geen letterlijke weergave van de grondtekst. Het Grieks heeft *apheidia*, letterlijk: een niet-sparen van het lichaam. Streng zijn voor je lichaam. Daarbij hoeven we niet persé aan zelfkastijding te denken, zoals de middeleeuwse monniken die toepasten. Wie bepaald voedsel weigert te eten, bepaalde dranken weigert te drinken, en op zon- en feestdagen vroeg opstaat om zijn

godsdienstige plichten te vervullen, is óók streng voor zijn lichaam. Het Nederlandse begrip “discipline” geeft Paulus’ bedoelingen goed weer.

Het is niet duidelijk, hoe de rest van vers 23 moet worden gelezen. De apostel heeft ófwel gezegd, dat inzettingen “zonder enige waarde” (d.w.z. nutteloos) zijn, òf hij heeft gezegd, dat de “discipline” die de nieuwlichters wilden uitoefenen eruit bestond, dat men het lichaam “geen enkele eer” bewees. Dat laatste zou dan betekenen dat gelovigen zich volgens hun strenge richtlijnen van genot en plezier dienden te onthouden.

De lezing van het slot van het vers is eveneens omstreden. Het is niet duidelijk, hoe we het voorzetsel *pros* moeten opvatten. Als wij zeggen, dat anijsmelk “goed is voor een verkoudheid” dan lijkt het op het eerste gezicht alsof we willen beweren dat het middel een verkoudheid *bewerkt*. Maar in werkelijkheid bedoelen we te zeggen, dat het middel de verkoudheid *bestrijdt*.

Vertalers hebben het slot van vers 23 daarom op uiteenlopende manieren weergegeven. Paulus heeft ófwel gezegd, dat inzettingen het vlees niet kunnen beteugelen, òf hij heeft gezegd, dat inzettingen alleen maar dienen om het vlees te bevredigen. Beide conclusies zijn waar. Zelfs de wet, die door Mozes in opdracht van God aan het volk Israël is gegeven, is niet in staat om het vlees te beteugelen (vgl. Heb.10:1-5, Rom.5:20, Rom.7:7-11). Laat staan dat eigenmachtige voorschriften van heerszuchtige mensen dit zouden kunnen doen. En het onderhouden van inzettingen leidt inderdaad dikwijls tot zelfingenomenheid en het najagen van godsdienstige roem en eer (vgl. Luk.18:9-14). Het is volgens Paulus volstrekt onbelangrijk of men inzettingen onderhoudt of niet onderhoudt. Christenen behoeven voor hun geestelijke groei geen inzettingen te onderhouden, maar het Hoofd vast te houden.

De bron van het leven

1. Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zoekt de dingen, die boven zijn, waar Christus is, gezeten aan de rechterhand Gods.

Terwijl Paulus in Kol.2:20-23 conclusies had getrokken uit het feit dat gelovigen met Christus zijn gestorven, schetst hij in hoofdstuk 3 de consequenties van het feit dat ze met Christus zijn opgewekt.

Net als in de vorige hoofdstukken wordt met het woord "indien" geen voorwaarde maar een vooronderstelling aangeduid. Het is niet twijfelachtig, of gemeenteleden wel met Christus opgewekt zijn. Integendeel, van dat heilsfeit gaat de apostel uit. Het is een wezenlijk onderdeel van het goede nieuws dat hij de volken mag verkondigen (vgl. Kol.2:12, Rom.6:4-14, Efe.2:4-7).

De bestemming van gelovigen ligt vast. De Vader heeft hen bekwaam gemaakt om deel te hebben aan het erfdeel der heiligen in het licht (Kol.1:12). Hij zal de Gemeente vóór zich stellen: heerlijk, zonder vlek of rimpel of enig ander gebrek (Efe.5:27). Leden van Christus' lichaam zijn niet alleen mede opgewekt, maar ook mede gezet in de hemelse gewesten in Christus Jezus (Efe.2:6).

Paulus' vermaningen hebben daarom een andere klank dan de bevelen van de oudtestamentische wet. De wet zegt: "Doe dit, en gij zult leven" (Rom.10:5, Gal.3:12). Maar zondige mensen falen om alle geboden voortdurend in praktijk te brengen. Derhalve is de wet voor de mensheid geen bron van leven, maar van dood en veroordeling (Rom.3:9-20, Gal.3:10-11). Het evangelie van de genade Gods, dat aan Paulus werd toevertrouwd, spreekt anders. Dat zegt: "God heeft u bereid gemaakt, Hij heeft u burgerschap gegeven in de hemelen, Hij heeft u geplaatst aan Zijn rechterhand. Leef dan in overeenstemming met uw stand, leef als een mens die bestemd is voor een hemelse troon - want zo iemand bent u. Spoedig zal de zonde totaal uit uw leven verdwijnen. Het is daarom zinloos om u nog door ongerechtigheid te laten verblinden. Binnenkort zullen ook al uw aardse moeiten en zorgen voorbij zijn. Relatieveer zulke dingen dus en vestig uw blik op de blijvende werkelijkheid waarheen u op weg bent" (vgl. Rom.8:18).

De vermaning om de dingen te zoeken, die boven zijn, is ook in andere nieuwtestamentische brieven te vinden. Aan de Korinthiërs schreef Paulus: "Daarom verliezen wij de moed niet... daar wij niet zien op het zichtbare, maar op het onzichtbare; want het zichtbare is tijdelijk, maar het onzichtbare is eeuwig" (2 Kor.4:18). De Filippenzen kregen te

horen: "Eén ding doe ik: vergetende hetgeen achter mij ligt en mij uitstreckende naar hetgeen vóór mij ligt, jaag ik naar het doel, om de prijs der roeping Gods, die van boven is, in Christus Jezus. Laten wij dan allen, die volmaakt zijn, aldus gezind zijn" (Fil.3:14-15). En in de brief aan de Hebreëen staat: "Daarom dan, laten wij... afleggen alle last en de zonde, die ons zo licht in de weg staat, en met volharding de wedloop lopen, die vóór ons ligt. Laat ons oog daarbij alleen gericht zijn op Jezus, de leidsman en voleinder des geloofs, die, om de vreugde die vóór Hem lag, het kruis op zich genomen heeft, de schande niet achtende, en gezeten is ter rechterzijde van de troon Gods. Vestigt uw aandacht dan op Hem..." (Heb.12:1-3).

2. Bedenkt de dingen, die boven zijn, niet die op de aarde zijn.

Onder "de dingen, die op de aarde zijn" vallen in de eerste plaats de godsdienstige regels waarover Paulus in het voorafgaande had gesproken: inzetten, spijswetten, onthouding, strengheid voor het lichaam. Met zulke dingen behoeven de leden van het lichaam van Christus zich niet bezig te houden, deze "wereldgeesten" hebben voor hen afgedaan.

Gezien het vervolg van de brief moeten onder "de dingen, die op de aarde zijn" echter ook de kwade gevoelens en daden worden verstaan, die een gevolg zijn van het feit dat de mens een zondige natuur heeft. Zulke gevoelens en bezigheden hebben geen toekomst: binnen Gods nieuwe schepping is er voor hen geen plaats.

Voor zijn opdracht in vs.2 gebruikt de apostel een ander werkwoord dan voor zijn vermaning in vers 1. Terwijl "zoeken" vooral betrekking heeft op daden en keuzes, de dingen waar gelovigen zich mee bezig houden en het soort leven dat zij leiden, verwijst "bedenken" naar wat er in hun binnenste omgaat. Gelovigen horen hun gevoelens en gedachten op hemelse dingen te richten. Hun hart en hun verstand behoren vol te zijn van de blijvende en heerlijke werkelijkheid waartoe God hen heeft bestemd.

Met zijn vermaning om de dingen te bedenken, die boven zijn, wil Paulus de gemeenteleden niet oproepen om uit de wereld te vluchten. Dat wij de aardse dingen niet moeten bedenken, betekent niet dat we ons aan het openbare leven moeten onttrekken en in de zending of in een klooster moeten gaan. Gezien het vervolg van de brief betekent het, dat we alles wat we zeggen of doen in de naam van de Here Jezus mogen verrichten (Kol.3:17). Slaven kunnen hun heer gerust blijven dienen, ook al is die heer een ongelovige. Welk werk christenen ook

DE BRON VAN HET LEVEN

maar hebben, ze mogen het van ganser harte doen, als voor de Here en niet voor mensen, want van de Here zullen ze als vergelding de erfenis ontvangen (Kol.3:23). Gelovige werknemers dienen niet hun aardse baas, maar Christus (Kol.3:24).

“Bedenkt de dingen, die boven zijn” wil daarom zeggen, dat we “zelfs het kleinste werk en genot van deze aarde in zijn verband met het blijvende, eeuwige, mogen verrichten en genieten” [P.Biesterveld].

3. *Want gij zijt gestorven en uw leven is verborgen met Christus in God.*

In vers 3 somt Paulus nogmaals het motief voor zijn vermaningen op. De opdracht “Bedenkt... niet de dingen die op de aarde zijn” hangt samen met het feit dat gelovigen met Christus zijn gestorven (vgl. Kol.2:11,20; Rom.6:2-6, 2 Kor.5:14), terwijl de opdracht, om “de dingen te bedenken, die boven zijn” voortvloeit uit het feit dat ze met Christus zijn opgewekt en gezet in de hemelse gewesten (vgl. Kol.2:12-13, 3:1, Rom.6:5, Efe.2:6, 2 Kor.5:15-17).

Toch geeft de apostel in dit vers ook nieuwe informatie – hij legt uit dat het leven van christenen, d.w.z. het nieuwe leven dat zij ontvingen toen ze bij Christus werden ingelijfd, met Christus *verborgen* is in God. “Verborgen” (Grieks *kekruptai*) betekent in dit verband: onzichtbaar voor het oog van de wereld. Dat leven is alleen nog maar te zien met het oog van het geloof, en zelfs gelovigen kunnen het maar gebrekkig onderscheiden, “als in een spiegel, in raadselen” (1 Kor.13:12). Pas wanneer het volmaakte is gekomen, als we zullen kennen zoals we zelf gekend zijn, bij de verschijning van Christus in heerlijkheid, dán zal ons leven geopenbaard worden (vgl. 1 Kor.13:12 met Kol.3:4).

Ongelovige mensen kunnen in christenen wel bepaalde uitingen van het nieuwe leven opmerken, maar zij vatten die niet als levenstekenen op. Het geloof en de hoop van de gemeente zijn volgens hen dwaasheid, produkten van een verhitte godsdienstige fantasie. De christelijke liefde beschouwen ze als zwakheid of naïviteit. Dat er aan dit alles een hemelse bron ten grondslag ligt, blijft voor hen verborgen.

In Paulus’ woorden schuilt ook kritiek op de denkbeelden van de personen, die de Kolossenzen in verwarring hadden gebracht. De nieuwlichters streefden naar een *zichtbare*, organisatorische uitbeelding van het lichaam van Christus op aarde. Zij wilden de gemeente bepaalde *inzettingen* opleggen: regels inzake eten en drinken, jaarlijks terugkerende feestdagen, een wekelijkse rustdag, onthouding van genot en plezier (vgl. Kol.2:16,21). Aan de hand van zulke kenmerken zouden

buitenstaanders dan onmiddellijk kunnen zien, wie christen was en wie niet.

Volgens Paulus bestaat het leven van een christen echter niet uit dergelijke dingen, en aan de hand van zulke kenmerken kan onmogelijk worden vastgesteld of iemand een nieuwe schepping is. Pas op de dag van Christus' verschijning zullen buitenstaanders kunnen vaststellen, wie de Here toebehoren (2 Thess.1:10, Kol.3:4).

4. Wanneer Christus verschijnt, die ons leven is, zult ook gij met Hem verschijnen in heerlijkheid.

Het motief om de dingen te zoeken, die boven zijn, is de toekomstige verheerlijking van alle gelovigen (vgl. 1 Joh.3:3). Er is niets twijfelachtigs of onzeker aan: wanneer Christus eenmaal verschijnt, dan zullen ook zij met Hem verschijnen in heerlijkheid. Op dat moment zal hun verborgen leven tot volledige openbaring komen (vgl. 2 Kor.4:14).

Dat Christus ons leven is, heeft de apostel bij meerdere gelegenheden gezegd. "Ik leef niet meer, maar Christus leeft in mij" schreef hij aan de Galaten (2:20). Hij sprak daarbij niet over een bijzondere ervaring van hemzelf, integendeel: hij spande zich ervoor in, dat Christus in *alle* gemeenteleden gestalte zou krijgen (Gal.4:19, 2 Kor.4:10,12). Het geheimenis dat Paulus de volken mocht verkondigen was: "Christus in u" (Kol.1:27). Christus leeft en werkt in al Zijn leden, de groei en opbouw van het hele lichaam zijn alleen aan Hem te danken (Efe.4:16, Kol.2:19). Hij is onze vrede (Efe.2:14). Tijdens de huidige, verborgen fase van de Gemeente met een hoofdletter is Christus haar leven al.

Wanneer Christus echter eenmaal verschijnt en de Gemeente met Hem wordt geopenbaard in heerlijkheid, ook *dán* zal Hij het leven van de verlost en blijken te zijn. Hij zal "op die dag verheerlijkt worden in Zijn heiligen en worden bewonderd in allen die hebben geloofd" (2 Thess. 1:10). De voltooide en verheerlijkte Gemeente zal Zijn zichtbare Lichaam zijn, "de volheid van Hem, die alles in allen volmaakt" (Efe.1:23). Door *háár* zal God in de komende eeuwen de uitnemende rijkdom van Zijn genade ten toon spreiden (Efe.2:7).

Er is geen krachtiger motief tot levensvernieuwing denkbaar dan de bijbelse waarheid, dat God *zélf* door Zijn Zoon elke noodzakelijke verandering in ons wil bewerken (vgl. Fil.2:13), zodat het uiteindelijke, volledige succes vaststaat. Wanneer Christus verschijnt zal het resultaat zichtbaar worden, wij zullen totaal zonder zonde, onvergankelijk en onverderfelijk blijken te zijn.

Afleggen

5. Doodt dan de leden, die op de aarde zijn: hoererij, onreinheid, hartstocht, boze begeerte en de hebzucht, die niet anders is dan afgoderij,

“Dan” slaat terug op wat Paulus in de vorige verzen had gezegd: dat de leden van Christus’ Lichaam zijn gestorven en hun leven met Christus is verborgen in God, hoewel ze geopenbaard zullen worden in heerlijkheid, wanneer Hij verschijnt.

In de verzen 5-17 van hoofdstuk 3 geeft de apostel een aantal opdrachten, die iedere christen gelden. Allereerst de opdracht om met bepaalde dingen te stoppen (vs.5-9), vervolgens de opdracht om voortaan bepaalde dingen te gaan doen (vs.10-17). Vanaf vers 18 richt Paulus zich niet meer tot gelovigen in het algemeen, maar tot verschillende groepen binnen de gemeente: vrouwen en mannen, kinderen en vaders, slaven en heren.

De Kolossenzen hadden te horen gekregen, dat ze in Christus volmaakt waren, aangezien ze met Hem waren gestorven en opgewekt (2:10-12). Paulus had daar de conclusie aan verbonden, dat ze zich op het punt van eten en drinken, feestdagen en sabbatten niet moesten laten oordelen (2:16) en zich geen inzettingen moesten laten opleggen (2:20). Het was dus te verwachten, dat de Kolossenzen zouden denken: indien we al volmaakt zijn, dan zijn we goed zoals we zijn – dan valt er voor ons niets meer te doen, we kunnen net zo blijven leven als we altijd al hebben gedaan.

Uit Paulus’ vermaningen blijkt, dat dit niet zo is. We moeten zijn woorden echter niet misverstaan. Een christen die zondigt is evengoed een christen als een christen die niet zondigt. Beiden zijn in Christus volmaakt, want dat is ieder mens die tot geloof in de Here Jezus is gekomen, ongeacht hoeveel fouten of tekortkomingen er in zijn of haar leven nog zichtbaar zijn. Een christen die zondigt, faalt echter om zijn ware aard te laten zien en heeft daarom een zwak getuigenis ten opzichte van buitenstaanders.

“Het grote argument voor dit doden is niet vrees voor het oordeel, maar het openbaar worden in glorie, de parousie van Christus met de heerlijkheid daaraan verbonden... Dat is het ideale in het leven van de christen – geen vrees maar heimwee naar de heerlijke en heilige toekomst des Heren is hem het motief voor zelfverloochening, doding van het ik, zoeken van levensheiliging... Christenen mogen in daden tonen wat zij feitelijk reeds in Christus zijn. Het christelijk leven is in de

grond niet een worden wat wij niet zijn, maar een worden wat wij reeds zijn" [P.Biesterveld].

Gezien het vervolg van de brief moeten we bij "leden op de aarde" denken aan lichamelijke zonden die de Kolossenzen vóór hun bekering hadden bedreven en die hen totaal hadden beheerst. Zózeer beheerst, dat Paulus in zijn beeldspraak aan die leden een eigen wil kan toekennen. De opdracht om de "leden te doden, die op de aarde zijn" is niet zonder parallel binnen het Nieuwe Testament. In de brief aan de Romeinen schreef Paulus, dat christenen door de Geest de "werkingen van het lichaam" moesten doden (Rom.8:13). En in de brief aan de Galaten vermaande hij, dat zij "niet op de akker van het vlees moesten zaaien" (Gal.6:8).

Met de bepaling "op de aarde" geeft Paulus niet het materiaal aan waaruit die leden bestaan, maar de geestelijke sfeer waarin zij zich bewegen. Ons hele lichaam is immers "aards", geformeerd uit "stof van de aardbodem", opgebouwd uit elementen die op het aardoppervlak voorkomen. Wij mogen alles eten en drinken, want het geschapene is goed en niets is verwerpelijk als het met dankzegging wordt genomen, aangezien het wordt geheiligd door Gods woord en door gebed (1 Tim.4:4-5). Sommige "leden", d.w.z. werkingen van het lichaam die ons geheel kunnen beheersen (vgl. Rom.8:13), bevinden zich echter "op aarde". Ze kunnen alleen op de *huidige* aarde plaatsvinden, aangezien die in het boze ligt. In de hemel is er voor hen geen plaats. Zulke "leden" behoren gelovigen te doden. Want God heeft hen ertoe bestemd om samen met Christus te worden geopenbaard in heerlijkheid en vanaf dat moment onvergankelijk en zondeloos te zijn.

Uit de vorm van het werkwoord "doden" blijkt, dat Paulus niet zozeer dacht aan het telkens opnieuw uitroeien van zonden wanneer die de kop opsteken, maar veeleer aan een eens-voor-altijd genomen besluit om voorgoed met het kwaad te breken. De apostel riep net als in Rom.6:11 op tot een geloofsbesluit: "Zo moet het ook voor u vaststaan, dat gij... dood zijt voor de zonde", of zoals een andere vertaling schrijft: "Rekent het ervoor dat u voor de zonde dood bent". Besef dat de band tussen u en de zonde voorgoed is doorgesneden, aangezien u met Christus bent gestorven. Stop dus met de hoererij, de onreinheid, de boze begeerte en de hebzucht.

Het Griekse woord voor "hoererij" (*porneia*) was een verzamelnaam voor alle buitenechtelijke relaties (vgl. 1 Kor.7:2, 1 Thess.4:3). Niet alleen het bezoek van een man aan een prostituee, maar elke vorm van sexueel contact tussen een man en een vrouw die niet elkaars echtgenoten zijn. Ook overspel (Mat.5:32, 19:9) en incest (1

AFLEGGEN

Kor.5:1) worden in het Nieuwe Testament hoererij genoemd. Dat Paulus deze zonde het eerst noemt, kan verschillende oorzaken hebben. In de Griekse wereld in het algemeen, en in Frygië in het bijzonder, was het heel normaal dat mensen er buitenechtelijke relaties op na hielden. Niemand keek daarvan op en niemand beschouwde het als kwaad. Daarom was het nodig, om de Kolossenzen met name op dit punt onderricht te geven. Paulus sloot hiermee aan bij de voorschriften van het in Jeruzalem gehouden apostelconvent (Hand.15:19-20).

Een andere reden om de zonde van hoererij te benadrukken, was het feit dat de verhouding van een gelovige man en vrouw binnen het huwelijk een afschaduwing behoort te zijn van de verhouding tussen Christus en de gemeente. In de brief aan de Kolossenzen zegt Paulus weinig over dit onderwerp (vgl. 3:18-19), maar in de brief aan de Efeziërs des te meer (Efe.5:22-33). Als een gelovige man zijn vrouw slecht behandelt, of erger nog: haar in de steek laat en er met een ander vandoor gaat, dan is dat een ernstige zaak. Zo behandelt Christus de gemeente niet: Hij voedt en koestert die, geeft het *nóóit* met haar op en laat haar nimmer in de steek. Hij zal niet aflaten totdat zij heilig en onberispelijk, zonder vlek of rimpel *vóór* Hem is gesteld. Wie dus in Christus beweert te geloven, maar zijn huwelijkspartner slecht behandelt of verlaat, handelt in tegenspraak met de waarheid van het evangelie en heeft tegenover buitenstaanders geen enkel getuigenis meer.

De tweede zonde die de apostel noemt en die de Kolossenzen moesten "doden", was de zonde van onreinheid. Daarbij gaat het om een innerlijke gezindheid (vgl. Mat.23:27, Rom.1:24): onreine gevoelens en gedachten, die als ze in praktijk worden gebracht tot hoererij maar ook tot andere zonden op het sexuele vlak, zoals pedofilie, bestialiteit en fetisjisme kunnen leiden (vgl. Rom.1:24, Rom.6:19, 2 Kor.12:21, Gal.5:19, Efe.4:19). Paulus noemt dit in zijn brief aan de Romeinen: de leden ten dienste van de onreinheid stellen (Rom.6:19).

"Hartstocht" (*pathos*) en "boze begeerte" (*epithumia kakee*) zijn aanduidingen van verlangens waardoor de mens zich helemaal laat beheersen, zodat hij er een slaaf van wordt (2 Tim.3:6, Tit.3:3). Gezien het tekstverband heeft "hartstocht" betrekking op het verlangen om een medemens in sexueel opzicht te bezitten. Het gaat om passie of lust, die zowel naar het andere als naar het eigen geslacht kan uitgaan (vgl. Rom.1:26, 1 Thess.4:5). Paulus noemde dit in zijn brief aan de Romeinen een "onterende" zonde, aangezien ze de mens neerhaalt tot het niveau van een dier en de naaste erdoor gedegradeerd wordt tot een lustobject (Rom.1:25).

“Boze begeerte” heeft een bredere betekenis dan hartstocht. Natuurlijk kan zo’n begeerte zich op het sexuele vlak bewegen (ze heet dan wellust, vgl. Rom.1:24), maar in het Nieuwe Testament worden allerlei verkeerde verlangens als boze begeerten aangeduid: moordlust (Joh.8:44), vraatzucht (Rom.13:13-14, Tit.3:3, 1 Pet.4:3), drankzucht (Rom.13:13-14, Tit.3:3, 1 Pet.4:3), twistziekte (Rom. 13:13-14), wraakzucht (Rom.13:13-14), praalzucht en bezitsdrang (1 Joh.2:16, Mar.4:19, 1 Tim.6:9). Door zulke begeerten, die een mens helemaal in hun macht kunnen houden, mochten de Kolossenzen zich niet meer laten meeslepen. Zij waren immers met Christus gestorven. Wie van Christus Jezus zijn, hebben het vlees met de hartstochten en begeerten gekruisigd (Gal.5:24).

“Hebzucht”, de drang om méér te willen bezitten, desnoods ten koste van anderen, is een ondeugd die op geld en goederen (vgl. Mar.7:22, Luk.12:15, 1 Thess.2:5, 2 Pet.2:3,14), maar ook op andermans partner (Efe.5:3) betrekking kan hebben. Over deze zonde merkt Paulus op, dat ze “niets anders is dan afgoderij”. De apostel baseerde zich vermoedelijk op een woord van de Here Jezus, die tegen Zijn discipelen heeft gezegd: “Gij kunt niet God dienen, en Mammon” [d.w.z. het geld] (Mat.6:24, Luk.16:13). Wie alleen maar werkt om meer te bezitten, al zijn tijd en energie aanwendt om steeds rijker te worden, en meent dat bezit gelukkig maakt, is een beklagenswaardige mammons knecht. Jezus zei in dit verband: “Let op en waakt voor alle hebzucht, want ook al heeft iemand overvloed, zijn leven behoort niet tot zijn bezittingen” (Luk.12:15). Bezittingen hebben slechts een beperkte en tijdelijke waarde – wie met Christus Jezus voor de wereld zijn gestorven behoren er geen slaaf van te zijn.

Iets dergelijks geldt uiteraard ook voor het verlangen om andermans partner te bezitten. Wie gelukkig meent te worden door andermans huwelijk kapot te maken, zal in de meeste gevallen ook zelf met een onbestendige en slechte relatie worden opgescheept. Zo iemand is een slaaf van de sexuele begeerte en laat zich door die begeerte misleiden.

Het is opvallend, dat Paulus van alle opgesomde zonden alleen de hebzucht door een bepaald lidwoord laat voorafgaan. De reden voor dit verschil is niet duidelijk. Misschien verleent het woordje “de” aan wat volgt bijzondere nadruk: de (algemeen bekende) hebzucht, de ondeugd waarvoor u al vaker gewaarschuwd bent. Het is ook mogelijk, dat de apostel bedoelt te zeggen, dat hebzucht de achterliggende oorzaak is van alle eerder genoemde zonden. Aan alle genoemde

AFLEGGEN

zonden ligt immers een streven ten grondslag, om lichamelijke begeerten te bevredigen, derhalve een streven om te “hebben”.

6. Om welke dingen de toorn Gods komt.

Van de grondtekst van vers 6 bestaan verschillende lezingen. Volgens de andere lezing, die is gevolgd door Voorhoeve en de Statenvertalers, omdat deze uitgingen van de tekstus receptus, zou Paulus hebben geschreven: “om welke dingen de toorn Gods komt *over de kinderen der ongehoorzaamheid*”. Het is niet duidelijk, of de cursief gedrukte woorden tot de oorspronkelijke tekst hebben behoord, maar op grond van Efe.5:6 is de toevoeging in elk geval wáár. En er pleit meer vóór de aanvulling, dan ertegen pleit.

Het Griekse woord voor “toorn”, dat Paulus gebruikt (*orgee*), duidt niet zozeer gevoelens van boosheid aan (daarvoor heeft het Grieks een ander woord, nl. *thumos*), maar het toornige optreden, het straffend handelen dat een gevolg van boosheid is. De toorn van God ontbrandt niet vanwege het feit dat de mens een zondige natuur heeft, maar vanwege het feit dat hij aan die natuur geen weerstand heeft geboden en de maat van zijn ongerechtigheid vol heeft gemaakt. Gods toorn ontbrandt pas wanneer er na een lange tijd van lankmoedigheid aan Zijn geduld een einde is gekomen. Een ander Grieks woord voor toorn (*meenis*), dat onverzoenlijke toorn, uit haat en nijd voortkomende bittere vijandschap aanduidt, wordt in het NT niet voor Gods toorn gebruikt.

Over de gelovigen schreef Paulus elders, dat Jezus hen “redt van de komende toorn” (1 Thess.1:10), en dat God hen “niet heeft bestemd tot toorn, maar tot het verkrijgen van behoudenis door hun Heer Jezus Christus, die voor hen is gestorven” (1 Thess.5:9). In deze zelfde brief had de apostel van gelovigen gezegd, dat ze met Christus zullen worden geopenbaard in heerlijkheid, wanneer Hij verschijnt (Kol.3:6). Gelovigen die zondigen, worden in het hier en nu door hun hemelse Vader getuchtigd, opdat zij niet met de wereld veroordeeld zouden worden (1 Kor.11:31-32).

Maar “kinderen der ongehoorzaamheid” zullen aan de komende toorn worden onderworpen. De uitdrukking “kinderen der ongehoorzaamheid” is een hebraïsme. Er wordt mee aangegeven, dat het diepste wezen van deze “kinderen” uit “ongehoorzaamheid” [d.w.z. ontrouw en opstand tegen God] bestaat. Naast “kinderen van de ongehoorzaamheid” en “kinderen van de gehoorzaamheid” (1 Pet.1:14) zijn er ook “kinderen van de boze” en “kinderen van het Koninkrijk” (Mat.13:38), “kinderen van de tegenwoordige eeuw” en “kinderen van

het licht" (Luk.16:8), "kinderen van de duisternis" en "kinderen van de dag" (1 Thess.5:5). Met kinderen van de ongehoorzaamheid worden dus mensen bedoeld, die tijdens hun huidige bestaan in het ongelooft volharden.

7. Daarin hebt ook gij eertijds gewandeld, toen gij erin leefdet.

"Ook gij" slaat terug op de (volgens de meeste versies van de grondtekst) in het vorige vers genoemde "kinderen der ongehoorzaamheid". "Daarin" heeft echter betrekking op de in vers 5 genoemde "leden, die op de aarde zijn". Gezien de lijn van Paulus' betoog kan "daarin" niet op de ongelovigen betrekking hebben. Wie dat menen, vertalen *en hois* met "onder hen" (zo doet b.v. Voorhoeve). Paulus kan het echter niet als een zonde aanrekenen, dat zij te midden van kinderen der ongehoorzaamheid leefden, want dit bleef ook ná hun bekering het geval [P.Biesterveld].

De Kolossenzen waren niet door God uitverkoren, geheiligd en begenadigd omdat ze van hun geboorte af goed hadden geleefd en zich in gunstig opzicht van hun omgeving hadden onderscheiden. Integendeel, voordat ze Christus leerden kennen hadden ze in al de zonden gewandeld die Paulus net had opgesomd, alle genoemde overtredingen gepleegd en zich geheel door het kwaad laten beheersen. De zonde die in hun wandel aan het daglicht kwam en die de apostel zo kernachtig had omschreven, was middelpunt en drijfveer van hun leven geweest.

Wie tot het Lichaam van Christus behoren hebben geen enkele reden om zich boven hun omgeving te verheffen. Ze kunnen zich alleen maar verwonderen over Gods onverdiende goedheid. Dat hun levens anders geworden zijn, dat ze met Christus zijn gestorven en voor de zonde dood zijn, is alleen maar te danken aan Zijn barmhartigheid en ontferming.

8. Maar thans moet ook gij dit alles wegdoen: toorn, heftigheid, kwaadaardigheid, laster en vuile taal uit uw mond.

"Thans" slaat op de huidige levensfase van de Kolossenzen, die begon op het moment dat zij Christus hadden leren kennen, in tegenstelling tot het "eertijds" dat in het vorige vers was genoemd: de periode waarin ze afgoden hadden gediend. Behalve de in vers 5 genoemde grove zonden op het seksuele en het materiële vlak moesten de gemeenteleden ook de ondeugden wegdoen, die de apostel nog zou gaan noemen.

AFLEGGEN

“Wegdoen” is in de grondtekst eigenlijk “afleggen”: Paulus vergelijkt de levensstijl van vroeger met een gewaad, dat de bezitter uittrekt omdat het hem is opgevallen dat het vuil is. Zulke beeldspraak komt in het Nieuwe Testament dikwijls voor (Rom.13:12, Efe.4:22, Heb.12:1, Jak.1:21, 1 Pet.2:1).

Voor “toorn” gebruikt hij evenals in vs.6 het woord *orgee*, d.w.z. toornig gedrag, menselijke woorden en daden die uit boosheid voortkomen en die in de meeste gevallen het kwaad alleen maar verergeren (vgl. Jak.1:19-20, Psa.4:5, Psa.37:8, Spr.14:17, Efe.4:26,31, 1 Tim.2:8). Niet alle toorn is verkeerd, maar het is voor een zondig mens bijzonder gevaarlijk om toornig te *blijven* en woede vast te houden. Christenen die boos geworden zijn behoren volgens Paulus hun woede te hebben afgelegd nog vóór de avond valt (Efe.4:26). “Heftigheid” is in het Grieks *thumos*, d.w.z. toornige gedachten en gevoelens, de gezindheid van woede, die wanneer ze tot uitbarsting komt, *orgee* heet (vgl. Luk.4:28 en Hand.19:28, waar hetzelfde woord voortkomt). “Kwaadaardigheid” (*kakia*) duidt een karaktereigenschap aan. Een kwaadaardig mens geeft van andermans woorden en daden steeds de meest negatieve interpretatie en is er voortdurend op uit om het hun “betaald te zetten” (vgl. Tit.3:3, Jak.1:21, 1 Pet.2:1). Vervolgens noemt Paulus “laster” (*blasphemia*) – het opzettelijk verspreiden van een onwaarheid over andere mensen met de bedoeling om hen in diskrediet te brengen en hun eer en goede naam aan te tasten (1 Kor.10:30, 1 Tim.6:4). Met “vuile taal” (*aischrologia*) bedoelt hij: alle gepraat over een ander, of in diens bijzijn, waarmee men de betrokkene wil krenken of beledigen. Iedere vorm van spreken die de bedoeling heeft om de naaste te kwetsen. Wat daarbij gezegd wordt, kan best waar zijn. Maar de waarheid wordt naar voren gebracht om een medemens kwaad te doen, dat is het “vuile” eraan (vgl. Efe.4:29).

“Uit uw mond” heeft waarschijnlijk betrekking op de twee laatstgenoemde ondeugden (laster en vuile taal). De eerder genoemde zonden behoeven zich immers niet in het spreken te uiten, maar kunnen zich ook in daden manifesteren.

9. Liegt niet meer tegen elkander, daar gij de oude mens met zijn praktijken afgelegd,

“Liegt niet meer” wil niet alleen zeggen, dat de Kolossenzen elkaar geen leugens meer mochten vertellen, maar ook dat ze elkaar niet meer met *daden* mochten bedriegen. Doe nooit meer iets achter iemands rug om, doe niets meer met de bedoeling om medemensen iets voor te spiegelen

of hen verkeerde conclusies te laten trekken. Wees in heel je spreken en doen oprecht. In de grondtekst staat eigenlijk: "Liegt niet", maar uit de tijd van het werkwoord blijkt, dat een levenshouding die tot voor kort gangbaar was, in het vervolg achterwege moest worden gelaten. Vandaar dat de vertalers het woordje "meer" hebben ingevoegd.

Opmerkelijk is het motief voor deze vermaning: "daar gij de oude mens met zijn praktijken afgelegd, en de nieuwe aangedaan hebt". Op het eerste gezicht lijkt dit paradoxaal, het is alsof Paulus schrijft: "Stop met zondigen, want je hebt de zonde totaal afgelegd". Wij zouden denken: als de oude mens is afgelegd, dan is hij ook verdwenen, met alle leugens die erbij horen. Dan hoeft je daar toch niet meer over te praten?

Uit de vorm van de werkwoorden "afleggen" (vs.9) en "aandoen" (vs.10) blijkt, dat deze handelingen eens-voor-altijd, in het verleden hebben plaatsgevonden. Het werkwoord "vernieuwen" (vs.10) heeft daarentegen een andere vorm. Die handeling gaat nog steeds door en is nog onvoltooid.

De "oude mens" is de mensensoort die ontstond op het moment dat het eerste mensenpaar in zonde viel. Een sterfelijke en zondige mensensoort. De eerste mens, Adam, heeft de aard van deze soort aan al zijn nakomelingen doorgegeven (Gen.5:3, Rom.5:12 e.v.). Van die dag af zijn alle mensen zondaars van nature (Rom.5:19). De "nieuwe mens" is de mensensoort die Gods nieuwe schepping zal bevolken en de oude totaal zal vervangen. Van deze nieuwe mensensoort is Christus de Eerstgeborene (Kol.1:15,18). Aangezien gelovigen met Christus zijn gestorven en opgewekt (Kol.2:11-13), hebben ze "de oude mens afgelegd en de nieuwe aangedaan". Het afleggen vond plaats op het kruis van Golgotha, het aandoen op Paasmorgen in de hof van Jozef van Arimathea. Vanzelfsprekend worden mensen zich dit alles pas later bewust, wanneer zij tot geloof komen en door Gods Geest bij Christus worden ingelijfd. Dat neemt echter niet weg, dat het door Christus reeds volkomen is volbracht. Even zeker als Jezus is gestorven en opgewekt, zo zeker is het ook dat de leden van Zijn lichaam zondeloze en verheerlijkte mensen zullen worden. Het staat vast dat de leugen totaal zal verdwijnen, liegt daarom niet meer tegen elkaar.

Voor "oud" gebruikt Paulus het Griekse woord *palaios*. Een term die wij kennen uit het woord paleontologie. Paleontologie is de studie van uitgestorven planten en dieren. Het begrip *palaios* geeft aan, dat de "oude" mens de reeds lang bestaande mens is, maar ook dat die mensensoort op het punt staat om te verdwijnen: ze is aftands en oud geworden. Voor "praktijk" staat in de grondtekst het woord *praxis*. In Rom.8:13 is hetzelfde woord met "werkingen" vertaald, in Rom.12:4 met

AFLEGGEN

“werkzaamheden”. Het gaat niet alleen om daden, maar ook om gedachten en gevoelens, motieven en houdingen die aan die daden ten grondslag liggen. Dat alles hadden de Kolossenzen afgelegd, aangezien ze met Christus waren gestorven.

10. en de nieuwe aangedaan hebt, die vernieuwd wordt tot volle kennis naar het beeld van zijn Schepper,

Voor “nieuwe” gebruikt Paulus het woord *neos*, d.w.z. nieuw in de zin van “jong”, “fris”, “levend en krachtig”, “groeïend” – in tegenstelling tot de reeds lang bestaande, aftandse, minder wordende en tot verdwijnen gedoemde oude mens.

Van deze nieuwe mens zegt de apostel, dat hij “vernieuwd wordt tot volle kennis”. Hiermee tekent hij de dagelijks voortgezette, continue groei van de nieuwe mens. In de grondtekst staat voor vernieuwen het werkwoord *anakainoo*, dat van het woord *kainos* is afgeleid. *Kainos* betekent nieuw in de zin van nieuwsoortig, ongekend, niet eerder bestaan hebbend. De nieuwe mens krijgt voortdurend nieuwe eigenschappen, die in de oude totaal ontbraken. De oude mens werd gekenmerkt door verduistering van het verstand, en totale vervreemding van God (Efe.4:17-19, 2 Thess.1:8). Hij had geen contact met zijn Maker, en was dood voor geestelijke dingen (Kol.2:13, Efe.2:1,5). De nieuwe mens wordt echter vernieuwd tot “volle kennis”, d.w.z. kennis, die van boven is (Gr. *epignosis*). Hij mag de Here, diens wil, plannen en bedoelingen steeds meer en steeds dieper leren kennen (Kol.1:9-10, 2:2). En die kennis leidt tot een andere manier van leven. Wie God werkelijk kent, zal op Hem gericht zijn en niet langer voor zichzelf leven (vgl. Kol.1:10-12, Rom.12:2).

De kennis waartoe de nieuwe mens wordt vernieuwd is in overeenstemming met het beeld van zijn Schepper. In de nieuwe mens worden de wijsheid en het karakter van de Here God openbaar, hij lijkt op de Vader die hem heeft gemaakt (Kol.1:12-13, Efe.2:10, Efe.4:24) en op Christus die van de nieuwe mensensoort de Eerstgeborene is (Kol.1:15,18).

11. waarbij geen onderscheid is tussen Griek en Jood, besneden of onbesneden, barbaar en Scyth, slaaf en vrije, maar alles en in allen is Christus.

“Waarbij” slaat terug op de in het vorige vers genoemde “nieuwe mens”. Andere vertalingen laten de zin met “waarin” of “daarin” beginnen.

Binnen de oude mens(heid) is er sprake van allerlei onderscheidingen. Zulke onderscheidingen werken in de praktijk als barrières, die mensen uit elkaar drijven en ervoor zorgen, dat ze onderling weinig contact hebben.

Er bestaan in de eerste plaats culturele en nationale verschillen. Paulus vat die samen met de woorden "Jood of Griek" – in een stad als Kolosse was men ófwel Jood of hellenist, en tussen die beiden gaapte er een diepe kloof.

In de tweede plaats zijn er ceremoniële en godsdienstige verschillen. Wie zich aan de regels van godsdienst A onderwerpt, beschouwt de aanhangers van godsdienst B als onreinen, en vice versa. Zulke onderscheidingen vat Paulus samen onder het kopje "besneden of onbesneden".

Ten derde zijn er verschillen op het niveau van taal, opleiding en beschaving. Er bestaan intellectuelen en ongeletterden, kunstminnaars en kunsthaters, taalwonders en analfabeten. Zulke verschillen plaatst Paulus onder het kopje "barbaar of Scyth". We zouden eigenlijk hebben verwacht, dat de apostel hier, net als in Rom.1:14, had geschreven "Grieken en barbaren, wijzen en onwetenden". Maar omdat hij het woord "Griek" al eerder in de zin had gebruikt, schrijft Paulus niet "Griek of barbaar" maar "barbaar of Scyth". Een "barbaar" was iemand die geen Grieks sprak – zoals de oorspronkelijke bewoners van het eiland Malta (vgl. de grondtekst van Hand.28:2,4). Grieken keken op barbaren neer, en beschouwden hen als mensen die zich op een lager niveau van beschaving bevonden. De Scythen waren een woeste volksstam die zich – buiten de grenzen van het Romeinse rijk – aan de oevers van de Zwarte Zee ophield en in de belendende Romeinse provincies soms heel wat last veroorzaakte. Scythen werden daarom beschouwd als de barbaren bij uitstek, onbehouwen wildemannen.

Tenslotte is er nog sprake van verschillen in maatschappelijke status. Er zijn arbeiders en directeuren, leiders en volgelingen, miljonairs en armoedzaaiers. Zulke verschillen plaatst de apostel onder het kopje "slaaf of vrije".

Wie tot de ene groep behoort, wantrouwt de leden van een andere groep. En wie tot een "hogere" klasse behoort, heeft er doorgaans baat bij om de leden van een "lagere" klasse dom te houden ten einde hen te kunnen manipuleren. Binnen de christelijke gemeente behoren zulke verschillen echter geen rol meer te spelen. Want binnen de nieuwe mens(heid) is er van dit alles geen sprake meer. Christus woont in alle gelovigen (Kol.1:27) en wil hen met de volle rijkdom van Zijn persoon vervullen (vgl. Kol.1:28, Kol.2:10, Gal.3:25-28). Alle

AFLEGGEN

gelovigen zijn zonen [d.w.z. volwassen kinderen] van God en één in Christus Jezus. Daarom mogen ze op een waarachtige en integere manier met elkaar om gaan (vgl. Kol.3:9).

Aandoen

12. Doet dan aan, als door God uitverkoren heiligen en geliefden, innerlijke ontferming, goedheid, nederigheid, zachtmoedigheid en geduld.

Terwijl de apostel in het voorafgaande had gesproken over kwalijke gewoonten, waarmee de Kolossenzen radicaal konden breken aangezien ze de oude mens hadden afgelegd, begint hij vanaf vers 12 te spreken over goede eigenschappen, die ze mochten "aandoen". De deugden die Paulus in de volgende verzen opsomt, konden in hun levens zichtbaar worden aangezien ze de nieuwe mens hadden aangedaan.

Het woordje "dan" slaat terug op wat de apostel in vers 10 en vers 11 had gezegd: dat de Kolossenzen de nieuwe mens hadden aangedaan en dat Christus binnen die nieuwe mens(heid) "alles in allen" wilde zijn.

"Als door God uitverkoren heiligen en geliefden" betekent: omdat God u heeft uitverkoren en geheiligd en u door Hem geliefd bent. De Kolossenzen moesten zich niet gedragen alsof ze heiligen en geliefden *waren*, integendeel: ze mochten de gezindheid van Christus aandoen *omdat* God hen had uitverkoren, hen apart had gezet door hen tot het lichaam van Christus te roepen en hen als Zijn geliefde kinderen had aangenomen. Het karakter van de Vader en van Zijn Zoon Jezus Christus mag in alle leden van Christus' lichaam zichtbaar worden. Dat is een *privilege* – een voorrecht dat de rest van de mensheid niet bezit.

De eerste deugd die de apostel noemt, is "innerlijke ontferming". De grondtekst heeft *splanchna oiktirmou*, letterlijk: "ingewanden van ontferming". De nieuwe mens is met barmhartigheid vervuld. Hij is niet ongevoelig voor de noden en behoeften van anderen, maar over andermans lot bewogen en bereid zich in te zetten om nood te helpen lenigen. Ontferming is in de eerste plaats een karaktereigenschap van de Here (vgl. Rom.9:15, 12:1; Jak.5:11); Hij wordt in het Nieuwe Testament niet voor niets "de Vader der ontfermingen en de God van alle vertroosting" genoemd (2 Kor.1:3). Maar die karaktereigenschap mag in al Zijn kinderen zichtbaar worden (vgl. Luk.6:36, Fil.2:1).

“Goedheid” (Gr. *chreestotees*) zou misschien beter als “vriendelijkheid”, “mildheid” of “zachtaardigheid” kunnen worden vertaald. Deze deugd wordt in het Nieuwe Testament met menslievendheid en verdraagzaamheid verbonden (Tit.3:4, Rom.2:4), terwijl ze de tegenpool is van strengheid (Rom.11:22). Goedheid is evenals innerlijke ontferming een eigenschap van God (Tit.3:4, Rom.2:4, 11:22; 1 Pet.2:3) en een karaktereigenschap die in de oude mens ontbreekt (Rom.3:12). Het is een vrucht van de Geest die vanwege de inwoning van Christus in het leven van gelovigen zichtbaar mag worden (Gal.5:22, Efe.4:32). Christenen mogen welwillend zijn, altoos bereid om zich in anderen te verplaatsen, terwijl ze in het contact met elkaar of met buitenstaanders voortdurend het welzijn van de ander op het oog hebben.

“Nederigheid” (Gr. *tapeinophrosunee*) werd door de Grieken en Romeinen (en ook door filosofen zoals Nietzsche) helemaal niet als een deugd beschouwd. Men beschouwde het als een eigenschap van slaven, onafhankelijke mensen onwaardig. Leiden en heersen, dát was eervol – maar dienen en jezelf onderwerpen, dat was iets voor machtelozen en dommen. Christenen hebben echter een ander beeld van de mensheid in het algemeen, en van zichzelf in het bijzonder. Zij weten zich schepselen van God – dus in alle opzichten afhankelijk van Hem (vgl. Hand.20:19). Ze kennen hun beperkingen en beseffen dat ze de andere leden van Christus’ lichaam nodig hebben (vgl. Rom.12:3-8 en 16; Efe.4:2, Fil.2:3, 1 Pet.5:5). Ze kennen hun eigen zondigheid en staan daarom open voor vermaning en correctie op grond van Gods woord.

“Zachtmoedigheid” (Gr. *praiutes*) is een deugd die zowel in de houding van een mens ten opzichte van God als in de omgang met zijn medemensen tot uitdrukking komt. Een zachtmoedig mens komt tegen Gods woord niet in opstand, maar neemt het aan en onderwerpt zich eraan (Jak.1:21). Als God moeilijkheden of beproevingen op zijn pad brengt, dan begint hij niet te mopperen, maar beseft dat de Here alle dingen doet medewerken ten goede (Rom.8:28, vgl. 2 Sam.16:11). Wie zachtmoedig is, velt geen hard oordeel over zijn naaste, maar spant zich in om diens eer te herstellen en hem op het rechte pad terug te brengen (Gal.6:1, 2 Tim.2:25, Tit.3:2). Christus zèlf was “zachtmoedig en nederig van hart” (Mat.11:29-30) en deze eigenschappen mogen alle leden van Zijn lichaam gaan vertonen (vgl. Rom.10:1).

Over “geduld” (*makrothumia*) of “grootmoedigheid” merkten we bij Kol.1:11 op: Het is een karaktereigenschap die de bezitter voor verbittering en ontgoocheling kan behoeden. Wanneer zondaren weigeren om zich te laten gezeggen, dan blijft de nieuwe mens, die de grootte van Gods lankmoedigheid uit ervaring kent, op een verandering

AFLEGGEN

in de toekomst hopen (vgl. 1 Kor.13:4-7, 1 Thess.5:14, 1 Tim.1:16). Bijbels geduld houdt bovendien in, dat men van anderen geen onmiddellijke genoegdoening eist (Mat.18:26,29) en zich bedwingt wanneer medemensen kwaadwillig zijn of willen kwetsen (vgl. Efe.4:2, Kol.3:12). Een grootmoedig mens is niet wraakzuchtig, maar ziet af van vergelding, omdat hij alles aan God overgeeft. Lankmoedigheid is evenals de eerder genoemde deugden in de eerste plaats een karaktereigenschap van God en van Christus (vgl. Rom.2:4, 9:22; 1 Tim.1:16, 1 Pet.3:20, 2 Pet.3:15), maar deze Goddelijke eigenschap mag door de Geest in alle leden van Christus' lichaam zichtbaar worden (vgl. Gal.5:22, Efe.4:2).

“Het is méér bewijs van grootheid alle toorn te bedwingen, dan om zijn toorn en wraakzucht bot te vieren. Vaak waant men de zachtmoedige en lankmoedige een lafaard te zijn – [maar in werkelijkheid] is hij een held, die over de driften van het vlees weet te heersen” [P.Biesterveld, vgl. Spr.16:32].

13. Verdraagt elkander en vergeeft elkander, indien de een tegen de ander een grief heeft; gelijk ook de Here u vergeven heeft, doet ook gij evenzo.

In de Nederlandse bijbel wordt niet duidelijk, dat Paulus voor het begrip “elkander” twee verschillende woorden met een verschillende betekenis heeft gebruikt: *alleeloon* en *heautois*. We zouden kunnen schrijven: “Verdraagt de anderen en vergeeft elkaar”. Het laatste woord brengt tot uitdrukking, dat vergeven iets wederzijds is, en dat christenen door familiebanden aan elkaar verbonden zijn.

Het object (de anderen) is door een tweede naamval met het werkwoord verdragen (*anechoo*) verbonden. *Anechoo* wil in dat geval zeggen: iets moeilijks uithouden (in dit geval het gedrag van de anderen), zich iets lastigs of iets hinderlijks laten welgevalen (vgl. Heb.13:22). Het met de anderen niet opgeven, maar de onderlinge band handhaven en hen blijven zien als kinderen van God die voor de volmaaktheid zijn bestemd, al zijn er in het heden ook nóg zo veel onvolmaaktheden zichtbaar. Verdragen is het praktische resultaat van de deugden zachtmoedigheid en geduld, die in het vorige vers werden genoemd.

Het werkwoord *charizomai*, dat hier terecht met “vergeven” is vertaald, kan ook betekenen: iemand een gunst bewijzen, de ander goedgezind zijn, iemand een onverdiend geschenk geven (vgl. Rom.8:32). De goedheid en de innerlijke ontferming van de nieuwe mens worden openbaar in het feit, dat hij zijn medemensen graag

vergeeft. Door te vergeven laten wij zien, dat we de oude mens met zijn wraakzucht hebben afgelegd (Kol.2:11, vgl.Rom.12:14,17). Met vergevengezindheid die zich in daden toont kunnen we mensen die ons onrecht doen beschamen en hen tot andere gedachten brengen (Spr.25:21-22, Rom.12:20, vgl. 1 Sam.24:17-23). Net als onze hemelse Vader mogen we het kwade overwinnen door het goede (Rom.12:21).

“Indien de een tegen de ander een grief heeft” wil zeggen: indien de een over de ander iets te klagen heeft, hem of haar iets te verwijten heeft. Met name dat de ander in enig opzicht nalatig is geweest, iets heeft miszegd of misdaan. Paulus gaat ervan uit, dat zoiets dikwijls zal voorkomen. Gemeenteliden zijn nog onvolmaakt en dikwijls niet prettig in de omgang. Uit Paulus’ woorden blijkt ook, dat geen van beide partijen foutloos zullen zijn. We hebben niet alleen reden om over anderen te klagen, maar geven anderen ook aanleiding om over óns te klagen. Daarom is er binnen de gemeente voortdurend behoefte aan wederzijdse vergeving.

Als argument om te vergeven houdt Paulus de Kolossenzen voor: “Gelijk ook de Here u vergeven heeft, doet ook gij evenzo”. De lezing van dit tekstgedeelte is onzeker. Het is niet duidelijk, of er in de oorspronkelijke tekst “Christus” of “de Here” heeft gestaan. Voor de betekenis maakt dit uiteraard weinig verschil. In Kol.2:13 staat, dat *God* ons “alle overtredingen vergeven heeft”. “Gewoonlijk wordt de schuldvergiftenis toegeschreven aan God... Toch kan zeker ook gezegd worden, dat Christus ons vergeven heeft. De liefde, waarmee Hij zich voor zijn volk gaf in de dood was schuldvergevende liefde. En ook ná zijn offer hebben wij tegen Hem misdreven, en misdrijven wij nog dagelijks tegen Hem. Die zonden rekent Hij ons niet toe, maar Hij blijft ons weldoen en zegenen. Hij heeft zelfs ook die zonden voor ons op zich genomen” [P.Biesterveld]. Als we beseffen hoeveel de Here ons heeft vergeven, dan zullen we ten opzichte van onze medechristenen vergevengezind zijn. En net zoals Christus ons *alle* overtredingen heeft vergeven, zo behoren wij onze medemensen ook al hun misstappen te vergeven.

14. En doet bij dit alles de liefde aan, als de band der volmaaktheid.

In de grondtekst van vers 14 ontbreekt het werkwoord doen, er staat eigenlijk: “En boven dit alles de liefde”. Paulus knoopt echter aan bij wat hij in vers 12 had gezegd. Uit het gebruik van de vierde naamval blijkt, dat “de liefde” lijdend voorwerp is van het werkwoord “aandoen”. Boven de daar genoemde deugden moesten de Kolossenzen de liefde

AFLEGGEN

aandoen – de *agapè*: wegschenkende liefde, die onbaatzuchtig is en kan uitgaan naar mensen die dit helemaal niet verdienen. Hoewel de gemeenteleden reeds liefde bezaten tot alle heiligen (Kol.1:4) en ook tot Paulus (Kol.1:8), vermaant de apostel hen om de liefde zelfs in het geval van wederzijdse grieven te (blijven) aandoen.

Hij noemt liefde de “band der volmaaktheid”. Van deze tweede naamval worden verschillende verklaringen gegeven. Het zou kunnen betekenen: de volmaakte band, een band die gemeenteleden perfect bijeen kan houden. Gezien het volgende vers betekent het echter ook: de band die de gemeente nog steeds zal samenbinden, wanneer ze de volmaaktheid eenmaal heeft bereikt. Zelfs wanneer het geloven zien is geworden en het hopen bezitten, dan nóg zal liefde de leden van het lichaam van Christus met elkaar verbinden (vgl. 1 Kor.13:8,13). God is liefde (1 Joh.4:8,16), daarom openbaart het beeld Gods zich bij uitstek in de liefde. Wie “de dingen bedenkt, die boven zijn” zal de liefde aandoen (vgl. Kol.3:3-4).

Voor “band” staat in het Grieks *sundesmos*, letterlijk een “samenbinding”, een kapsel of een band die een lichaam bijeenhoudt (vgl. Kol.2:19). Het is niet zo, dat de liefde de in vers 12 genoemde *deugden* bijeen houdt (die deugden zijn veeleer uitingen van de liefde), maar liefde houdt *christenen* bijeen, ook wanneer ze elkaar aanstoot geven of kwetsen.

15. En de vrede van Christus, tot welke gij immers in één lichaam geroepen zijt, regere in uw harten; en weest dankbaar.

De uitleg van vers 15 is omstreden. In navolging van de kerkvader Johannes Chrysostomus hebben velen het werkwoord *brabeuein* (heersen of regeren) opgevat in de betekenis van “scheidsrechter zijn” (vgl. Kol.2:18). Chrysostomus meende, dat vers 15 met vers 14 moest worden verbonden. Wanneer een christen door een medechristen gegriefd of gekwetst wordt, dan zal zijn oude natuur hem ingeven om wrok te gaan koesteren en de ander met gelijke munt terug te betalen. De nieuwe natuur zal hem echter aansporen om lankmoedig te zijn en mild te reageren. Wanneer de goddelijke vrede als scheidsrechter tussen deze tegenstrijdige gevoelens mag optreden, aldus Chrysostomus, dan geeft zij de prijs aan de lankmoedigheid en diskwalificeert de wraakzucht. Twist moet in de kiem gesmoord worden door de vrede van Christus.

Tegen deze opvatting pleit, dat Paulus de zin beëindigt met een oproep om dankbaar te zijn. Wat heeft onderlinge vrede nu met dankbaarheid te maken? Om de moeilijkheid op te lossen heeft Calvijn

voorgesteld om het slot van vers 15 als “weest beminnelijk” te vertalen. Deze vertaling is in grammatikaal opzicht wel mogelijk, maar in dit geval niet gerechtvaardigd, aangezien Paulus zichzelf dan onnodig zou herhalen. In vers 12 had de apostel de gemeenteleden immers al tot vriendelijkheid, nederigheid, zachtmoedigheid en grootmoedigheid aangespoord.

Het ligt meer voor de hand, om onder de vrede van Christus te verstaan: de vrede die Christus schenkt. Vrede is dan niet de afwezigheid van onenigheid binnen de gemeente, maar innerlijke rust die te maken heeft met inzicht in Gods plannen en bedoelingen. Over die vrede merkte de Here Jezus kort voor Zijn sterven op: “Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u; niet gelijk de wereld die geeft, geef Ik hem u. Uw hart worde niet ontroerd of versaagd” (Joh.14:27). De Here zei dit omdat de Trooster zou komen en de discipelen alles zou leren, wat Hij had gezegd (Joh.14:26). Vrede die de wereld geeft berust op voorspoed en de afwezigheid van strijd of moeilijkheden. Maar de vrede die Christus schenkt, berust op het kennen van de Vader en diens wil. Daarom kunnen gelovigen, zelfs met de dood voor ogen, innerlijke vrede ervaren (vgl. 2 Kor.6:3-10).

God heeft ons tot één lichaam geroepen. Eens zal dat lichaam zijn voltooid; dan zullen alle leden onsterfelijk en verheerlijkt zijn, en samen met het Hoofd, Christus, een volmaakte eenheid vormen. Ook al zijn gemeenteleden op dit moment nog bijzonder onvolmaakt, God is getrouw, Zijn plannen falen niet. Als we door medechristenen gekwetst of gegriefd worden, behoeven we niet in verwarring te raken, de moed op te geven of terneergeslagen te zijn. De Here zal ook met hen tot Zijn doel komen – ook met de ergste lastposten, zelfs met onszelf! Wij mogen weten dat Hij alle dingen – ook de pijnlijke en verdrietige – doet medewerken ten goede (Rom.8:28). Laten we dus dankbaar zijn. Juist dáárom mag er in onze harten vrede heersen. Indien we “de dingen bedenken, die boven zijn”, dan kunnen we deze vrede ervaren.

16. Het woord van Christus wone rijkelijk in u, zodat gij in alle wijsheid elkander leert en terechtwijst en met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen zingende, Gode dank brengt in uw harten.

In het Grieks kan de uitdrukking “het woord van Christus” twee betekenissen hebben: (1) het woord dat Christus spreekt of heeft gesproken. “Van” geeft dan de *oorsprong* van het woord aan (vgl. Luk.4:32); (2) het woord dat over Christus handelt, het woord betreffende Hem. “Van” geeft in dat geval de *inhoud* van het woord aan

AFLEGGEN

(vgl. Hand.8:25, 15:36). Het is niet noodzakelijk, om tussen de beide verklaringen een keuze te maken. De opgestane Here sprak immers door Zijn apostelen en profeten, en de boodschap die Hij liet klinken betrof Hemzelf. De Kolossenzen hadden gehoord, dat zij in Christus de verlossing hadden: de vergeving van de zonden; dat in en door Christus alle dingen zijn geschapen, dat Christus ook alle dingen in stand houdt, om ze uiteindelijk met God te verzoenen (vgl. Kol.1:14-20). Als “de hoop der heerlijkheid” wil Hij in gelovigen uit de volken wonen (vgl. Kol.1:27-28). Gemeenteleden zijn in Hem volmaakt (Kol.2:10), in Hem zijn alle schatten van wijsheid en kennis verborgen (Kol.2:3).

Die boodschap mocht de harten van de Kolossenzen vervullen, zodat hun hele leven erdoor werd veranderd. Het woord van Christus mocht “rijkelijk” in hen wonen (d.w.z. permanent en overvloedig), zodat zelfs hun onderlinge conversatie erdoor werd bepaald. Ze zouden elkaar dan “in alle wijsheid leren en terechtwijzen” (vgl. Kol.1:28), en “Gode dank brengen in hun harten”.

De meeste verklaarders gaan er (in tegenstelling tot het Nederlands Bijbelgenootschap) van uit, dat de zinsnede “met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen” bij het werkwoord “leren” en niet bij het werkwoord “zingen” moet worden gevoegd. Dit gedeelte van de tekst staat namelijk in de derde (en niet in de vierde) naamval. Vandaar, dat Voorhoeve het vers a.v. weergeeft: “terwijl u in alle wijsheid elkaar leert en terechtwijst met psalmen, lofzangen en geestelijke liederen, en in genade zingt in uw harten voor God”. Op het eerste gezicht is het merkwaardig, dat Paulus opdracht geeft om elkaar met *liederen* te onderwijzen. Uit het vervolg van zijn betoog blijkt immers, dat gemeenteleden elkaar ook met het gesproken en geschreven woord en met daden onderricht kunnen geven (vgl. Kol.3:17). De vreugde over het evangelie dat God de volken heeft doen verkondigen mag echter zó groot zijn, dat gemeenteleden in een spontane lofzang uitbarsten wanneer de Messias ter sprake komt.

“Psalmen” zijn letterlijk liederen die met getokkel, d.w.z. met snarenspeel op harp, citer of luit worden begeleid. Toen Paulus zijn brief schreef was het natuurlijk ook een aanduiding van de psalmen van Israël die in het Oude Testament zijn opgenomen. In het boek der psalmen is het hele spectrum van menselijke emoties in versvorm weergegeven: blijdschap en vreugde, dankbaarheid en vertrouwen, maar ook pijn, moeite, angst en verdriet. Vele psalmen hebben betrekking op de Messias en diens werk (denk b.v. aan Psalm 2, 22, 68, 72, 86, 110). “Lofzangen” zijn liederen waarin God voor Zijn goedheid en genade wordt geprezen, en Zijn grote daden in de geschiedenis aan

de hoorders bekend worden gemaakt. Lofzangen zijn dus, in tegenstelling tot psalmen, altijd blij van aard. Voorbeelden van lofzangen, die op de Messias betrekking hebben, zijn: de lofzang van Maria (Luk.2:46-55) en die van Zacharias (Luk.2:68-75), Efe.4:8 en Fil.2:6-11. De uitdrukking "geestelijke liederen" kan twee betekenissen hebben: liederen met een geestelijke strekking, of liederen die door de Geest zijn geïnspireerd. Gezien de parallelle tekst in Efe.5:19 is de laatste opvatting niet uitgesloten. Uit de toevoeging "en in genade zingt in uw harten voor God" (aldus Voorhoeve en de grondtekst) blijkt dat de door de Heilige Geest bewerkte ervaring van Gods genade de bron is waaruit de liederen in de harten van christenen mogen opwellen. Hoe beter we op de hoogte zijn van wat God ons in Christus heeft geschonken, des te meer zullen we overvloeien van blijdschap en dankbaarheid jegens Hem.

17. En al wat gij doet met woord of werk, doet het alles in de naam des Heren Jezus, God, de Vader, dankende door Hem!

Uit de opdracht waarmee Paulus dit gedeelte van zijn brief besluit blijkt dat de eredienst van de gemeente niet uit ceremoniën en rituelen bestaat. Wat christenen binnen de muren van een kerkgebouw doen, kunnen zij niet als hun "godsdienst" beschouwen, terwijl wat ze thuis, op school, of op hun werk doen hun "wereldse bezigheden" zouden zijn. Het huisbezoek van ouderlingen en het dienstwerk van diakenen is niet hun "geestelijk werk", dat los staat van de arbeid die ze verrichten om in het onderhoud van hun gezin te voorzien. De zondag is niet "de dag des Heren" in tegenstelling tot de door-de-weekse dagen. Het onderscheid tussen "heilig" en "profaan", dat in de godsdienst van Israël een grote rol speelde, is voor de gemeente van Christus opgeheven.

Voor leden van Christus' lichaam zijn *alle* dagen heilig. Al wat ze zeggen of doen, binnen of buiten de kerk, mag in de kracht van Christus en onder Zijn leiding worden gezegd of gedaan. Zelfs heel gewone dingen, zoals eten en drinken, zijn daarbij volgens Paulus inbegrepen. Aan de Korinthiërs schreef de apostel immers: "Of gij dus eet of drinkt, of wat ook doet, doet het alles ter ere Gods" (1 Kor.10:31). En verderop in deze brief zal hij nog aan slaven schrijven: "Wat gij ook doet, verricht uw werk van harte, als voor de Here en niet voor mensen" (Kol.3:23). Zelfs slavenarbeid, die christenen voor een ongelovige heer moesten verrichten, kon dus "in de naam van de Here Jezus" worden gedaan!

AFLEGGEN

In de grondtekst ontbreken de bepaalde lidwoorden. Er staat letterlijk “doet alles in naam van Here Jezus”. Dezelfde zinsbouw vinden we in Hand.16:18 en Efe.5:20. De uitdrukking betekent “namens de Here Jezus”, of “in de kracht van de persoon van de Here Jezus”. Omdat Christus in gelovigen uit de volken woont (Kol.1:27), mag heel hun optreden het karakter van Jezus weerspiegelen.

“Doet alles in de naam des Heren Jezus” is een opdracht. Paulus benadrukt in verband met die opdracht echter niet het moeten, maar het *mogen*. Het is een geweldig voorrecht van christenen, dat hun hele optreden onder leiding van de Opgestane mag staan, aangezien de Vader hen als leden aan het verheerlijkte Hoofd heeft toegevoegd. Zijn wil is het goede, welgevallige en volkomene (Rom.12:2). De wijsheid van Christus is oneindig veel groter dan de onze. In Hem zijn alle schatten van wijsheid en kennis verborgen (Kol.2:3). Hij zal ons niet begeven of verlaten, maar ons leiden en bewaren op ons levenspad en ons in elke situatie tonen hoe we moeten handelen.

De vermaning van Paulus loopt dan ook uit op dankzegging. “God, de Vader, dankende door Hem!”. Het middelaarswerk van Christus is erop gericht om de schepping met God te verzoenen (Kol.1:20). Wanneer heidenen, die de Schepper vroeger niet kenden en de God van Israël vijandig gezind waren, de Vader beginnen te danken, dan heeft Christus met hen Zijn doel bereikt (Kol.1:21-22). In de kracht van de Messias mogen gelovigen uit de volken hun God en Vader “te allen tijde voor alles danken” (Efe.5:20).

In het vervolg van zijn brief legt Paulus uit, wat het zeggen wil, om van dag tot dag alles “in de naam van de Here Jezus” te verrichten.

Vrouwen en mannen

18. *Vrouwen, weest uw man onderdanig, gelijk het betaamt in de Here.*

In het gedeelte van de brief dat nu volgt (Kol.3:18-4:1) zal Paulus laten zien, wat het in de praktijk van het dagelijks leven zeggen wil, om de “leden te doden die op de aarde zijn”, de nieuwe mens aan te doen, en voortdurend in de naam van de Here Jezus te handelen.

De apostel richt zich daarbij steeds eerst tot een groep mensen, die onder het gezag van anderen staat en zich aan dat gezag behoort te onderwerpen. Vrouwen aan hun echtgenoten, kinderen aan hun ouders en slaven aan hun heren. Hoewel er in Christus geen sprake is van slaaf of vrije, van mannelijk of vrouwelijk, want allen zijn door één Geest tot één Lichaam gedoopt (1 Kor.12:13), zodoende in Christus één geworden (Gal.3:28, Kol.3:11) en hebben vrije toegang tot God in het gebed (Rom.10:12), wil dat niet zeggen dat iedereen gelijk is en dat alle gezagsverhoudingen door Christus zijn opgeheven. Buiten de gemeente blijven de bestaande gezagsverhoudingen tot aan de wederkomst van kracht. En ook binnen de gemeente zijn ze door God niet buiten werking gesteld. Wel brengt zijn Geest teweeg dat de betrokken groepen op een totaal andere manier met elkaar omgaan dan in de wereld gebruikelijk is.

Uitleggers verschillen van mening over de vraag, waarom Paulus telkens met de ondergeschikte partij begint. De meest waarschijnlijke uitleg stelt, dat de apostel dit doet omdat God zélf oog heeft voor de zwakken. Hij heeft het dwaze, het zwakke, het onaanzienlijke, het verachte en het nietige uitverkoren om wijzen, sterken, aanzienlijken, geachten en groten te beschamen (vgl. 1 Kor.1:26-29). Dikwijls maakt Hij juist van zwakken en onaanzienlijken gebruik om sterkeren en machtigen te behouden (vgl. 1 Pet.3:1-2).

Onderdanig-zijn heeft met minder-zijn of onmondig-zijn niets te maken. Het wil zeggen dat men ervoor kiest om de andere partij te eren en te hoogachten, niet onafhankelijk op te treden, en in geval van een blijvend meningsverschil de ander te laten beslissen. De Here Jezus was Zijn (pleeg)vader Jozef en moeder Maria onderdanig (Luk.2:51). Natuurlijk was Hij niet minder dan zij, en ook niet onmondig (vgl. Luk.2:49). Hij nam echter vrijwillig de positie van een kind in dat zijn ouders respecteert en zich aan hun beslissingen onderwerpt. Vrouw en man zijn volkomen gelijkwaardig. Maar een gelovige vrouw behoort

VROUWEN EN MANNEN

volgens de bijbel haar echtgenoot onderdanig te zijn (1 Kor.14:34, Efe.5:22,24; Kol.3:18, Tit.2:5, 1 Pet.3:1).

Die onderdanigheid is “betamelijk” in de Here, omdat de verhouding van man en vrouw binnen het huwelijk een afschaduwing behoort te zijn van de verhouding van Christus en Zijn gemeente (vgl. Efe.5:23-24). Ook heeft God de vrouw met het oog op de man geschapen, als een hulpe tegenover hem (Gen.2:18). Indien een vrouw zich niet als tegenstander maar als steunpilaar van haar man opstelt, dan vervult zij de functie waartoe de Here haar in Zijn wijsheid heeft bestemd (vgl. 1 Kor.11:9, 1 Tim.2:13).

19. Mannen, hebt uw vrouw lief en weest niet ruw tegen haar.

Paulus is in zijn vermaningen evenwichtig. Hij benadrukt, dat gezagsverhoudingen geëerbiedigd moeten worden en dat de ondergeschikte partij onderdanig behoort te zijn, maar richt het woord net zo goed tot de gezaghebbende partij om deze op zijn verantwoordelijkheid te wijzen. Bijbels gezag berust op liefde en wordt in liefde uitgeoefend.

Voor “liefhebben” gebruikt de apostel het woord *agapao*, d.w.z. op een onbaatzuchtige, niet eisende maar gévende, Goddelijke manier beminnen. Christelijke mannen behoren in alles wat ze doen of zeggen het welzijn van hun vrouwen op het oog te hebben – ook al zijn die vrouwen misschien niet altijd aardig tegen hen en in hun optreden onvolmaakt. In de brief aan de Efeziërs voegt Paulus aan zijn vermaning toe: “evenals ook Christus de gemeente heeft liefgehad en zichzelf voor haar heeft overgegeven, opdat hij haar zou heiligen... zo behoren ook de mannen hun eigen vrouw lief te hebben” (Efe.5:25-28). Hoger standaard voor de liefde is niet denkbaar. Indien de mannen in de gemeente zich door Gods genade inspannen om deze roeping te gehoorzamen, dan zal het voor hun vrouwen niet moeilijk zijn om zich aan hen te onderwerpen.

Voor “weest niet ruw tegen haar” staat in de grondtekst letterlijk: “wordt niet bitter tegen haar” (Gr. *pikrainoo*). Uit de opdrachten, die Paulus geeft, blijkt dat de verhouding van huwelijkspartners binnen een christelijk gezin niet per definitie gezond is. De vrouwen krijgen opdracht om hun (onvolmaakte, dikwijls falende, en zwakke) echtgenoten onderdanig te zijn. En de mannen krijgen opdracht om zich tegenover hun vrouwen niet hard en bitter op te stellen of zich te laten “gelden”, wanneer deze in gebreke blijven, maar voortdurend op een liefdevolle manier met hen om te gaan. Als zij beseffen, hoeveel

zachtmoedigheid en geduld Christus dagelijks ten opzichte van henzelf aan de dag legt, dan zullen zij er zich wel voor hoeden om in de omgang met hun vrouw bitter te worden.

Kinderen en ouders

20. Kinderen, gehoorzaamt uw ouders in alles, want dit is welbehagelijk in de Here.

De volgende groep mensen in de gemeente, tot wie de apostel zich richt, zijn de kinderen. Ook zij bevinden zich in een ondergeschikte positie; ze behoren hun ouders (vader en moeder) onderdanig te zijn. In Frygië sprak het niet vanzelf dat kinderen niet alleen hun vader, maar ook hun moeder dienden te gehoorzamen.

“Dit is welbehagelijk in de Here” betekent eigenlijk: dit ziet de Here graag, dit behaagt Hem. Het Oude Testament staat vol met geschiedenissen waaruit blijkt dat de Here het niet goed vindt wanneer kinderen hun ouders minachten of geringschatten. De eerste geschiedenis die dit aantoont is het verhaal van Cham die zijn vader Noach te schande maakte door aan zijn broers te vertellen dat hij hem naakt in de tent had zien liggen (Gen.9:20-22). Sem en Jafeth hadden daarentegen over de eer van hun vader gewaakt en hem met de mantel der liefde bedekt (Gen.9:23). Dit had tot gevolg, dat Cham bij monde van Noach door de Here werd vervloekt, terwijl Sem en Jafeth een bijzondere zegen ontvingen (Gen.9:24-27).

Bij zijn uitspraak, dat gehoorzaamheid de Here “welbehagelijk” is, heeft Paulus misschien ook gedacht aan de tien geboden. Op de berg Horeb is tegen Israël gezegd: “Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de HERE, uw God, u geven zal” (Exod.20:12). In zijn brief aan de Efeziërs knoopt Paulus bij dit gebod aan, door te schrijven: “Kinderen, weest uw ouders gehoorzaam, want dat is recht. Eer uw vader en uw moeder – dit is immers het eerste gebod met een belofte – opdat het u welga en gij lang leeft op aarde” (Efe.6:1-3).

Natuurlijk is het ook mogelijk dat Paulus zinspeelt op wat de Here Jezus over de verhouding van kinderen tot hun ouders heeft gezegd. De Here keerde zich tegen de Farizeeën, die met hun inzetten het gebod Gods buiten werking plachten te stellen. In een twistgesprek berispte Hij Zijn tegenstanders: “Het gebod Gods stelt gij

KINDEREN EN OUDERS

wel fraai buiten werking om úw overlevering in stand te houden. Want Mozes heeft gezegd: Eer uw vader en uw moeder, en: Wie vader of moeder vervloekt, zal de dood sterven. Maar gij zegt: Indien een mens tot zijn vader of moeder zegt: Het is korban, dat is, offergave, al wat gij van mij hadt kunnen trekken, dan laat gij hem niet toe ook nog maar iets voor zijn vader of moeder te doen. En zo maakt gij het woord Gods krachteloos door uw overlevering, die gij overgeleverd hebt. En dergelijke dingen doet gij vele" (Mar.7:8-13). Het eren van de ouders en het zorgen voor hen is volgens de Here dus een hoge plicht, belangrijker zelfs dan het eren van de tempel en het instandhouden van haar eredienst.

Ongehoorzaamheid aan de ouders wordt in het Nieuwe Testament dan ook beschouwd als een kenmerk van de volken, die van het leven Gods zijn vervreemd (vgl. Rom.1:30). Het is ook een eigenschap van de naamchristenen in de laatste dagen van de huidige boze eeuw (2 Tim.3:2).

Ook hier heeft "in alles gehoorzamen" weer niets met onmondigheid of kleinering te maken. Van kinderen wordt verlangd dat zij – net als de Here Jezus – hun ouders respecteren en zich in het geval van een blijvend meningsverschil aan hun beslissingen onderwerpen (vgl. Luk.2:41-52). De verhouding tussen kinderen en hun ouders behoort immers een afspiegeling te zijn van de verhouding tussen gelovigen en hun God.

21. Vaders, prikkel uw kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden.

Ook wanneer hij de kinderen toespreekt, blijft Paulus evenwichtig. Hij heeft niet alleen oog voor ongehoorzaamheid bij de kinderen, maar ook voor fouten bij de opvoeders, met name bij de vaders. Het is niet zo, dat ouders onfeilbaar zijn, zodat een ongezonde gezinssituatie ten allen tijde aan fouten van de kinderen kan worden toegeschreven.

Aan de vaders schrijft Paulus, dat zij hun kinderen niet moeten "prikkel". Het Griekse woord *erethizoo* kan aansporen, stimuleren, achter-de-vodden-zitten, of opporren betekenen. Uiteraard is zulk prikkelen niet altijd verkeerd. Toen de gelovigen uit Achaje geld waren gaan inzamelen voor hun broeders en zusters in Judea, had dit de meeste Macedoniërs "aangespoord" om zelf ook een duit in het zakje te doen (2 Kor.9:2).

In de Kolossenzenbrief heeft het woord *erethizoo* echter een ongunstige betekenis. Blijkbaar heeft Paulus het oog op overdreven strengheid en veeleisendheid aan de kant van de vaders: een

karaktereigenschap die teweegbrengt dat zij hun kinderen nooit prijzen, maar wel steeds vanwege hun fouten bekritisieren. Zo is de Here niet ! Wanneer *Hij* ons beoordeelt dan merkt Hij allereerst het goede op en prijst ons daarvoor. Pas in tweede instantie wijst Hij ons op onze fouten (zie b.v. de brieven aan de zeven gemeenten in Openb.2-3).

Wanneer vaders hun kinderen op zo'n verkeerde manier prikkelen, dan is het gevaar groot, dat zij "moedeloos" worden. "Hoe we ons ook inspannen, we doen het nooit goed" luidt hun conclusie. In plaats van blijmoedige gehoorzaamheid ontstaat er bij de kinderen slaafse vrees, onverschilligheid of faalangst. Ook dán is de gezinssituatie een karikatuur van de verhouding tussen gelovigen en hun hemelse Vader.

Slaven en heren

22. Slaven, gehoorzaamt uw heren naar het vlees in alles, niet als mensenbehagers om hen naar de ogen te zien, maar met eenvoud des harten in de vrees des Heren.

Slavernij was er in Gods oorspronkelijke goede schepping niet. Pas na de zondeval zijn mannen over de vrouwen gaan heersen (Gen.3:16) en pas na de zondvloed is de slavernij als instituut binnen de samenleving ontstaan (vgl. Gen.10:8-9, 12:16). Aangezien er in Christus geen sprake is van slaaf of vrije (Gal.3:28, Kol.3:11), was het te verwachten dat Paulus zich tegen de slavernij zou keren. Maar de apostel doet dit niet. Hij schrijft wel dat slaven en heren binnen de gemeente op een andere manier met elkaar moeten omgaan dan in de wereld gebruikelijk is. Hij zegt echter niet, dat christelijke heren hun slaven de vrijheid moeten geven. Wat Paulus schrijft, is juist vanwege dat feit nog steeds aktueel. Want hoewel wij het instituut van de slavernij niet meer kennen, zijn er nog steeds werkgevers en werknemers, arbeiders en directeuren. Wat Paulus destijds de slaven voorhield, is voor ondergeschikten nog steeds van belang.

Ook in het maatschappelijk verkeer behoren de gezagsverhoudingen door christenen geëerbiedigd te worden. Slaven behoren hun "heren naar het vlees" te gehoorzamen in alles, net zoals kinderen hun ouders en vrouwen hun mannen. Gezien het vervolg van de brief is de toevoeging "naar het vlees" bedoeld om het contrast aan te geven met de Ene, die slaven en vrijen beiden mogen dienen – de Here in de hemel (vgl. Kol.4:1, 1 Kor.8:6, Efe.4:5).

SLAVEN EN HEREN

Voor “om hen naar de ogen te zien” gebruikt de grondtekst één enkel zelfstandig naamwoord, *ophthalmoudoulia* (letterlijk: ogendienst). Slaven (en ondergeschikten in het algemeen) kunnen in de verleiding komen om alleen maar goed hun best te doen zolang de heer (of baas) naar hen kijkt. Ook is de verleiding groot, om het werk slechts “voor de vorm” te verrichten – als de baas de indruk heeft dat het is gedaan, dan is de knecht tevreden – al is de taak in werkelijkheid misschien helemaal niet goed uitgevoerd. Volgens Paulus mogen christelijke slaven (en werknemers) hun heren (of werkgevers) beslist niet op zo’n halfslachtige manier dienen. Ze behoren hun taak nauwgezet te verrichten – niet alleen zolang de heer thuis is, maar ook wanneer hij zich elders bevindt. Ze mogen hun werk niet slechts oppervlakkig doen, voor de uiterlijke schijn, maar ze moeten het naar hun beste vermogen doen, omdat ze in werkelijkheid niet hun baas, maar Christus dienen (vgl. vs.23).

Met zijn opmerking, dat slaven niet moeten gehoorzamen “als mensenbehagers” geeft Paulus te kennen, dat het diepste motief voor hun arbeid niet behoort te zijn: angst voor straf, of de wens om bij de heer in een goed blaadje te komen, maar het verlangen om Christus te behagen. Wie vanuit dát motief werkt, zal onder alle omstandigheden naar zijn beste vermogen handelen en een trouwe slaaf blijken te zijn. Toen Jozef naar Egypte was verkocht, diende hij niet Potifar maar God. Toen Potifars vrouw overspel wilde plegen, gaf hij haar dan ook ten antwoord: “Hoe zou ik dit grote kwaad doen en zondigen tegen God?” (Gen.39:9). Christelijke slaven (en werknemers) behoren zich als Jozef te gedragen en te beseffen dat Gods Zoon hen in dienst heeft genomen.

“Met eenvoud des harten” betekent letterlijk: met een onverdeeld hart (vgl. 2 Kor.11:3), zonder bijbedoelingen (vgl. Rom.12:8), zonder oneerlijkheid of dubbelzinnigheid. Niet met de bedoeling om een wit voetje bij de heer te halen en boven andere slaven voorgetrokken te worden, niet uit eigenbelang, en ook niet met wrok of tegenzin in het hart, maar zonder morren of bedenkingen, vanwege de taak zelf.

“In de vreze des Heren” is iets totaal anders dan: “uit angst voor jullie baas”. Christelijke knechten mogen hun taak vanuit respect en ontzag voor Christus verrichten.

23. Wat gij ook doet, verricht uw werk van harte, als voor de Here en niet voor mensen;

In vers 17 had Paulus al gezegd, dat christenen alles wat ze zeggen of doen in de naam van Jezus behoren te doen. Hier herhaalt hij dat beginsel, en past het nadrukkelijk ook op slaven toe. Naar alle

108

waarschijnlijkheid deed de apostel dit, omdat slaven weinig vrijheid van handelen genoten. Zij liepen van alle gemeentelieden het meest het gevaar, om de bevelen van hun meesters met tegenzin, wrok en onwil op te volgen. Daarom houdt Paulus hun nadrukkelijk voor dat, wat voor werk ze ook maar doen, ze het “van harte” moeten verrichten, “als voor de Here en niet voor mensen”. In de grondtekst staat voor “van harte” letterlijk: “vanuit je ziel”. Paulus’ vermaning doet denken aan het grote gebod, dat ons voorschrijft dat we God moeten dienen met heel onze ziel, met onverdeelde toewijding, met inspanning van al onze krachten.

Het is opvallend dat Paulus in de bijzin het woordje “niet” gebruikt. Slaven moeten werken als knechten van de Here en *niet* als knechten van mensen. Ze dienen geen *twee* heren, maar slechts één: de Here in de hemel. Paulus had dat ook aan de Korinthiërs geschreven: “Gij zijt gekocht en betaald. Weest geen slaven van mensen” (1 Kor.7:23). Het besef, een slaaf van Christus te zijn, maakt gelovige slaven onafhankelijk van iedere menselijke beoordeling (vgl. 1 Kor.4:3-5). Zelfs al zou de aardse heer met hun werk niet tevreden zijn, zelfs al is hij onbillijk en hard, dan nog mag een christen zich troosten met de gedachte dat zijn echte Heer het hart aanziet, zijn werk wél goedkeurt en hem er te Zijner tijd voor zal belonen (vgl. Efe.6:8).

Tenslotte is het opmerkelijk, dat slaven “wat ze ook doen” voor de Here mogen doen. Binnen de Griekse wereld werd er op handenarbeid neergekeken. Zulk werk werd alleen geschikt geacht voor slaven of voor vrouwen, een vrij man hield zich er niet mee bezig. Maar Paulus schrijft dat *alle* werk, tot de geringste slavenarbeid toe, voor Christus mag worden gedaan en door Hem zal worden beloond. Dat principe is ook vandaag nog van toepassing. Niet alleen leidinggevend, artsen, predikanten of zendelingen kunnen voor Christus werken. Ook schoonmakers, vuilnismannen en fabrieksarbeiders mogen de Here dienen.

24. gij weet toch, dat gij van de Here tot vergelding de erfenis zult ontvangen. Gij dient Christus als heer.

“Gij weet toch” slaat terug op Kol.1:12, waar Paulus had geschreven dat de Vader gelovigen heeft toebereid voor het “erfdeel der heiligen in het licht”. Daarbij is er geen onderscheid tussen slaven en heren – beiden zullen de erfenis ontvangen. Vanzelfsprekend moet hierbij worden gedacht aan “erfdeel in het Koninkrijk van Christus en van God” (Efe.5:5), waarin gelovigen met onsterfelijke opstandingslichamen zullen verkeren (vgl. Kol.3:3-4).

SLAVEN EN HEREN

De toezegging dat ze van de Here de erfenis zouden ontvangen, moet juist voor slaven bijzonder bemoedigend zijn geweest. Want volgens de wetten van de Griekse wereld was een slaaf geen rechtspersoon – hij kon niets erven of bezitten. Christelijke slaven hadden echter een nieuwe heer gekregen in de hemel. Slaven die tot *die* Heer geroepen zijn, worden vrijgelatenen van Hem (1 Kor.7:22). Hij behandelt hen zelfs als zonen en erfgenamen. Hij zal al het goede dat zij hebben gedaan, ruimschoots vergelden (Efe.6:8).

25. Want wie onrecht doet, zal zijn onrecht terugontvangen, en er is geen aanzien des persoons.

In vers 25 richt Paulus zich nog steeds tot de slaven. Wanneer een slaaf onrecht doet, zal deze zijn onrecht terugontvangen, want er is geen aanzien des persoons. Dat laatste wil ongetwijfeld zeggen, dat er bij Christus en bij God geen aanzien des persoons is. Aardse heren kunnen de ene slaaf boven de andere voortrekken of met twee maten meten, maar de Here in de hemel doet dat niet. In het voorafgaande vers had Paulus immers gezegd, dat gelovigen Christus mogen dienen. En in de Romeinenbrief had hij geschreven: “Verdrukking en benauwdheid (zal komen) over ieder levend mens [letterlijk: elke ziel van een mens] die het kwade werkt, eerst de Jood en ook de Griek... want er is geen aanzien des persoons bij God” (Rom.2:9-11). Tenslotte luidt de parallelle tekst in de Efezebrief: “Gij weet immers, dat hun en uw Heer in de hemelen is, en bij Hem is geen aanzien des persoons” (Efe.6:9).

Kwaad en onrecht beschouwt de hemelse Heer altijd als verkeerd, of het nu door Joden of door Grieken, door gelovigen of door ongelovigen wordt bedreven. Hij zal gelovige slaven, alleen vanwege het feit dat ze gelovig zijn, niet tegen de gevolgen van hun daden beschermen.

Volgens vele commentaren zullen slaven, die onrecht doen, hun onrecht bij de wederkomst terugontvangen. De schrijvers van deze commentaren vatten “onrecht terugontvangen” op als verlies van genadeloon, beschaamd staan voor Christus wanneer Hij verschijnt, een nederige positie en geen ereplaats innemen in Zijn koninkrijk.

Het ligt echter meer voor de hand om aan te nemen, dat Paulus aan het dagelijkse leven van de slaven heeft gedacht. In het Oude Testament vinden we tal van voorbeelden waaruit blijkt dat gelovigen net zo min als ongelovigen aan de gevolgen van hun daden kunnen ontsnappen. Toen koning David bijvoorbeeld overspel pleegde met Batseba en haar man Uria liet vermoorden, had dit tot gevolg dat Davids kind moest sterven en dat het zwaard (d.w.z. geweld en bloedvergieten) uit Davids

leven en uit het leven van zijn nakomelingen niet meer week. Aan de Romeinen heeft Paulus geschreven: “Als u het kwade doet, vrees dan; want [de overheid] draagt het zwaard niet tevergeefs; zij is Gods dienaars, een wreekster tot straf voor hem die het kwade bedrijft” (Rom.13:2,4). Wie onrecht doet, zal zijn onrecht in de meeste gevallen dus al in dit leven terugontvangen: hij zal tegen de lamp lopen en de consequenties van zijn handelwijze moeten dragen.

Een ondergeschikte en afhankelijke positie in de huidige maatschappij is voor een christen geen excuus om ontrouw te zijn of een vrijbrief om te zondigen.

1. *Heren, betracht jekens uw slaven recht en billijkheid; gij weet toch, dat ook gij een heer in de hemel hebt.*

Ook in zijn vermaning aan de slaven bewaart Paulus het juiste evenwicht. Hij richt zich niet alleen tot die personen, die zich in een afhankelijke en ondergeschikte positie bevonden, maar ook tot de heren, die in de toenmalige maatschappij een vrijwel onbeperkte macht over hun slaven konden uitoefenen.

De apostel keurt willekeur en tirannie van slaveneigenaars af. Christelijke heren behoren hun slaven te behandelen, zoals de Heer in de hemel hen behandelt. Ze moeten in gedachten houden, dat ook zij een heer hebben – de verheerlijkte Messias. Dan zullen ze rechtvaardig optreden en de billijkheid niet uit het oog verliezen. Een heer hoeft zijn slaaf niet te behandelen als een gelijke. Hij mag de slaaf bestraffen wanneer deze nalatig is. Van een slaaf mag worden verwacht, dat hij zijn heer naar zijn beste vermogen dient en diens bevelen gehoorzaamt. Op de heer rust echter een zware verantwoordelijkheid: *zijn* optreden moet het optreden van Christus weerspiegelen. Dat betekent, dat hij van zijn slaaf niet meer mag eisen dan die aankan, en dat *hij* de voorwaarden moet scheppen die de slaaf in staat stellen om hem te dienen. Zo handelt de Here in de hemel immers ook! In de verhouding tussen gelovige heren en hun slaven (of gelovige werkgevers en hun werknemers) mag er van willekeur en uitbuiting geen sprake zijn.

In zijn brief aan de Efeziërs voegt Paulus aan zijn vermaning nog toe, dat heren “het dreigen moeten nalaten” (Efe.6:9). Ook daaruit blijkt, dat het optreden van gelovige heren Christus moet weerspiegelen. De Here in de hemel spoort Zijn aardse knechten niet tot ijver aan door hen met vreselijke straffen te bedreigen. Integendeel, het is Zijn *liefde* die hen dringt (2 Kor.5:14). Zelfs mensen die openlijk tegen God in opstand zijn,

worden niet met straf bedreigd om hen tot inkeer te brengen. Het is Gods *goedertierenheid*, die mensen tot bekering leidt (Rom.3:4).

Wanneer een gelovige heer zó met zijn slaven omgaat – rechtvaardig, billijkheid betrachtend en zonder te dreigen – dan zal hij (als een trouwe slaaf) van de Here het goede dat hij heeft gedaan terugontvangen (Efe.6:8). Een vrij man die [door het evangelie] is geroepen, is een slaaf van God en van Christus geworden (1 Kor.7:22, 1 Pet.2:16).

Voorbede en waakzaamheid

2. *Volhardt in het gebed, weest daarbij waakzaam en dankt,*

Terwijl Paulus zich in de vorige verzen tot bepaalde groepen binnen de gemeente richtte, spreekt hij vanaf vers 2 weer de hele gemeente toe. De apostel roept op tot gebed. De voorbede mag zich met name richten op het getuigenis van gemeenteleden tegenover buitenstaanders. Dat getuigenis is de rode draad die de verzen 2 tot en met 6 verbindt.

Vers 2 is door het Nederlands Bijbelgenootschap niet helemaal letterlijk weergegeven. In de grondtekst staat: “Volhardt in het gebed, waakt daarin in dankzegging”. De waakzaamheid die Paulus aanbeveelt staat niet los van het bidden, maar houdt daarmee rechtstreeks verband. “Daarin” slaat immers terug op het gebed.

In bijbelcommentaren worden van Kol.4:2 uiteenlopende verklaringen gegeven. De minst waarschijnlijke uitleg zegt, dat christenen bij het bidden niet slaperig mogen worden of met hun gedachten van het onderwerp mogen afdwalen. Het is niet erg waarschijnlijk dat de apostel dit bedoelde te zeggen. Want de gedachten van ieder zwak en vermoeid mens dwalen dikwijls af. Een andere verklaring zegt, dat christenen een open oog voor gebedsonderwerpen behoren te hebben – ze moeten de situatie van de gemeente en van hun omgeving nauwlettend in de gaten houden zodat ze doelgericht voor allerlei noden kunnen bidden. Deze opvatting ligt meer voor de hand. In het voorafgaande had Paulus immers gezegd, dat zowel slaven als heren een Heer in de hemel hebben en alles in Zijn naam mogen doen. De meest aannemelijke verklaring gaat ervan uit, dat het aanhoudend bidden *zelf* de waakzaamheid is waartoe Paulus oproept. We zouden de woorden van de apostel dan als volgt kunnen parafraseren: “Volhardt in het gebed, weest *op die manier*

waakzaam". Wie nalaat om te bidden of wie niet langer regelmatig bidt, is in geestelijk opzicht in slaap gevallen.

De waakzaamheid waarover de apostel spreekt houdt met name verband met dankzegging. Zijn zin loopt immers op dat woord uit: "Waakt daarin, in dankzegging"! Christenen lopen misschien het gevaar om niet langer regelmatig te bidden. Maar voor grote persoonlijke nood, een nood in de familiekring of binnen de eigen gemeente zal elke christen de Here blijven aanroepen. Alle gemeenteleden lopen echter het gevaar om te vergeten wie God is, wat Zijn plannen en bedoelingen met de schepping zijn, wat Hij door Christus in de toekomst zal bewerken en wat Hij in het heden al heeft geschonken. Wie waakzaam is, heeft een open oog voor de Here, voor het geheimenis van het evangelie en voor de verhoring van vroegere gebeden. Zo iemand zal niet verzuimen om te danken voor wat God heeft beloofd en voor alles waarin Hij reeds heeft voorzien. Paulus' eigen gebeden (vgl. Kol.1:3-5 en Kol.1:9-15) mogen ons in dit opzicht ten voorbeeld strekken.

3. *En bidt tevens voor ons, dat God een deur voor ons woord opene, om te spreken van het geheimenis van Christus, ter wille waarvan ik ook gevangen zit.*

"Bidt daarbij ook voor ons" schreef Paulus. Naast alle gebeden betreffende hun eigen situatie die de Kolossenzen tot God richtten, moesten ze ook voorbede voor Paulus en diens medewerkers doen. De apostel gebruikte de meervoudsvorm ("ons") omdat hij zijn brief samen met Timotheüs had geschreven (vgl. Kol.1:1). Uit de groeten die aan het eind van de brief volgen, blijkt dat er nog andere christenen waren die Paulus bijstonden: Aristarchus, Marcus, Justus, Epafra, Lukas en Demas (Kol.4:10-14). Omdat deze personen zich allemaal met evangelieprediking bezighielden, hadden ze voorbede nodig.

De gemeente moest aan God vragen, of Hij "een deur voor het woord wilde openen". Ze hoefden niet te vragen of de apostel mocht worden vrijgelaten (al hoopte Paulus gezien Filemon:22 wel dat dit zou gebeuren), maar ze konden vragen of God hem en zijn medewerkers ruimschoots gelegenheid wilde bieden om tegenover buitenstaanders van Christus te getuigen. In andere brieven spreekt Paulus over een "grote en krachtige deur" te Efeze (1 Kor.16:9) en over een "deur in de Heer" die voor het evangelie in Troas was geopend (2 Kor.2:12). In de brief aan de Thessalonicenzen gebruikt hij in plaats van het woord "deur" het woord "ingang" (Gr. *eisodos*; 1 Thess.1:9, 2:1). Hoewel Paulus te Filippi veel had moeten lijden, waar hij was gezeseld en gevangen

VOORBEDE EN WAAKZAAMHEID

gezet, had hij toch vrijmoedigheid gekregen om in Thessalonika over het evangelie te spreken. De Here had hem daar "ingang" verschaft, en die ingang was niet tevergeefs geweest, want de Thessalonicenzen hadden zich van de afgoden tot de levende God bekeerd, om Hem te dienen en zijn Zoon uit de hemelen te verwachten (1 Thess.1:9-10). Een soortgelijke "ingang" wilde Paulus ook in de plaats van zijn gevangenschap hebben. Als het voor de evangelieprediking voordelig was om gevangen te blijven dan was hij van harte bereid om dit juk te dragen (vgl. Hand.20:22-24; 21:13; 28:30-31). Als het voor de evangelieverkondiging echter beter was om in vrijheid te worden gesteld, dan hoopte hij dat hem de vrijheid zou worden hergeven (vgl. Filemon:22).

De apostel der volken predikte "het geheimenis van Christus". Dit onderwerp komt ook op andere plaatsen in het Nieuwe Testament ter sprake (zie b.v. Kol.1:26, 1:27, 2:2; Efe.1:9, 3:3, 3:5, 3:9; Rom.16:25-26). Bedoeld is een aan Paulus geopenbaarde waarheid betreffende Christus (Efe.3:3), die in voorgaande eeuwen en geslachten door God verborgen was gehouden (Efe.1:9, 3:5, 3:9; Kol.1:26, Rom.16:25) en derhalve ook niet in het Oude Testament is na te speuren (Efe.3:8). In Kol.1:9-29 geeft Paulus een goede samenvatting van het geheimenis. Te denken valt o.a. aan:

- de volkomen verzoening die de Vader door Christus wil bewerken (Kol.1:20), Zijn voornemen om tijdens het rentmeesterschap van de volheid der tijden alles onder één Hoofd samen te vatten (Efe.1:9);
- de vorming van één Gemeente: het éne lichaam, waartoe individuele Joden en heidenen behoren die God reeds vóór de grondlegging der wereld in Christus heeft uitverkoren. Binnen het Lichaam van Christus genieten gelovige Joden en gelovigen uit de volken volkomen gelijke voorrechten (Efe.1:4, 2:11-22);
- het feit dat de verheerlijkte Messias in gelovigen uit de volken wil wonen en door hen wil werken (Kol.1:27), zonder dat deze gelovigen proselieten worden of het juk van de wet van Mozes op zich nemen (Kol.2:8-23, Rom.3:21-4:12, Gal.4:8-11).

In de oudtestamentische profetie was over zulke dingen niet gesproken.

Omdat hij zo'n volslagen nieuwe boodschap predikte was Paulus gevangengezet (vgl. Hand. 21:28, 21:36, 22:22, 24:5-6). Indien hij stad en land had afgereisd om proselieten voor het Jodendom te werven, dan zouden de leiders in Jeruzalem geen hekel aan hem hebben gehad.

Maar het evangelie van Gods genade, de boodschap dat God de mens rechtvaardigt die *niet* werkt, maar zijn geloof vestigt op Hem die de goddeloze rechtvaardigt (Rom.4:5) – zodat heidenen behouden kunnen worden *buiten de wet om* - was in de ogen van de Joodse leiders een gruwel. Wie zoiets predikte behoorde volgens hen niet te blijven leven.

Het is veelbetekenend, dat zelfs Paulus, de apostel die door Gods genade het fundament van de Gemeente mocht leggen (1 Kor.3:10) om voorbede vroeg en zich van het gebed van medechristenen afhankelijk wist (vgl. Kol.4:4). Als zelfs een reus als Paulus voorbede nodig had, hoeveel te meer dan dwergen zoals wij! Voor routine, vanzelfsprekendheid of eigengereidheid is er in de woordverkondiging geen plaats. Wanneer predikers de mensen naar de mond praten kunnen zulke houdingen ontstaan. Wie daarentegen namens God spreekt, zal zich volkomen van Hem afhankelijk weten.

4. *Dan zal ik het zó in het licht stellen, als ik het behoort te spreken.*

De bedoeling van Paulus' woorden blijkt wanneer we vers 4 met de verzen 5 en 6 vergelijken. Het geheimenis van Christus kan op de goede, maar ook op een verkeerde manier verkondigd worden. Het is van groot belang, dat een evangelieprediker met de situatie van zijn hoorders rekening houdt. Ook al is de boodschap die hij brengt misschien waar, hij schiet zijn doel voorbij wanneer de mensen hem niet kunnen begrijpen, met allerlei brandende vragen blijven zitten, of door misverstanden belemmerd worden om Gods woord ter harte te nemen.

Paulus streefde er naar om "ieder het juiste antwoord te geven"; hij was "voor Joden een Jood, en voor Grieken een Griek" (1 Kor.9:20-21). Hij benaderde de Joodse gemeente in een synagoge totaal anders dan de Griekse filosofen op de Aréopagus. Om zich in de geestelijke situatie en in de behoeften van de hoorders te kunnen verplaatsen, is Goddelijke wijsheid nodig. Zonder voorbede kon zelfs de apostel Paulus in dit opzicht zijn taak niet goed vervullen. Alleen met Gods hulp kon hij het geheimenis van Christus zó uiteenzetten, als hij behoorde te spreken. Voor "in het licht stellen" gebruikt de grondtekst het werkwoord *phaneroun*, d.w.z. openbaren, verheldereren, aan de mensen duidelijk maken.

5. *Gedraagt u als wijzen ten opzichte van hen die buiten staan, maakt u de gelegenheid ten nutte.*

VOORBEDE EN WAAKZAAMHEID

Vers 5 is door het Nederlands Bijbelgenootschap niet helemaal letterlijk weergegeven. In de grondtekst staat: "Wandelt in wijsheid tegenover hen die buiten zijn". Paulus gebruikt deze uitdrukking in zijn brieven vaker. Kandidaat-oudsten behoorden "een goed getuigenis te hebben van hen die buiten zijn" (1 Tim.3:7), d.w.z. ook hun niet-gelovige burens, collega's, klanten, heren of slaven moesten gunstig over hen oordelen. Oudsten of de gemeente als geheel konden alleen tucht uitoefenen over "hen die binnen zijn", d.w.z. over christenen, niet over "hen die buiten zijn". Buitenstaanders zou *God* oordelen (1 Kor.5:12-13). Christenen moesten er een eer in stellen om met hun eigen handen te werken, zodat ze "betamelijk konden wandelen tegenover hen die buiten zijn" en van niemand iets nodig hadden (1 Thess.4:12). Uit deze teksten blijkt, dat de buitenstaanders (*hoi exoo*) mensen zijn die (nog) niet tot de gemeente behoren.

Waarvoor Paulus zich inspande en voorbede vroeg, daartoe spoorde hij ook de gemeente als geheel aan (vgl. ook Efe.5:15-17). Christenen behoren in wijsheid met hun ongelovige vrienden en kennissen om te gaan. Gezien de inhoud van de verzen 5 en 6 (en gelet op Efe.5:17) betekent dit niet alleen, dat ze behoren te weten *wanneer* God van hun vraagt om van Christus te getuigen, maar ook dat ze moeten aanvoelen *hoe* ze op zo'n beslissend moment moeten optreden en het evangelie ter sprake moeten brengen.

De "gelegenheid" die christenen zich "te nutte" moeten maken, is gezien vers 3 een door God geboden gelegenheid: een door Hem geopende "deur". Gemeenteleden behoren voortdurend op te letten of er zich zo'n gelegenheid voordoet, en geen gelegenheid voorbij te laten gaan om buitenstaanders voor Christus te winnen. De grondtekst zegt letterlijk dat we elke gelegenheid moeten "uitkopen", d.w.z. dat we die ten volle behoren te benutten. Het winnen van anderen behoeft overigens niet altijd met woorden plaats te vinden. Buitenstaanders zullen eerder vanwege "goede werken" dan vanwege ons gepraat nieuwsgierig worden en interesse krijgen voor het evangelie (vgl. 1 Pet.2:12, 3:1-2).

6. *Uw spreken zij te allen tijde aangenaam, niet zouteloos; gij moet weten, hoe gij aan ieder het juiste antwoord moet geven.*

Over de betekenis van vers 6 lopen de opvattingen van verklaarders uiteen. De grondtekst zegt letterlijk: "Uw woord zij altijd in genade". Dat zou kunnen betekenen, dat het spreken van een christen altijd vriendelijk, aantrekkelijk en aangenaam behoort te zijn (en nooit of te

nimmer ruw, onvriendelijk, bitter of hardvochtig mag wezen). Het zou echter ook kunnen betekenen dat wanneer een christen met een niet-christen over Christus praat, hij dit altijd door Gods genade moet doen, vanuit wijsheid die God in Zijn onverdiende goedheid voor deze bijzondere gelegenheid heeft geschonken. In de eerste uitleg wordt het Griekse woord *charis* als "lieflijkheid" opgevat, terwijl de tweede uitleg het opvat in de zin van "genade". Beide opvattingen zijn mogelijk, maar de tweede uitleg past het best in het tekstverband. De Here Jezus sprak zelf altijd "in genade". De mensen in de synagoge van Nazareth verwonderden zich over "de woorden van genade die uit zijn mond kwamen" (Luk.4:22). Ze waren niet alleen verbaasd over het feit dat Hij een mooi taalgebruik had en de dingen helder wist te zeggen, maar vooral over het Goddelijk gezag waarmee Hij de profetieën van het Oude Testament wist te interpreteren en te duiden.

Het tweede gedeelte van vers 6 is door het Nederlands Bijbelgenootschap niet letterlijk weergegeven. De grondtekst bevat namelijk geen ontkenning. Voor "niet zouteloos" staat er in werkelijkheid "met zout bereid". In spreektaal zou deze uitdrukking op geestigheid, gevatheid, spitsvondigheid, duidelijkheid of kernachtigheid kunnen duiden. Maar Paulus zal veeleer aan de offers in de tempel hebben gedacht, die met zout werden bereid (Exod.30:35, Lev.2:13, Ezech.43:24) of aan de bederfwerende en smaakgevende werking van zout, nadat dit aan voedsel is toegevoegd (Job 6:6, Mat.5:13).

Als christenen een opening krijgen om met niet-christenen over Christus te spreken, dan behoort wat zij zeggen bij de situatie van hun hoorders aan te sluiten zodat die erdoor worden getroffen. Slap of onbetekenend mag hun taal beslist niet zijn.

Volgens sommige uitleggers zouden de toevoegingen "in genade" en "met zout besprengd" de polen aangeven, waartussen de conversatie van christenen met niet-christenen zich behoort te bewegen. Aan de ene kant moet het christelijk spreken "genadevol" zijn. Een christen behoort onder alle omstandigheden te blijven beseffen dat hijzelf alleen maar door Gods onverdiende goedheid is behouden, en dat God zich ook over zijn ongelovige gesprekspartner(s) wil ontfermen. Aan de andere kant mag een christen niet afdoen aan de ernst van de zonde, de klemmende oproep tot bekering en de dreiging van het komende oordeel. "De heiligheid van God mag niet worden weggestreept tegen Zijn genade... de juiste mengverhouding tussen genade en zout moet er zijn" [G.H.Kramer].

Mijns inziens is het echter weinig waarschijnlijk, dat Paulus dit bedoelde te zeggen. In de grondtekst staat niet: "in genade, *maar ook* met

zout besprengd". Er staat: "in genade, met zout besprengd". De meest voor de hand liggende verklaring gaat ervan uit, dat de woorden van iemand die spreekt in genade [d.w.z. met wijsheid, die hem van boven geschonken is] met zout zijn besprengd [d.w.z. to-the-point, gericht op de geestelijke toestand van de hoorders, zullen zijn]. Hij zal het evangelie "zó in het licht stellen, als hij behoort te spreken" en precies "weten, hoe hij aan ieder het juiste antwoord moet geven" (vgl. vers 4 met vers 6).

De bezorgers van de brief

7. *Van al mijn omstandigheden zal Tychicus, mijn geliefde broeder en getrouwe dienaar en mededienstknecht in de Here, u op de hoogte brengen.*

Tychicus was afkomstig uit de Romeinse provincie Asia, d.w.z. het westen van het huidige Turkije, het gebied waarin de stad Kolosse lag (Hand.20:4). Blijkbaar had Paulus een hoge dunk van zijn betrouwbaarheid, want bij meerdere gelegenheden zond hij hem als bode uit (Efe.6:21, 2 Tim.4:12, Kol.4:7, Tit.3:12). Tychicus had ook in de plaats van Paulus' gevangenschap nog met de apostel samengewerkt, zodat hij van alle omstandigheden van Christus' "gezant in ketenen" (Efe.6:20) op de hoogte was en mondelinge vragen van de Kolossenzen kon beantwoorden (vgl. Efe.6:21). Paulus had er het volste vertrouwen in dat Tychicus een goed beeld van de situatie zou schetsen. Een beeld waarin niet alleen de ontberingen van de gevangenschap, maar ook de wonderen van Gods genade zouden worden getekend, zodat de harten van de Kolossenzen " vertroost" zouden worden (vgl. vers 8 en Fil.1:12-14).

Paulus laat zich over Tychicus buitengewoon lovend uit: hij noemt hem "mijn geliefde broeder en getrouwe dienaar en mededienstknecht in de Here". "Geliefde broeder" wil zeggen: iemand die net als ikzelf door God als Zijn kind is aangenomen. "Getrouwe dienaar" wil zeggen: iemand die mij heeft vergezeld op mijn zendingsreizen en die in moeilijke en gevaarlijke situaties altijd betrouwbaar is gebleken. "Mededienstknecht in de Here" wil zeggen: iemand die zich net als Epafraas en ik (Kol.1:7) met de verkondiging van het geheimenis van Christus in de volkerenwereld bezighoudt (vgl. Kol.4:3).

De lof die Paulus uitsprak was hartelijk gemeend. Wat klinken zijn woorden warm in vergelijking tot de kille en vormelijke manier waarop kerkelijke functionarissen elkaar aanspreken!

8. *Ik heb hem juist daarom tot u gezonden, dat gij zoudt vernemen, hoe het met ons staat en dat hij uw hart vertrooste,*

Uit het begin van vers 8 kan niet worden geconcludeerd dat Paulus Tychicus al een poosje geleden naar Kolosse had gestuurd, en pas daarna het besluit had genomen om aan de Kolossenzen een brief te gaan schrijven. "Ik heb hem gezonden" is een *aoristus epistolarius*, d.w.z. dat het zenden van Tychicus en het zenden van de brief gelijktijdig hadden plaatsgevonden. Tychicus had de brief van Paulus op zijn reis meegenomen, Onésimus en hij (vs.9) waren de boodschappers die de Kolossenzen van al Paulus' omstandigheden op de hoogte moest brengen. "Het Nederlands zou schrijven 'daarom zend ik' – omdat het zich stelt op het standpunt van de schrijver; het Grieks stelt zich evenwel op het standpunt van de lezer" [G.H.Kramer]. In later tijden heeft men dus als voetnoot aan Kol.4:18 toegevoegd: "Aan de Kolossenzen, geschreven vanuit Rome en gezonden door Tychicus en Onésimus".

De gemeente van Kolosse was bedroefd over de gevangenschap van Paulus, en in zorg over de voortgang van het evangelisatiewerk. Maar wanneer Tychicus bij hen kwam en hun vertelde over de vrijmoedigheid van de apostel, de openingen die hij binnen het praetorium gekregen had om over Christus te spreken en het vermogen van de Here om zelfs het kwaad van een gevangenschap ten goede te doen meewerken, dan zouden ze vertroost worden en vertrouwen krijgen om het woord van God zonder vrees te verkondigen (vgl. Fil.1:12-13).

9. *Samen met Onésimus, mijn getrouwe en geliefde broeder, die een der uwen is. Zij zullen u van alle omstandigheden hier op de hoogte brengen.*

Naast Tychicus had Paulus ook Onésimus gestuurd, "een der uwen" aangezien hij uit Kolosse afkomstig was. Uit de brief aan Filémon blijkt, dat Onésimus als slaaf behoorde tot het gezin van een christen in wiens huis ook samenkomsten werden gehouden (Filemon:2). Onésimus was echter van zijn heer weggevloden. God had zijn omzwervingen zó geleid, dat hij met Paulus in contact kwam, en door het getuigenis van de apostel in diens gevangenschap was hij tot geloof gekomen. Nu

stuurde Paulus de slaaf naar zijn meester terug, met het verzoek om hem niet te straffen maar hem als een geliefde broeder te ontvangen (vgl. Filemon:8-21). Paulus was zelfs bereid om persoonlijk alle onkosten te vergoeden, die Onésimus zijn meester Filémon had bezorgd (Filemon:18-20).

Onésimus was een levend bewijs van de kracht van het evangelie. Zelfs in gevangenschap kan een gelovige dankzij Gods genade nog met vrucht werkzaam zijn. Ook door *zijn* komst zou de gemeente van Kolosse worden vertroost. Een man die in ongelof was weggevlucht keerde terug als broeder ! En hij was nota bene tot geloof gekomen omdat *Paulus* met hem gesproken, Paulus over wie ze zo in zorg waren geweest!

Onésimus was nog maar kort christen en lang niet zo goed met het zendingswerk vertrouwd als Tychicus. Toch zou hij over de situatie van Gods "gezant in ketenen" boeiende dingen kunnen vertellen. Want hij was in geestelijk opzicht een "kind" van de apostel, dat deze "tijdens zijn gevangenschap had verwekt" (Filémon:10).

Groeten

10. *Aristárchus, mijn medegevangene, laat u groeten, en Márcus, de neef van Bárnabas – over hem hebt gij opdracht gekregen; ontvang hem, indien hij bij u mocht komen –*

Aristarchus was, zo blijkt in Hand.19:29 en in Kol.4:11, een Jood die in Macedonië was geboren en die Paulus dikwijls had vergezeld. Hij was een ingezetene van de stad Thessalonika (Hand.20:4, 27:2) en was zelfs met Paulus meegereisd toen deze vanuit Caesarea op transport naar Rome werd gesteld (Hand.27:2). In Efeze was hij eens bijna gelyncht door een woedende volksmenigte (Hand.19:29) en voor de kust van het eiland Malta had hij met de apostel schipbreuk geleden (Hand.27). Aristarchus was dus een man die in vele gevaarlijke situaties had verkeerd en die – net als Tychicus – onder alle omstandigheden betrouwbaar was gebleken. Op het moment dat Paulus zijn brief schreef deelde Aristarchus zijn gevangenschap.

Behalve van Aristarchus kregen de Kolossen ook de groeten van Johannes Marcus, de schrijver van het tweede evangelie, die wordt aangeduid als "de neef van Barnabas". We zouden daaruit kunnen concluderen dat de – uit Cyprus afkomstige – Jood Barnabas in Klein-

Azië een bekender persoon was dan zijn neef (vgl. Hand.4:36). De moeder van Marcus heette Maria, en was wellicht een zuster van Barnabas (Hand.12:12). Dat Barnabas en Marcus familie van elkaar waren, wordt alleen in deze bijbeltekst vermeld. Het zou kunnen verklaren waarom Barnabas er aan het begin van Paulus' tweede zendingsreis zózeer op was gebrand om Marcus mee te nemen, dat het tot een (tijdelijke) ruzie tussen hem en Paulus kwam (Hand.15:37-39). Hoewel de apostel destijds een negatief beeld van Marcus had vanwege het feit dat deze halverwege de eerste reis had afgehaakt en naar Jeruzalem was teruggekeerd (Hand.12:25, 13:13), heeft Paulus dat beeld later herzien. Want in vers 12 noemt hij Marcus "een medewerker voor het Koninkrijk Gods" en een broeder uit het Jodendom die hem in zijn gevangenschap "tot troost was geweest". Later schreef Paulus aan Timotheüs, dat Marcus "hem van veel nut was voor de dienst" (2 Tim.4:11). Ook Petrus had een hoge dunk van Marcus; in zijn eerste brief die hij vanuit Babylon schreef duidt hij Marcus aan als "zijn zoon" (1 Pet.5:13). Volgens de traditie was Petrus echter niet de letterlijke vader van Marcus, maar diens geestelijke vader – net zoals Paulus dat was van Timotheüs.

Kennelijk was Marcus van plan om in de toekomst naar Klein-Azië te reizen en tijdens die reis ook Kolosse aan te doen. Paulus geeft de gemeente opdracht om hem hartelijk te ontvangen, wanneer hij in de stad mocht komen. Blijkbaar had hij de gemeente ook bij een eerdere gelegenheid daartoe al aangespoord, wellicht bij monde van Epafras. Hoewel Marcus eens onstabiel was geweest, had hij zich ontwikkeld tot een gewaardeerd medewerker van Paulus. Daarom moest de gemeente hem huisvesten en hem op zijn weg verder helpen wanneer hij in Kolosse zou verschijnen.

11. En Jezus, genaamd Justus, de enigen uit de besnedenen, die mijn medewerkers zijn voor het Koninkrijk Gods, en die mij dan ook tot troost zijn geweest.

Jezus is de Griekse variant van de Hebreeuwse naam Jozua, en betekent "Jahweh redt". De persoon waarvan Paulus de groeten overbracht droeg de bijnaam Justus, wat "de rechtvaardige" betekent. Uit Kol.4:11 blijkt, dat deze Justus een Jood was – hij was immers besneden. Het kan daarom niet dezelfde persoon zijn geweest als Titius Justus die in Hand.18:7 wordt vermeld, want de laatste was geen Jood, maar een "vereerder van God", d.w.z. een proseliet. In de rest van de bijbel wordt over Jezus genaamd Justus verder niets meegedeeld.

Over Aristarchus, Lucas en Justus merkt Paulus op, dat zij als “enigen uit de besnedenen” zijn medewerkers waren voor het koninkrijk Gods. Op het moment dat Paulus aan de Kolossenzen schreef, had hij slechts drie Joodse medewerkers. Alle anderen die hem in het zendingswerk bijstonden (en waarvan sommigen in de volgende verzen worden genoemd) waren gelovigen uit de volken. Voor Paulus was het “een grote droefheid en een onophoudelijke smart” (Rom.9:1-5) dat slechts weinigen uit Israël tot geloof in de Messias waren gekomen en dat een nog veel kleinere groep van gelovige Israëlieten zich inspande om niet-Joden tot het Lichaam van Christus te roepen. De weinige trouwe medewerkers die tot zijn eigen volk behoorden waren hem dan ook tot troost. Zij vormden het levende bewijs dat de Here in de toekomst met heel Israël tot Zijn doel zou komen. Gods genadegaven en roeping zijn immers onberouwelijk (Rom.11:29, vgl. Rom.11:1).

Over het “koninkrijk Gods” had de apostel eerder gesproken in Kol. 1:13. Gelovigen zijn door de Vader “vanuit de macht der duisternis overgezet in het koninkrijk van de Zoon van Zijn liefde”. Paulus en zijn medewerkers streefden ernaar om zich voor dat doel als werktuigen van de Here te laten gebruiken – om monden en handen van Hem te zijn – zodat velen uit de duisternis van het heidendom zouden worden bevrijd en onder het goede bestuur van de God van Israël zouden komen te staan.

12. Epafraas laat u groeten, die een der uwen is, een dienstknecht van Christus Jezus, altijd in zijn gebeden voor u worstelende, dat gij moogt staan, volmaakt en verzekerd bij alles wat God wil.

De volgende persoon die groeten aan de gemeente liet overbrengen was Epafraas. Epafraas was net als Onésimus “een der uwen”, d.w.z. een ingezetene van de stad Kolosse. Uit wat Paulus in Kol.1:7 over hem schrijft, blijkt dat de gemeente van Kolosse waarschijnlijk dankzij het onderwijs van Epafraas was ontstaan. Het is dus niet voor niets, dat deze gelovige uit de volken wordt aangeduid als een “dienstknecht van Christus Jezus” (Kol.4:12) en een “geliefde mede-dienstknecht” van de apostel zelf (Kol.1:7). Aan het begin van de brief wordt Epafraas “een *getrouw* dienaar van Christus” genoemd – iemand die het goede nieuws van God voor de volkerenwereld nauwgezet en accuraat had doorgegeven en die in allerlei moeilijke omstandigheden betrouwbaar was gebleken.

Een belangrijke reden om Epafraas trouw te noemen wordt in vers 12 vermeld. Hij was trouw in de voorbede. En hij bad voor dezelfde

dingen als Paulus zelf: dat de gemeente “vervuld mocht zijn met de kennis van Gods wil, in alle wijsheid en geestelijk inzicht”, ten einde op de juiste manier te kunnen leven (vgl. Kol.1:9-14). Epafras verlangde ernaar, dat de gemeente haar standvastigheid niet zou ontlenen aan een strakke organisatie, aan inzetten of rituelen (zelfs al waren die van het volk Israël overgenomen), maar aan de geopenbaarde wil van God voor gelovigen uit de volken: dat ze zich als leden van het Ene Lichaam aan het Hoofd zouden vastklampen (vgl. Kol.2:6-3:4). Epafras bad, of de gemeente van Kolosse “volmaakt en ten volle verzekerd mocht zijn in de hele wil van God” [Telos-vertaling], m.a.w. hij vroeg of ze Gods geopenbaarde wil volledig mocht leren kennen en daarvan volkomen overtuigd mocht zijn. De gemeente zou dan staande worden gehouden in plaats van zichzelf in stand te houden. Het slot van het vers kan namelijk ook als volgt worden vertaald: “opdat gij staande wordt gehouden, volmaakt en ten volle zeker in al de wil van God” [P.Biesterfeld].

Het is opmerkelijk, dat Paulus over Epafras opmerkt, dat deze voortdurend “worstelde” in zijn gebeden. Het is niet zo, dat iemand die bidt zich er gemakkelijk van afmaakt. Bidden is geen gemakkelijk werk. Op de juiste *manier* bidden is misschien zelfs wel het moeilijkste werk dat er bestaat. Sluwe tegenstanders zijn erop uit om christenen van het bidden af te houden, om hen “zelfredzaam” en autonoom in plaats van afhankelijk te doen zijn. Een getrouwe dienstknecht van Christus Jezus beseft echter dat christenen zonder de Here niets kunnen doen en zal zich tot het uiterste inspannen om trouw te zijn in de voorbede.

13. *Want ik kan van hem getuigen, dat hij zich veel moeite heeft gegeven voor u en voor hen, die te Laodicéa en Hiërâpolis zijn.*

Wellicht had Paulus Epafras bij een eerdere gelegenheid al eens ontmoet en was hij op de hoogte van de inspanningen die deze zich had getroost om in zijn woonplaats Kolosse en in de naburige steden Laodicéa en Hiërâpolis een gemeente te doen ontstaan. Waarschijnlijk had Epafras Paulus nu ook verteld over de gevaren die de prille gemeenten bedreigden en de apostel om raad gevraagd, waarop Paulus het initiatief had genomen om de gemeenten een brief te schrijven. In ieder geval kon Paulus van Epafras getuigen, dat hij een oprechte zorg voor de christenen in de Lycusvallei bezat – een zorg die zich niet alleen uitte in voorbede maar ook in allerlei werk dat Epafras ten behoeve van de gemeenten had gedaan.

14. De geliefde geneesheer Lucas en ook Demas laten u groeten.

Ook van “de geliefde geneesheer”, de latere evangelist Lukas, ontvingen de Kolossenzen groeten. Lukas was gezien Kol.4:11 geen Jood, maar een gelovige uit de volken. Zijn naam is een afkorting van Lucanus en hij was vermoedelijk afkomstig uit Antiochië.

Uit de “wij-passages” in het boek Handelingen blijkt, dat Lukas Paulus op zijn zendingsreizen dikwijls heeft vergezeld (Hand. 16:10-17; 20:6-16; 21; 27:2 e.v.; 28). Ook elders wordt hij tot diens medewerkers gerekend (Filémon 24) en hij was de enige die de apostel tijdens zijn laatste gevangenschap heeft bijgestaan (2 Tim.4:11). Paulus beschouwde Lukas als een trouwe vriend en noemde hem daarom “de arts, de geliefde”. Blijkbaar oefende Lucas tijdens hun gemeenschappelijke reizen het beroep van arts uit, net zoals Paulus door middel van tentenmaken in zijn onderhoud voorzag. Het is dus totaal onbijbels, wanneer moderne christenen menen dat ze voor hun kwalen niet naar een dokter mogen gaan!

De laatste persoon van wie Paulus de groeten overbracht, was zijn medewerker Demas (vgl. Filemon:24). Deze was waarschijnlijk afkomstig uit Thessalonika (vgl. 2 Tim.4:10). Uit de laatste brief van de apostel die bewaard is gebleven blijkt, dat Demas zich uiteindelijk van hem heeft afgekeerd. Volgens 2 Tim.4:10 heeft hij Paulus verlaten, “daar hij de tegenwoordige eeuw had liefgekreken”. Wat deze uitdrukking precies betekent, is niet duidelijk. Sommige commentatoren hebben eruit afgeleid, dat Demas afvallig is geworden en Christus heeft verloochend. Anderen hebben (met een beroep op 1 Joh.2:15-17) geconcludeerd, dat Demas niet afvallig is geworden, maar met het zendingswerk is gestopt om in Thessalonika rijkdom te gaan najagen. De laatste opvatting lijkt gezien het parallelle woordgebruik in 1 Joh.2 het meest waarschijnlijk. Dat Demas de apostel vlak voor diens terechtstelling in de steek liet en wereldse rijkdom belangrijker vond dan de verkondiging van het evangelie, is overigens al triest genoeg. Het betekende voor hem verlies aan vrucht in het heden en verlies van loon bij de komst van Christus.

15. Groet de broeders te Laodicéa; ook Nymfa met de gemeente bij haar aan huis.

Aan de gelovigen te Kolosse vraagt Paulus nadrukkelijk, of ze zijn persoonlijke groeten ook aan de christenen in de naburige stad Laodicéa wilden overbrengen. Een aantal van die christenen kwam in het huis

van een zekere Nymfa bijeen. Huisgemeenten waren destijds de regel, daar kerken voor de bekering van keizer Constantijn (4e eeuw na Chr.) nog niet bestonden. Zo kwam er b.v. ook een groep christenen bijeen in de huizen van Priscilla en Aquila, van Filémon en van Maria, de moeder van Johannes Marcus (vgl. Rom.16:5, 1 Kor.16:19, Filémon:2, Hand.12:12). In een enkel geval hielden voorgangers toespraken in een voor dat doel gehuurd openbaar gebouw. Zo gaf Paulus te Efeze onderricht in de "gehoorzaal" (of "school") van een zekere Tyrannus (Hand.19:9).

Over de persoon van Nymfa is verder niets bekend. Het is zelfs niet duidelijk of Nymfa een vrouw of een man is geweest. Uit de verbuiging van de naam is dit niet af te leiden, en van de toevoeging bij het woord "huis" bestaan tenminste drie varianten: "van haar", "van hem" of "van hen". Het is niet mogelijk, om tussen de eerste twee tekstvarianten een keuze te maken. Aangezien ongehuwde vrouwen in de hellenistische wereld belangrijke functies konden bekleden (Lydia de purperverkoopster was bijvoorbeeld in staat om zendelingen financieel te steunen en te huisvesten – zie Hand.16:15,40), is het best mogelijk dat Nymfa een vrouw is geweest. De tekstvariant "van hem" wordt echter door vele handschriften gesteund. Indien deze tekstvariant oorspronkelijk is, dan moet de betrokken broeder Nymphas hebben geheten, een afkorting van Nymphodorus. Daar ons over de persoon van Nymfa verder niets is geopenbaard, is het onmogelijk om over deze kwestie stellige uitspraken te doen.

16. En wanneer deze brief bij u is voorgelezen, zorgt dan, dat hij ook in de gemeente te Laodicéa voorgelezen wordt en dat ook gij die van Laodicéa u laat voorlezen.

Aangezien Laodicéa zich op slechts enkele kilometers afstand van Kolosse bevond en de gemeente in die stad door dezelfde gevaren werd bedreigd, droeg Paulus de Kolossenzen op het hart om zijn brief ook in Laodicéa te laten voorlezen. En anderzijds gaf hij opdracht, om een andere brief die hij had geschreven en die momenteel in Laodicéa werd voorgelezen, ook in Kolosse op de agenda te zetten.

Over deze brief aan Laodicéa zijn allerlei theorieën in omloop. Sedert de derde eeuw is er zelfs een kort briefje in het Latijn bekend met het opschrift "Aan de Laodiceeërs", dat een soort uittreksel van de Filippenzenbrief bevat. Het ligt echter meer voor de hand om bij de brief van Laodicéa te denken aan het bijbelboek dat bij ons als de Efezebrief bekend staat. In de grondtekst van het opschrift (Efe.1:1-2) wordt de

plaatsnaam “Efeze” namelijk niet vermeld. Bovendien heeft de inhoud van de Efezebrief veel overeenkomst met het thema van de brief aan de Kolossenzen. Beide boeken vullen elkaar in zeker opzicht aan, en dat verklaart waarom Paulus verlangde dat ze in beide plaatsen gezamenlijk voorgelezen zouden worden.

17. En zegt tegen Archippus: Zorg dat gij de bediening, die gij in de Here aanvaard hebt, ook vervult.

Archippus wordt ook vermeld in de brief aan Filémon (Filemon:2). Uit dat vers kan men afleiden, dat hij wellicht een zoon van Filémon en Apfia is geweest, en een taak had in de gemeente die in het ouderlijk huis bijeenkwam, of uit sommige van de huisslaven bestond.

Waarom Paulus de Kolossenzen opdroeg om tegen Archippus te zeggen dat hij erop moest letten dat hij de bediening die hij van de Here had ontvangen ook vervulde is niet duidelijk. Volgens sommige uitleggers zou Archippus nalatig zijn geweest, waardoor de opbouw van de gemeente in het gedrang kwam. De gemeente als geheel moest hem daarom tot dienstbetoon aansporen.

Deze opvatting is echter niet erg waarschijnlijk. In de grondtekst van vers 17 ontbreekt het woordje “ook”. Er staat letterlijk: “Let erop, dat u de dienst die u in [de] Here hebt ontvangen, vervult”. Door de toevoeging “ook” wordt de indruk gewekt, dat Paulus Archippus een verwijt heeft willen maken. Maar in de grondtekst is er van zo’n verwijt geen sprake. Archippus wordt slechts herinnerd aan een taak die hij van de Here had gekregen en aan de gelegenheid waarin hij nú werd gesteld om die taak ten uitvoer te gaan brengen.

Aangezien Paulus zich over het werk niet uitlaat, kunnen we naar de aard ervan alleen maar gissen. Uit het tekstverband blijkt, dat Archippus wellicht tot taak had om de brief van Paulus op allerlei plaatsen te gaan voorlezen (vgl. vers 16). Zo had de apostel ook eens aan zijn leerling Timotheüs geschreven: “Houdt aan met het voorlezen... totdat ik kom” (1 Tim.4:13). De bezorgers van de brief (of de personen te Kolosse die het schrijven het eerste onder ogen kregen) moesten dit Archippus op het hart drukken.

De kerkvader Theophylactus heeft terecht opgemerkt, dat Paulus Archippus met deze openlijke vermaning juist wilde steunen. Als er in de gemeente mensen waren die zich (bijvoorbeeld vanwege de invloed van een dwaalleer) tegen het voorlezen wilden verzetten, dan moesten ze goed weten dat Archippus alleen maar trouw was in de taak die hij

van de Here had ontvangen en een bevel uitvoerde dat de apostel rechtstreeks tot hem had gericht.

18. *Een eigenhandige groet van mij, Paulus. Gedenkt mijn gevangenschap. De genade zij met u.*

Blijkbaar had Paulus de gewoonte om zijn brieven aan een secretaris te dicteren. Zo werd de Romeinenbrief bijvoorbeeld door een zekere Tertius opgesteld (Rom.16:22). Aan het slot van elke brief voegde hij er dan bij wijze van handtekening een zelfgeschreven, korte groet aan toe. "Een eigenhandige groet van mij, Paulus" (1 Kor.16:21, Kol.4:18, 2 Thess.3:17). "Dit is een waarmerk in elke brief, zó schrijf ik" (2 Thess.3:17). De Galatenbrief was op deze regel wellicht een uitzondering, want daarin lezen we: "Ziet, wat een lange brief ik u geschreven heb met mijn eigen hand!" (Gal.6:11). Anderen vertalen dit vers echter a.v. : "Ziet, met hoe grote letters ik u eigenhandig schrijf". Aangezien brieven vervalst konden worden (vgl. 2 Thess.2:2), was het van belang dat de ontvangers de afzender aan diens handschrift konden herkennen.

Voor "gedenkt mijn gevangenschap" staat in de grondtekst letterlijk: "Blijft voortdurend aan mijn banden denken". Dat wil zeggen: denk niet alleen aan mijn gevangenschap wanneer je voor mij bidt, maar denk daar *altijd* aan – ook wanneer je naar mijn brieven luistert, als je het moeilijk vindt om mijn vermaningen ter harte te nemen of om het geheimenis dat ik predik te aanvaarden. Ik ben immers "de gevangene van Christus Jezus voor jullie, de volken" (Efe.3:1). Ik ben "de gevangene in de Here" (Efe.4:1), "een gevangene van Christus Jezus" (Filémon:9), een gezant die juist vanwege *trouw* aan de opdracht van zijn Zender in hechtenis is genomen. Ik ben "in gevangenschap om Christus' wil" (Fil.1:13), "ter wille van het evangelie" (Filémon:13). Omdat ik het geheimenis van dat evangelie bekend maak ben ik een gezant in een keten (Efe.6:20). Ik draag de merktekens van Jezus in mijn lichaam (Gal.6:17). Wat ik verkondig en schrijf is geen goedkoop praatje, geen vrijbrief die mij gelegenheid verschaft om aan bepaalde verplichtingen te ontsnappen. Integendeel, het is een van God gegeven openbaring waarvoor ik lijden en vervolging moet verdragen (vgl. Hand.9:15-16). Ga er daarom niet lichtvaardig aan voorbij, maar neem die ter harte – het is een kostbare boodschap!

Misschien bedoelde Paulus met de opdracht om zijn banden te gedenken ook, dat de gemeente moest overwegen, hoe ze hem het beste kon ondersteunen (vgl. Heb.13:3, Heb.10:34, Mat.25:36). Gevangenen

DE BEZORGERS VAN DE BRIEF

waren voor hun levensonderhoud immers dikwijls op de goede gaven van vrienden en familieleden aangewezen.

Het slot van zijn brief was echter voor de Kolossenzen bestemd: "De genade zij met u". Eigenlijk staat het er nóg korter: "De genade met u". Met die weinige woorden is enorm veel gezegd. "De liefde Gods in Christus Jezus zal u alles geven wat u voor dit leven en voor het toekomstige nodig hebt". Paulus eindigde niet met: "Weest gehoorzaam, weest getrouw". Aan het eind van zijn brief vestigde hij niet de aandacht op de vrome mens en diens inspanningen, maar op God die in alles zal voorzien. *Hij* heeft ons gered uit de macht van de duisternis en overgebracht in het koninkrijk van de Zoon van zijn liefde (Kol.1:13). *Hij* heeft door het kruis de overheden en machten totaal ontwapend (Kol.2:15). *Hij* heeft ons met Christus begraven en opgewekt (Kol.2:11-14). Dankzij *Hem* zullen wij ook binnenkort met ons Hoofd worden geopenbaard in heerlijkheid (Kol.3:4).

* * * * *